

1850

1885

19
1885

Handwritten text, possibly a signature or name, written in purple ink.

Krótki wykład
austriackiego prawa wekslowego

WIĄZ Z

Ustawą wekslową

z dnia 25. stycznia 1850 Dz. u. p. Nr. 51.

Napisał

Dr. Zdzisław Słuszkiewicz.

Złoczów.

Nakładem i drukiem księgarni Wilhelma Zuckerkandla

A. STAUDACHER I SPÓŁKA
właściciel MARYAN HASZLER
KSIĘGARNIA I SKŁAD KUTY
w Stanisławowie.

SŁUCHACZOM PRAWA

NA UNIWERSYTECIE LWOWSKIM

102 144

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku

FUW 0368622

poświęcam.

K-144 78/102144 P

WSTĘP.

Historia weksla.

Nie ulega wątpliwości, że początku weksla szukać należy w średnich wiekach, a techniczne wyrazy do dziś dnia w prawie wekslowem powszechnie używane, wskazują wyraźnie na włoskie jego pochodzenie. Przyczyna powstania i rozwoju instytucji wekslowej były i są potrzeby handlu. Wiemy na ile przeszkód natrafiał handel w średnich wiekach. Jedną z nich były np. fałszywe monety. Prawo wybijania monet mieli nie tylko panujący, pojedyncze miasta i republiki włoskie, ale nawet biskupi, prałaci i inni dygnitarze kościelni, — z których każdy starał się prawo to wykonywać z jak największą dla siebie korzyścią. W tym celu nie wahano się fałszować monet, co nie małą wyrządzało szkodę ludziom łatwowiernym i nie posiadającym szczególnych wiadomości potrzebnych do odróżnienia monet dobrych od złych, wiadomości dających się nabyć jedynie drogą długoletniej praktyki. Praktykę zaś taką, a więc i potrzebne w tej mierze wiadomości mieli prawie wyłącznie wekslarze zwani *cambiones*, trudniący się zawodowo wymiana

monet. Drugą nie mniejszą przeszkodą ówczesnego handlu a wpływającą po części z pierwszej, była niejednorodność systemu monetarnego, wskutek której monety jednego państwka, miasta czy terytorium miały wartość kursową jedynie w jego obrębie, po za nim zaś tylko wartość kruszcową. — Handel wieków średnich odbywał się prawie wyłącznie na targach miejskich; kupcy wędrując z targu na targ, potrzebowali najróżnorodniejszych monet, gdyż monety obiegowe jednego miasta, nie były niemi w mieście drugim. Potrzebie tej czynili zadość zaprzysiężeni wekslarze, posiadający na proceder swój upoważnienie od rządów czy zarządów miast Ich zadaniem było prócz ściągania z obiegu monet fałszywych, dostarczać kupcom w drodze wymiany monet będących w obiegu na danym targu. Wymianę taką zwano „cambium manuale“, gdyż odbywała się w krótkiej drodze z ręki do ręki. Na tem jednak nie ograniczały się czynności wekslarzy. Usuwali oni jeszcze jedną bardzo ważną przeszkodę swobodnego handlu, — a było nią niebezpieczeństwo dróg komunikacyjnych, prawie uniemożliwiający kupcom podróż z większymi zasobami pieniężnymi — mianowicie w ten sposób, że łączyli się w stowarzyszenia, międzymiastowe cechy wekslarskie o pewnej praktycznie obmyślanej organizacji, umożliwiającej im danie skutecznej pomocy podróżującym kupcom. Pomoc ta polegała po prostu na umożliwieniu kupcom podróży bez pieniędzy. Mianowicie po skończonym targu w pewnym mieście kupiec oddawał swe pieniądze wekslarzowi, otrzymując od niego w zamian przyrzeczenie wypłaty takiej samej sumy pieniędzy w monecie tego

miasta, do którego się dalej udawał. Sumę tę zobowiązywał się wekslarz wypłacić kupcowi w danym mieście sam, lub przez wekslarza, mieszkającego w owym drugim mieście (socius). Przyjmując pieniądze wydawał wekslarz kupcowi zwykle dowód na odebrane od niego pieniądze w formie pisemnego dokumentu (schedula cambiaria, litterae cambiales), którym zobowiązywał się wypłacić daną kwotę w innych monetach i w innym miejscu. Było to polecenie jednego wekslarza wystosowane do drugiego, by okazicielowi dokumentu wypłacił pewną sumę. Najstarszy taki dokument pochodzi z r. 1207. i ma formę listu, w którym piszący poleca adresatowi, by okazicielowi wypłacił pewną sumę pieniężną (Baldus Theobaldus). List ten formą swą zbliża się do dzisiejszych weksli przekazowych, których początek też do takich listów odnosimy. To składanie monet u jednego wekslarza w tym celu, aby otrzymać je u drugiego na innym miejscu, uważano zwykle za wymianę monet i nazywano je „cambium de loco in locum“ lub „cambium per litteras.“

Oprócz wymianą monet w najogólniejszem słowa znaczeniu, trudnili się wekslarze także przyjmowaniem pieniędzy w depozyt. Na zdeponowaną sumę również wydawali dokument, którym zobowiązywali się do wypłaty danej sumy w takiej samej lub innej monecie. Za te usługi wolno im było pobierać prowizję. Wreszcie trudnili się oni też pożyczaniem pieniędzy z początku rządowi (w czasie wypraw krzyżowych) a później i osobom prywatnym. Wiadomo, że prawo kanoniczne nie pozwalało pobierać odsetek od pożyczonych pieniędzy. Dla ominięcia tego zakazu kazali sobie wekslarze wydawać doku-

menty, opiewające na wymianę (względnie depozycję) pieniędzy, za którą mogli, bo wolno im było pobierać prowizję. Taki dokument również zwano instrumentum cambiale. Gdy jednak papieże spozstrzegli, że ta niby prowizya jest właściwie tylko zamaskowanym procentem od pożyczki, zabronili wydawać takie dokumenty, które odtąd wskutek ciężącego na nich zakazu zaczęto nazywać „cambia sicca“ lub „cambia mortua“ — weksłami suchemi.

Jak z powyższego przedstawienia widać, rozwój weksła i prawa wekslowego spoczywał w owych czasach wyłącznie w rękach wekslarzy. Bez ich pośrednictwa kupiec nie mógł się obejść, a to zjednoczenie obrotu wekslowego w ich rękach musiało też wytworzyć jednolite normy dla weksli. Rozwikływanie interesów wekslowych odbywało się co pewien czas na targach. Z czasem rządy pojedynczych miejsc targowych potworzyły osobne sądy cechowe dla spraw zaszłych na targu i wyposażyły je we władzę nieznaną w innych stosunkach prawnych. Taki sędzia dla spraw targowych zwał się conservator nundinarum (maitre des foires). Zasada jego postępowania było: załatwić sprawę targową bezzwłocznie, stanowczo, z pominięciem wszelkich formalności, a mógł to uczynić bez trudności, gdyż pisma wekslarzy uważano za instrumenta publica zasługujące na zupełną wiarę tembardziej, że wogóle czynności targowe zawierano później już zwykle wobec tego sądu. Procedura zatem była szybka, a egzekucya doraźna. Zasady prawne ustalone praktyką tych sądów rozchodziły się po całym ówczesnym świecie handlowym. Tam to powstały i ustaliły się najważniejsze instytucje prawa wekslo-

wego jak przyjęcie weksła, protest, zwrotne poszukiwanie, weksel zwrotny, wyreżenie wekslowe i t. d.

Weksel ówczesny różnił się od dzisiejszego jedną wprawdzie, ale bardzo ważną cechą: mianowicie obieg jego był utrudniony. Dopiero wprowadzenie indosu czyli żyra usunęło te niedogodności. Najstarszy indos mamy z r. 1600. Przedtem każdorazowe przejście weksła z rąk do rąk odbywało się w drodze cessyi lub delegacyi, co jednak nie stanowiło wcale instytucyi wekslowej. Dopiero gdy skorzystano w odpowiedni sposób ze znajdującej się na weksłach klauzuli „na zlecenie“, osiągnięto tak pożądaną łatwość obiegu weksła. Odtąd klauzula ta stała się integralną częścią weksła. Klauzula ta daje pierwszemu wierzycielowi weksła (wekslobiercy) prawo ustanowienia pełnomocnika upoważnionego do odbioru zapłaty od dłużnika wekslowego. W tym celu umieszczał wekslobierca na wekslu swoje pokwitowanie dla dłużnika na przypadek, gdy ten posiadaczowi weksła uiszcza zapłatę, dodając w tem pokwitowaniu (girata) nazwisko swego pełnomocnika. To właśnie pokwitowanie umieszczone z razu na pierwszej, potem na odwrotnej stronie weksła (in dorso, in dosso, en dos) stało się in d o s e m, żyrem. Instytucya indosu mimo oporu ze strony wekslarzy, którym swą celowością i ułatwieniem obiegu weksła odbierała prawie że wyłączne a korzystne stanowisko pośredników w obrocie wekslowym, przyjęła się bardzo szybko i wywołała przewrót w świecie handlowym. Odpadła bowiem podstawa bytu targów wekslowych, weksle jarmarczne przestały grać pierwszą rolę w handlu, a główne miejsce zajął prywatny weksel kupiecki. Najcisłejszy związek

między podpisem a odpowiedzialnością wekslową stał się odtąd podstawą prawa wekslowego.

II. O powstaniu austriackiej ustawy wekslowej.

Z biegiem czasu utarły się tak powszechne i jednolite zasady weksla i prawa wekslowego, że rządy były zmuszone ująć zwyczaje kupieckie (stilus mercatorum) w stałe normy i ustawy. Pierwsze znane ustawy wekslowe wydano w Barcelonie w r. 1394, w Bolonii w r. 1454, w Bergamo w r. 1457, w Hamburgu w r. 1603, Bremie 1612, Norymberdze 1621 i t. d. Powoli zaczęła się jednak wkraść różnorodność do prawa wekslowego, pochodząca głównie z niejednolitego postępowania sądów. W interesie zaś handlu, dla którego rozwoju jednolitość ustaw jest nieodzowną, konieczną się też okazała na jednolitych zasadach oparta ustawa wekslowa. W początkach 19 wieku zaczynają się odzywać coraz liczniejsze głosy za ujednostajnieniem prawa wekslowego, aż w r. 1846. na konferencji państw niemieckich należących do związku cłowego uchwalono postarać się o wspólny kodeks wekslowy. W tym celu Prusy zaprosiły rządy wszystkich państw należących do związku niemieckiego na konferencję do Lipska. Wezwaniu temu uczyniło zadość 28 państw, które razem wysłały 18 delegatów (mniejsze państewka wysłały wspólnych delegatów). Konferencja rozpoczęła się dnia 20 października 1847.; odbyto 35 posiedzeń, na których uchwalono zarys powszechnej niemieckiej ustawy wekslowej, polecając go wszystkim państwom niemieckim do przyjęcia. W przeciągu lat 1848 do 1850 poszczególne pań-

stwa niemieckie nadały projektowi temu moc ustawy, a między niemi Austria patentem z 25. stycznia 1850. Patent ten obowiązywał pierwotnie i Węgry, tu jednak stracił moc obowiązującą od czasu wejścia w życie węgierskiej ustawy wekslowej z 5. czerwca 1876. Mimo to nie osiągnięto zamierzonego celu. Projekt uchwalony przez konferencję lipską nie stał się ustawą powszechną. Już sama forma jej ogłoszenia była rozmaita. Niektóre państwa przyjęły ją jako powszechną, inne jako krajową bez wszelkich zmian, a jeszcze inne (między niemi Austria) jako krajową ale z pewnemi zmianami. Po wprowadzeniu tej ustawy wekslowej okazało się, że niektóre państwa niewłaściwie pojmują i stosują u siebie jej postanowienia, czemu nie trzeba się dziwić, gdyż projekt lipski nie usunął wszelkich wątpliwości. Niektóre z tych wątpliwości polecono rozstrzygnąć komisji norymberskiej w r. 1858., powołanej do opracowania niemieckiego kodeksu handlowego. Pierwszy projekt zmian wnet ukończono i Austria wprowadziła go w życie rozporządzeniem ministeryalnym z 2. listopada 1858. Komisja tymczasem obradowała dalej i ostatecznie w dniu 11. marca 1861 uchwaliła ośm nowel do ustawy wekslowej, znanych pod nazwą „nowele norymberskie.“ Nowele te przyjęto w poszczególnych państwach, a ustawa wekslowa wraz z niemi stanowi obecnie w Niemczech powszechną niemiecką ustawę wekslową, obowiązującą w całym cesarstwie na mocy ustawy z 16. kwietnia 1871. W Austrii nie wprowadzano już tych ośmiu nowel norymberskich, wskutek czego między austriackim a niemieckim prawem wekslowem istnieją pewne choć nieznaczne i nieistotne różnice.

III. Źródła austriackiego prawa wekslowego.

Przed wejściem w życie obecnie obowiązującej ustawy wekslowej z r. 1850 istniały w Austrii następujące źródła prawa wekslowego:

1. Przeróżne ordynacye i ustawy wekslowe poszczególnych prowincyj austriackich. Tak np. w Galicyi wschodniej obowiązywała ordynacya wekslowa z 22. lipca 1775, wprowadzona patentem z 10. października 1797 z pewnemi zmianami do Galicyi zachodniej. W Węgrzech obowiązywały ustawy uchwalone na sejmach węgierskich z r. 1840, 1843 i 1845.

2. Prawo zwyczajowe (*stilus mercatorum*). Niektóre ordynacye nawet wyraźnie powoływały się na prawo zwyczajowe. Miało ono jednak tylko znaczenie posiłkowe; przychodziło do zastosowania wtedy, gdy ustawa wyraźnie nań się powoływała. Wreszcie

3. Powszechna księga ustaw cywilnych. Prawo wekslowe jest specjalnem prawem prywatnem podobnie jak prawo handlowe. W wypadku zatem gdy brak postanowień w tem specjalnem prawie prywatnem, uciekać się należy do powszechnego prawa prywatnego, do ustawy cywilnej. Tak też wyraźnie nakazuje art. VII. patentu obwieszczonego powszechną księgę ustaw cywilnych: „sprawy handlowe i wekslowe oceniać należy wedle osobnych ustaw handlowych i wekslowych o ile te odmienne są od przepisów niniejszej księgi ustaw.“

Z dniem 1. maja 1850 r. weszła wreszcie w życie na mocy patentu z 25. stycznia 1850 r. nowa ustawa wekslowa, ułożona wedle zarysu konferencji lipskiej.

Ta też ustawa z niektórymi późniejszymi zmianami wprowadzonemi rozporządzeniem ministeryalnem z 2. listopada 1858. obowiązuje w Austrii po dzień dzisiejszy. Ogłoszono ją w Austrii jako ustawę krajową w odniesieniu do całych Niemiec, a powszechną austriacką. Ustawą tą uchylono wszystkie poprzednio obowiązujące ustawy wekslowe, wyliczone w §§ 5 i 6 patentu obwieszczonego, ale tylko o tyle, o ile odnoszą się do czynności i następstw wekslowych. Wreszcie § 7 tego patentu. obw. uchyla węgierskie prawo wekslowe z r. 1840 obowiązujące w krajach korony węgierskiej z wyjątkiem niektórych ustępów w tym § 7. dokładnie wyliczonych. Najwyższem postanowieniem jednak z 20 lipca 1861 napowrót wprowadzono w Węgrzech ustawę z r. 1840, wobec czego za cudzoziemców w odniesieniu do austriackiej ustawy wekslowej uważać należy także i poddanych węgierskich, zaś przez wyraz „za granicą“, kraje nie reprezentowane w Radzie państwa.

Dziś obowiązującymi źródłami austriackiego prawa wekslowego są jedynie:

a) ustawa (ordynacya) wekslowa z 25. stycznia 1850 r.

b) powszechna księga ustaw cywilnych (w myśl art. VII pat. obw. pow. ks. ust. cyw.).

Niektórzy sądzą, że i dziś obowiązuje ponadto zwyczajowe prawo wekslowe. Tak nie jest. Ustawa wekslowa milczy wprawdzie co do tej kwestyi, rozstrzygając ją jednak wedle §. 10. p. k. u. c., który mówi, że „zwyczaje tylko wtedy uwzględniać można, gdy ustawa wyraźnie się na nie powołuje“, przyjąc musimy, że skoro ustawa wekslowa do prawa zwy-

czajowego nigdzie się nie odwołuje, toż nie może mieć w sprawach wekslowych żadnego znaczenia.

IV. Literatura prawa wekslowego.

Z przed r. 1850 mamy następujące uwagi godne dzieła:

Einert: Das Wechselrecht nach den Bedürfnissen des Wechselgeschäftes. Dzieło to zasługuje na wzmiankę, gdyż dopiero od Einerta poczęto dokładnie odróżniać istotę czynności wekslowych od istoty kontraktów rzymskich.

Meisner: Codex des europäischen Wechselrechtes 1836 i 1837.

Treitschke: Alphabetische Encyclopädie der Wechselrechte und Wechselgesetze 1831. Dzieło systematycznie opracowane. Przy każdym traktacie podaje literaturę i odnośne zasady prawa wekslowego wszystkich państw.

Zimmer: Vollständige Sammlung der Wechselgesetze. 1809—1813.

Literatura prawa wekslowego po r. 1850 obfituje już w znaczną ilość bardzo cennych dzieł, przeważnie monografij.

Z dzieł systematycznych mamy znakomite:

Thöl'a: Das Wechselrecht. 4. wyd. Lipsk 1878. Autor brał udział w konferencji lipskiej, a dzieło jego odznacza się przejrzystym i gruntownym wykładem.

Cannstein: Lehrbuch des Wechselrechtes. Berlin 1890 i tegoż autora: Das Wechselrecht Österreichs. Berlin 1890.

Kuntze i *Brachmann*: Deutsches Wechselrecht (w Endemanna Hndbch. tom IV. 1883/4).

Grünhut: Das Wechselrecht, Lipsk 1897.

Renaud: Lehrbuch des allgem. d. Wechselrechtes, Giessen 1868.

Wächter: Wechselrecht des d. Reichs. Stuttgart 1883.

Z pośród komentarzy odznaczają się praktycznością:

Blaschke: Kurzgefasste Darstellung des öst. Wechselrechtes. Wiedeń 1897.

Borchardt: Die allgem. d. Wechselordnung. 8. wyd. Berlin 1882. Posiada bogaty zbiór orzeczeń sądowych ułożonych systematycznie.

Kheil: Wechselrecht des österr. Kaiserstaates. Praga 1859.

Z polskich dzieł mamy niewiele:

Karmon: Systematyczny wykład prawa wekslowego. Kraków 1888 (dla użytku szkół handlowych).

Rettinger: Podręcznik austriackiego prawa wekslowego. Kraków 1888.

Wróblewski: Powszechna ustawa wekslowa. Kraków 1900.

Zbyszewski: Ustawa wekslowa. Kraków 1856.

Część pierwsza.

I. Pojęcie, rodzaje i istota weksla.

Weksel jest dokumentem wystawionym w formie ustawą przepisanej, w którym wystawca przyrzeka wypłatę pewnej kwoty pieniężnej w pewnym miejscu i w pewnym czasie bądź sam, bądź przez trzeciego, a który to dokument samą swoją formą niezależnie od materyjalnej przyczyny swego powstania, nadaje moc obowiązującą temu przyrzeczeniu.

Biorąc weksel w znaczeniu dokumentu wekslowego (Wechselbrief) rozróżniamy dwa jego rodzaje:

1) weksel przekazowy (trassirter, gezogener Wechsel) i

2) weksel własny, zwany także suchym lub martwym (eigener, trockener Wechsel).

Weksel zaś jako zobowiązanie wekslowe może mieć trójaką formę, — jako

- a) zobowiązanie przekazowe,
- b) zobowiązanie z przyjęcia,
- c) zobowiązanie własne.

Dwie te grupy zostają do siebie w takim stosunku, że zobowiązanie (przyrzeczenie) przekazowe i z przyjęcia mieszczą się we formie weksla przekazowego, zaś zobowiązanie własne we formie weksla własnego.

Wekslem przekazowym zowie się weksel (dokument), którego wystawca poleca drugiej

osobie, by komuś trzeciemu wypłaciła pewną kwotę pieniężną w oznaczonym czasie i na oznaczonym miejscu.

Co do istoty swej jest weksel ten przekazem i stąd zowie się przekazowym.

Ten kto weksel taki wystawia zowie się wystawcą (Aussteller, Trassant).

Ten komu polecono uskutecznienie wypłaty pewnej kwoty pieniężnej nazywa się wskazanym, trassatem (der Bezogene), a ten komu wypłata ma być uiszczoną zowie się wekslobiercą czyli remittentem (Wechselnehmer).

W wekslu takim mieszczą się dwa przyrzeczenia, zobowiązania wekslowe:

1) jedno przyrzeczenie przekazowe wystawcy weksla. Kto bowiem wystawiając weksel odsła wekslobiercę po zapłatę do trzeciej osoby, ten tem samem przyrzeka, że w ten sposób przekazana kwota będzie zapłaconą;

2) drugie przyrzeczenie z przyjęcia. Istnieje ono dopiero od chwili, gdy wskazany (trassat) oświadczy na wekslu, że przekazana mu do wypłaty kwotę wekslową zapłaci (Acceptationsversprechen).

Weksel przekazowy zatem jest zawsze pośrednikiem dwu przyrzeczeń wekslowych.

Wekslem własnym zowie się dokument, którego wystawca przyrzeka, że sam zapłaci wekslobiercy pewną oznaczoną samą wekslową w oznaczonym czasie i miejscu.

Weksel własny zawiera jedynie przyrzeczenie własne.

Wzór weksla przekazowego:

Lwów dnia 24. grudnia 1902. Na 1000 koron.
W dniu 24. marca 1903 (albo: „za trzy miesiące
od daty“, albo „za okazaniem“ albo na targu
w Szczercu“) zapłacisz pan za ten pierwszy weksel
na zlecenie Pana I. A. Baczewskiego (wekslobierca,
remittent)

Tysiąc koron

Leonard W. Malewski
Do p. Kazimierza Hubera (wystawca, trassant)
we Lwowie Kazimierz Huber
(wskazany, trassat). (przyjemca czyli akceptant)

Wzór weksla własnego.

Lwów dnia 3. stycznia 1903. Na 400 koron
Dnia 3 kwietnia 1903 zapłacę Panu za ten pierw-
szy weksel

Czterysta koron

Dominik Fedorowski
Do p. Juliana Schayera (juniora) (wystawca)
we Lwowie
(wekslobierca — remittent).

Co do prawnej istoty weksla to zauważyć na-
leży, że weksel jest nagiem przyrzeczeniem
pewnej sumy pieniężnej bez odwzajem-
nienia, uczynionem we formie weksla, a dopeł-
nienia tego przyrzeczenia można się domagać jedynie
za wydaniem weksla.

Z powyższego pojęcia wynikają następujące
istotne znamiona weksla:

1) przedmiotem zobowiązania wekslowego jest

zawsze suma pieniężna, a nie innego. Ustawa
włoska zna wprawdzie weksle towarowe, ale wy-
jątek nie zmienia zasady.

2) Weksel jest nagiem przyrzecze-
niem sumy pieniężnej, przyrzeczeniem oderwanem,
niezależnem od tej materyjalnej przyczyny (causa
debendi), która je spowodowała.

Każde zobowiązanie, przyrzeczenie, każda czyn-
ność prawna w ogóle mająca na celu zmianę sto-
sunków majątkowych, musi mieć swoją przyczynę.
Kto zaciąga jakieś zobowiązanie, czyni to zawsze
albo w zamiarze obdarowania kogoś, albo uwolnie-
nia się od jakiegoś obowiązku, albo pożyczania
komuś czegoś (donandi, solvendi, credendi animo)
i t. p. Przyczyna ta może być w samej umowie
wyrażoną, a wtedy byt i skuteczność zobowiązania
zależą od istnienia tej przyczyny. Umowa taka
zowie się materyjalnie zindywidualizowaną.— Strony
działające mogą jednak nie wyrażać w umowie
przyczyny, z której ma powstać pewien stosunek
obowiązkowy. Mogą chcieć by ten stosunek istniał
zupełnie niezależnie od przyczyny swego powstania
i w osnowie umowy wyrażają samo tylko nagie
przyrzeczenie. Taką umowę zwiemy umową nagą,
abstrakcyjną. Rozumie się, że każde zobowiązanie
wekslowe ma swoją przyczynę, nikt bowiem nie
daje przyrzeczenia zapłaty pewnej sumy pieniężnej
bez przyczyny; przyczyna ta jednak nie musi być
w wekslu wyrażoną, a nawet wyrażenie jej nie ma
żadnego znaczenia w prawie wekslowem. Ta to oko-
liczność, że przyczyny powstania zobowiązania nie
umieszcza się w treści weksla, ułatwia ogromnie
jego obieg.

3. Każde zobowiązanie wekslowe jest jednostronne, jest bowiem przyrzeczeniem uiszczenia sumy pieniężnej bez odwzajemnienia.

4. Weksel-dokument jest istotnym wymogiem bytu zobowiązania wekslowego, gdyż zawarte w nim przyrzeczenie uiszczenia sumy pieniężnej jest ważne jedynie dlatego, że uczyniono je we formie weksla. Bez weksla zobowiązanie wekslowe nie istnieje. Nie jest on jedynie środkiem do udowodnienia istnienia zobowiązania, ale czemś w czem samym jako takim tkwi wiarygodność wekslowa, — jest on papierem dyspozycyjnym, surogatem pieniądza. Stąd to pochodzi, że zobowiązanie wekslowe gaśnie dopiero z chwilą zniszczenia weksla. Choćby bowiem dłużnik wekslowy uiszczył dług wekslowy, ale weksla nie odebrał, wiarygodność wekslowa mimo zapłaty nie przestaje istnieć. Dlatego też wierzyciel wekslowy może się domagać dopełnienia zobowiązania wekslowego jedynie za równoczesnym wydaniem weksla dłużnikowi.

II. Podpis na wekslu.

Zobowiązanie wekslowe tkwi w samym wekslu, w samym dokumencie wekslowym; nie ma więc zobowiązania wekslowego bez weksla. Rozumie się, że zobowiązanie nie może być zaciągnięte bezimienne, — byłoby bezwartościowe. Z weksla musi jasno wynikać, kto daje przyrzeczenie uiszczenia sumy pieniężnej, musi więc znajdować się na wekslu podpis tego, kto dał przyrzeczenie. Austriacka ustawa wekslowa wyraźnie żąda podpisu przy wszelkich oświadczeniach umieszczanych na wekslu, a więc podpisu wystawcy weksla (art. 4 i 96 ust.

weksl.), podpisu przyjemcy (art. 21), podpisu indosanta (art. 11 i 12). Samej treści zobowiązania wekslowego nie potrzebuje zobowiązujący się pisać własnoręcznie, — ma jedynie umieścić własnoręczny podpis. Przez podpis rozumie ustawa nazwisko (imię nie jest konieczne) lub firmę, napisane atramentem. Nieważny jest weksel, na którym podpis wydrukowano, lub wyciśnięto pieczęcią, napisano ołówkiem a później przeciągnięto atramentem i t. p. Jeżeli ktoś nie umie pisać, to wystarczy jeśli obok swego nazwiska napisanego przez kogoś innego, umieści znak swej ręki. Podpis hebrajski uważa ustawa za znak ręczny tylko, a więc za pełny podpis jedynie wtedy, gdy obok niego umieszczono nazwisko podpisującego. Tu zauważyć należy, że znaki ręczne na wekslu mają wartość jedynie pod warunkiem, że notaryalnie je uwierzytelniono; formalności tej słusznie żąda ustawa dla uchylecia wszelkich wątpliwości co do tożsamości osoby podpisującego. Zobowiązania wekslowe można zaciągać także przez pełnomocników lub zastępców, imieniem zaś osób niezdolnych do zobowiązania się wekslowo, mogą podpisywać weksle ich kuratorowie, opiekunowie lub syndycy. W takim jednak wypadku nie może zastępca ograniczyć się na umieszczeniu na wekslu nazwiska zastąpionego, lecz musi obok niego umieścić i swoje nazwisko (podpis) z dodatkami wskazującym na pełnomocnictwo, oraz dołączyć formalne pełnomocnictwo podpisane przez mocodawcę. Niezachowanie tej formalności pociąga za sobą niezaskarżalność (nie nieważność) weksla. Zobowiązanie wekslowe przez zastępcę jedynie nazwiskiem zastąpionego podpisane jest ważne, ale

tylko jako zobowiązanie naturalne (obligatio naturalis), t. zn. materialnie istnieje ono, ale dopełnienia jego nie można się domagać na drodze sądowej. Rozumie się, że we wszystkich wypadkach, w których ktoś działa w imieniu drugiego koniecznym jest, by ten działający był rzeczywiście zastępcą osoby zastępowanej, oraz aby działał w zakresie swego umocowania. Okoliczności te ocenia się wedle zasad ustawy cywilnej względnie handlowej. Gdyby działający nie był zastępcą, lub przekroczył zakres swego umocowania, natenczas gdy to zostanie udowodnionem, zastąpiony (względnie rzekomo zastąpiony) nie może być uważany za dłużnika danego zobowiązania wekslowego. Stąd nasuwa się pytanie, kto w takim wypadku ma być pociągniętym do odpowiedzialności za tak powstałe zobowiązanie? Jeżeli ten rzekomy zastępca ograniczył się jedynie na umieszczeniu podpisu osoby rzekomo zastąpionej nie czyniąc wcale wzmianki o swoim pełnomocnictwie i nie podając swego nazwiska, natenczas nie może on (zastępca) odpowiadać, gdyż na wekslu nie ma jego podpisu, a choćby nawet nazwisko jego było skądinąd znane, jako nie znajdujące się na wekslu nie może mieć znaczenia w prawie wekslowem. Jeżeli zaś ktoś podpisze weksel imieniem drugiego i zamieści przytem dodatek wskazujący na pełnomocnictwo, którego jednak nie posiada, natenczas staje się tak samo z tytułu tego weksla odpowiedzialnym, jakby odpowiedzialnym był ów rzekomy mocodawca (zastąpiony), gdyby był rzeczywiście udzielił pełnomocnictwa. Art. 95 ust. weksl. powiada w tej mierze wyraźnie: „kto podpisuje oświadczenie wekslowe

jako pełnomocnik innej osoby, a nie ma do tego pełnomocnictwa, odpowiada osobiście w taki sam sposób, w jakiby odpowiadał rzekomy mocodawca, gdyby udzielił był pełnomocnictwa i t. d.“ To samo dotyczy opiekunów i innych zastępców, którzy dając oświadczenia wekslowe, przekraczają granice swego upoważnienia. Przed zniesieniem osobistego aresztu za długi (ustawą z 4. maja 1868. Dz. u. p. Nr. 54) miało wyrażenie „osobiście w taki sam sposób“ to znaczenie, że rzekomy zastępca odpowiadał nawet swoją osobą, jeżeliby rzekomy mocodawca miał także swoją osobą odpowiadać. Dziś ma to znaczenie ograniczające się jedynie do odpowiedzialności majątkowej za długi wekslowe takiej samej, jak za wszelkie inne zobowiązania.

III. O formalnościach weksla.

Dzisiaj obowiązująca ustawa wekslowa wymaga do ważności weksla następujących formalności:

1) Weksel musi zawierać klauzulę wekslową t. zn. w samej treści weksla musi być zamieszczony wyraz „weksel“, względnie odpowiadające temu słowo tego obcego języka, w którym weksel wystawiono. — Nazwą tą różni się weksel niewątpliwie od czeków i przekazów kupieckich i daje tem samem nabywcy pewność, że nabywa wierzytelność wekslową i że wystawca weksla wie, jakie surowe zobowiązanie na się przyjął. Słowo „weksel“ musi się znajdować w samej treści zobowiązania (zapłaćsz Pan za ten weksel), a więc nie wystarczy samo umieszczenie tego wyrazu w nagłówku dokumentu, lub wypisanie go w poprzek tegoż.

2) Na wekslu musi być wyrażoną suma pieniężna, którą dłużnik ma uiszczyć. Nieważny jest weksel na pewną kwotę w listach zastawnych, obligacjach indemnizacyjnych i t. p. Suma wekslowa musi wyrażać nie tylko ilość ale i rodzaj monety.

Sumę tę można wyrazić cyframi lub słowami. W razie zachodzącej różnicy między kwotą podaną w cyfrach, a kwotą wyrażoną słowami, — jeżeli równocześnie użyto obu sposobów, — rozstrzyga wyrażenie podane słowami. Jeżeli kwotę pieniężną powtórzono kilkakrotnie słowami, albo kilkakrotnie cyframi, to w razie zachodzącej różnicy przyjmuje się kwotę mniejszą. Regułą więc jest, że w razie różnicy w tym względzie, słowa wykluczają cyfry, a z pomiędzy pierwszych wiąże kwota najmniejsza (art. 5. ust. weksl.).

3) W wekslu musi być wymienione nazwisko lub firma tego, komu, lub na czyje zlecenie ma nastąpić wypłata. Wobec tego nieważne są weksle opiewające na okaziciela. Również nie mają wartości weksle in bianco, niezawierające nazwiska wekslobiercy. Jako remittenta wskazać należy taką osobę (fizyczną lub prawniczą), która może posiadać czynną zdolność wekslową.*) Remittentem może być np. masa spadkowa, w którym to razie zarządca masy może weksel zaskarżyć.

*) Austriacka ustawa wekslowa nigdzie nie wspomina o tem, wedle jakich przepisów należy oceniać zdolność tutejszych obywateli do działań wekslowych. Wobec tego należy ją oceniać wedle przepisów ustawy cywilnej. Co do obcokrajowców, to art. 84. ust. weksl. powiada iż „zdolność tychże do działań wekslowych ocenia się wedle ustaw tego państwa, do którego oni należą.“

4) Dalej mieścić się musi w wekslu oznaczenie czasu, w którym ma nastąpić zapłata. Czas ten musi być jeden i ten sam dla całej sumy wekslowej. Rozporządzenie minister. z 29. października 1852. Dz. u. p. Nr. 218 postanowiło, że t. zw. weksle ratowe (Ratenwechsel) nie mają ważności, a zamieszczone na nich oświadczenia są bez skutku wekslowego, gdyż treść takich weksli sprzeciwia się przepisom ustawy wekslowej co do czasu zapadłości, co do przyjęcia, założenia protestu, oraz w ogóle samej istocie weksla.

Niedopuszczalne są też obecnie t. zw. uso — weksle, płatne w pewien zwyczajem (uso) określony czas po dacie lub po okazaniu. Jako obce, zagraniczne weksle (ustawa francuska zna takie weksle) mogą one mieć ważność także i w Austrii w myśl art. 85 ust. 1 u. w.; wtedy „uso“ należy oceniać wedle dawniej obowiązujących przepisów, wedle których uso wynosiło w Austrii 14 dni (pół uso 8 dni), w krajach zaś gdzie obowiązywał kodeks napoleoński (Kraków, Tyrol, Dalmacya) 30 dni. Obliczenie stosuje się tu do miejsca płatności.

Gdzie się na wekslu oznaczył czas zapadłości, to jest obojętne; oznaczenie po za osnową weksla jest także ważne z wyjątkiem, gdy uważać je wypadnie jako zwykłą notatkę na marginesie.

Co do czasu zapłaty, to można go rozmaicie oznaczyć. Mogą być weksle płatne:

- 1) w pewnym oznaczonym dniu, a wtedy zowią się weksłami dnio wymi, albo
- 2) za okazaniem (a vista), wtedy zowią się weksłami okazowymi,

3) w oznaczonym czasie po okazaniu, jako weksle terminowo-okazowe,

4) w oznaczonym czasie po wystawieniu (a dato), są to weksle datowe i

5) podczas pewnego targu, jarmarku, jako weksle targowe, jarmarczne.

Dzień jest wtedy oznaczonym, jeśli podana jest data kalendarzowa t. zn. pewien oznaczony dzień miesiąca, lub inna data wszystkim wiadoma np. na św. Michała zapłacisz Pan i t. d.

Podanie roku nie jest konieczne do ważności weksla; jeżeli oznaczony dzień może nadejść w roku wystawienia weksla, rok wystawienia uważa się za rok płatności, jeżeli nie, to najbliższy rok po roku wystawienia, gdyby bowiem inaczej być miało, strony byłyby niezawodnie liczbę roku wymieniły. Natomiast nieważnym byłby weksel z przyrzeczeniem zapłaty np. na wielkanoc, gdyż tu data płatności na pewno wydedukować się nie da.

Weksel okazowy (za okazaniem, auf Sicht, nach Sicht) płatny jest w chwili przedstawienia go zobowiązanemu do zapłaty. Wybór tej chwili (dnia) zawisłym jest tu zupełnie od wekslobiercy i dlatego zamiast wyrażenia „za okazaniem“ można użyć i inne równoznaczne np. na każde żądanie.

Weksel jarmarczny, targowy opiewać musi na pewien oznaczony targ czy jarmark, skutkiem czego czas odbycia się targu ściśle oznaczony przepisami administracyjnymi, oraz odnośna miejscowość, są czasem i miejscem zapadłości takiego weksla.

Dzień zapadłości weksla można oznaczyć także za pomocą wyrażen „początek, środek (medio),

koniec (ultimo) miesiąca. Można go wyznaczyć na pewne jednodniowe święto.

Czas zapłaty może być oznaczony za pomocą samych tylko cyfr; dopuszczalne są jednak skrócenia jak a. crt. (anni currentis), b. m., b. r.

5) Dalej koniecznym jest do ważności weksla podpis wystawcy (przekazującego. trassanta). Przez podpis rozumie się nazwisko, lub firmę. Sam zaś wyraz „podpis“ należy ściśle interpretować, gdyż żądając podpisu oznacza ustawa tem samem miejsce na wekslu, na którym ta część składowa ma się znajdować. Podpis musi być umieszczony na pierwszej (nie na odwrotnej) stronie weksla i znajdować się pod osnową jego; podpis umieszczony z boku (na poprzek) nie wystarcza do ważności.

6) Istotnym wymogiem weksla jest także data tj. oznaczenie miejsca, dnia, miesiąca i roku wystawienia weksla. Wymóg ten wypływa już nie z istoty samego zobowiązania, lecz ze względów utylitarnych, dla uniknięcia możliwych wątpliwości np. co do przedawnienia i t. p.

7) Ostatnim wreszcie wspólnym wymogiem tak u weksli przekazowych jak i własnych jest oznaczenie miejsca, gdzie zapłata ma być uiszczona. Oznaczenie to może nastąpić w sposób wyraźny lub domniemany. W razie niewyraźnego oznaczenia miejsca zapłaty, uważa się przy wekslach przekazowych za miejsce ich płatności to miejsce, które podano przy nazwisku lub firmie przekazanego, zaś przy wekslach własnych miejsce ich wystawienia (art. 97. u. w.).

8) Co do weksla przekazowego nadto, potrzebną jest jeszcze jedna formalność, miano-

wicie musi być w nim wyrażone (nazwisko lub firma tego, kto ma płacić, a więc wskazanego, trasata. Nazwisko to pisze się zazwyczaj we formie adresu na lewo pod osnową weksła.

Weksel można napisać na jakimkolwiek bądź materiale, zwykle jednak używa się w tym celu osobno przez rząd wydawanych blankietów.

IV. Skutki braku formalności wekslowych.

Wymienione w powyższym rozdziale formalności wekslowe są tak istotnymi częściami weksła, że bez nich odnośny dokument wcale nie jest wekslem. Jeśli tylko jednej z tych formalności brakuje, weksel nie ma znaczenia wedle prawa wekslowego. Nieważność weksła pochodząca z braku wymaganych formalności, pociąga za sobą w myśl art. 7. u. w. także nieważność wszelkich umieszczonych na takim dokumencie dalszych oświadczeń jak przyjęcie, poręka, indos, awal (o tem później), choćby je oddano we formie przepisanej. Wszelkie te późniejsze oświadczenia bowiem uczyniono ze względu na ten weksel, który jako sam nieważny nie może dać początku późniejszym ważnym oświadczeniom. O ile zaś z takiego weksła mogą wynikać jakies skutki prawne w ogóle (nie po myśli prawa wekslowego) rozstrzygać należy wedle postanowień ustawy cywilnej.

Weksel niezupełny w chwili wystawienia, może być pod pewnymi względami później uzupełniony przez usunięcie braków znajdujących się w nim w chwili wystawienia. Nasuwa się tu pytanie, czy w razie jeśli ktoś zaskarzy pretensyę wekslową,

lub założy protest na podstawie weksła, który w tej chwili jest zupełnie formalny, choć w chwili wystawienia go miał pewne braki, — czy pozwany dłużnik może zasłonić się zarzutem nieformalności weksła rzeczywiście istniejącej w chwili jego wystawienia i nie zważać na późniejsze jego uzupełnienie? Odpowiedź na to dało rozporz. minister. z 6. października 1853. Dz. u. p. Nr. 200 postanawiające, że przeciw trzeciemu uczciwemu dzierżycielowi weksła nie można w żadnym razie podnosić zarzutu, iż w czasie kiedy na wekslu umieszczono przyjęcie, lub inne zobowiązujące oświadczenie (indos, awal), brakowało jeszcze podpisu wystawcy, lub którego z innych istotnych warunków ważności weksła wymienionych w art. 4 u. w., i że brak ten dopiero później uzupełniono; przeciw tym zaś, którzy brali udział w późniejszym wypełnieniu zarzut ten dopuszczalny jest tylko wtedy, jeżeli się okaże, że z dokumentu jeszcze niewypełnionego zrobiono nieprawny użytek, wypełniając go w sposób niedozwolony, lub sprzeciwiający się zawartej umowie (exceptio doli specialis). Nie jest natomiast dopuszczalnym zarzut przeciw trzeciemu posiadaczowi weksła w dobrej wierze.

Jeżeli weksel nie ma np. podpisu wystawcy, postępowanie wekslowe jest niemożliwe, a uzupełnienie tego braku w toku postępowania po wniesieniu skargi, nie zdoła uchylić nieważności w chwili wniesienia. Również nie nadaje się do postępowania wekslowego tzw. weksel morski (Seewechsel) dokument, w którym kapitan okrętu przyrzeka zapłacić oznaczoną kwotę na zlecenie pewnej osoby po przybyciu swego okrętu na miejsce przeznaczenia, a to

pod zastawem towaru i okrętu (pożyczka bodmeryjna).

Oddarcie części weksla nie wpływa niekorzystnie na ważność, jeśli pozostała część posiada wszelkie istotne wymogi do ważności. Jeżeli jednak oddarta część zawierała choćby tylko jeden z istotnych warunków ważności, pozostała reszta nie może uchodzić za ważny weksel. Byłby on jednak ważnym, gdyby w chwili wniesienia skargi dołączono doń brakujące części, a wierzyciel nie działał podstępnie.

Nieważnym jest także weksel, w którym jedną z istotnych jego części wykreślono lub wymazano; obojętnym jest przytem, czy część przekreślona da się jeszcze odczytać, jak również czy przekreślenia dokonano tylko przez pomyłkę.

Podobnie i poprawki na wekslu czynią go nieważnym chyba, że pierwotną treść można odczytać.

Od weksli nieważnych z powodu braku formalności należy odróżnić weksle fałszywe. Weksel może być fałszywym wskutek podrobienia, albo wskutek sfałszowania, które to wyrazy należy brać w ich znaczeniu literalnym. I tak weksel jest podrobionym, gdy ktoś podpisał go nazwiskiem osoby, która nie dała do tego żadnego upoważnienia; sfałszowanym zaś wtedy, gdy ktoś pierwotną jego osnovę czy to co do podpisów, czy co do reszty treści, sumy lub daty podstępnie zmienił. Do tego rodzaju weksli należą weksle zaopatrzone zmyślonymi podpisami, zwane weksłami piwnicznymi, pokątnymi lub zaułkowymi (Kellerwechsel).

Weksle fałszywe są ważne, jeśli tylko zupełne

są pod względem formy, ta bowiem jedynie rozstrzyga o ważności weksla, atoli skutki ich są ograniczone. W tym względzie należy odróżnić sfałszowanie podpisów od sfałszowania reszty osnovy weksla.

I tak jeżeli na wekslu sfałszowano lub podrobiono podpis, natenczas osoba podpisana nie jest wekslowo zobowiązana, gdyż nie dawała żadnego umocowania do podpisywania jej, ale i na podpisującego nie spływa stąd żaden obowiązek, albowiem nazwisko jego nie znajduje się na wekslu. A jeżeliby osoba, której fałszywy podpis znajduje się na wekslu, uiściła zapłatę złudzona podobieństwem podpisu, ma prawo żądać zwrotu zapłaty wedle prawa cywilnego. Skutek ten ogranicza się atoli tylko do tego oświadczenia, które sfałszowano, natomiast prawdziwe przyjęcie i prawdziwe indosy uskutecznione później na tym wekslu nie traca skuteczności wedle prawa wekslowego (art 75 u. w.). Z tego powodu okoliczność, że wystawcę podpisał ktoś nie umocowany do tego, nie wpływa całkiem na odpowiedzialność przyjęmcy.

Co do pytania zaś, jakie skutki pociąga za sobą sfałszowanie reszty osnovy weksla (prócz podpisu), to w ustawie wekslowej nie znajdujemy nigdzie na to odpowiedzi. Rozstrzygają tu zatem ogólne przepisy, wedle których odpowiedź na to pytanie wypadnie następująco. Jeżeli ktoś dał pewne oświadczenie przed sfałszowaniem, natenczas odpowiada jedynie stosownie do danego oświadczenia. Jeżeli zaś oddał jakieś oświadczenie po sfałszowaniu, to jeśli wiedział o sfałszowaniu odpowiada w myśl sfałszowanej osnovy, jeśli zaś nie wiedział, odpowiadać będzie wedle osnovy pierwotnej.

V. O nieistotnych częściach weksla.

Oprócz wymienionych wyżej w rozdz. III części niezbędnych do tego, by dany dokument można uważać za weksel, mogą się w nim znajdować jeszcze inne oświadczenia przez ustawę nie wymagane. Oświadczenia te mogą mieć rozmaite znaczenie i różne skutki prawne. Niektóre z nich mogą nawet wprost sprzeciwiać się istocie weksla, a wtedy niweczą jego ważność np. zapłacę ci tam, gdzie mnie spotkasz, albo zapłacę ci sto koron, jeśli dasz mi zegarek (tu zobowiązanie wekslowe uczyniono zawisłem od innego wzajemnego świadczenia). Inne znowu oświadczenia mogą się sprzeciwiać przepisom ustawy wekslowej, ale nie unieważniają weksla, gdyż uważa się je za nienapisane np. klauzula, że dany weksel nie ulegnie przedawnieniu. Są jednak oświadczenia, które choć nie istotne, przecież pociągają za sobą skutki wedle prawa wekslowego, a mianowicie:

1) wyrażenie „nie na zlecenie“ (nicht an die Ordre) ma ten skutek, że weksel nie może być puszczony w obieg za pomocą indosu (art. 9. u. w.). Dodatek ten tworzy weksel imienny (Recta-wechsel), a musi pochodzić od wystawcy. Umieszczony przy przyjęciu ogranicza w myśl art. 22. u. w. tylko odpowiedzialność przyjemcy. Musi znajdować się w osnowie weksla, gdyż zamieszczony in dorso nie wiąże wekslobiercy i wogóle jest nieważny.

2) Umieszczenie weksla (Domicilirung). Weksel przekazowy nazywamy umiejscowionym, domi-

cylowanym, gdy miejsce zapłaty jego jest inne niż miejsce zamieszkania płatnika (wskazanego), czyli niż miejsce uwidocznione przy nazwisku trassata. Weksel własny zaś jest umiejscowionym, gdy jako miejsce zapłaty podano inną miejscowość niż miejsce zamieszkania wystawcy (art. 24 i 97 u. w.). Różnica ta między miejscem płatności a miejscem zamieszkania wskazanego, względnie wystawcy weksla własnego, musi być uwidoczniiona na wekslu. Mianowicie jako miejsce płatności musi być wskazaną miejscowość, różniącą się w administracyjnym znaczeniu od miejscowości oznaczonej jako miejsce zamieszkania wskazanego. Domicyl musi pochodzić od wystawcy i umieszczony być winien przedtem, zanim ktokolwiek inny weksel podpisał, wtedy tylko wiąże on wszystkich wekslowo zobowiązanych, bo stanowi integralną część weksla. Osoba w ten sposób oznaczona nazywa się *domicyliat*em, lub wskazanym w umiejscowieniu. Oznaczenie musi być dokonane w taki sposób, jak przy wymienieniu wskazanego tj. wskazywać musi pewną osobę lub firmę. Osoba domicyliata musi się różnić od przyjemcy, a wskazaną być ma jako ta, przez którą ma nastąpić zapłata; zazwyczaj używa się tu wyrażenia „płatny u N. N.“ Domicyliat jest tylko zastępcą przyjemcy w imieniu którego ma uiszczyć zapłatę.

Wreszcie znajdować się mogą na wekslu jeszcze inne oświadczenia wypływające ze zwyczajów kupieckich, które atoli nie mają już skutków wedle prawa wekslowego. Różnorodność ich jest wielka, a najważniejsze z nich są:

a) Poświadczenie otrzymania waluty, które zamieszcza się na wekslu na dowód, że wystawca

otrzymał lub ma otrzymać pewien wziętek za wystawienie weksła. Poświadczenie to wskazuje na czynność, która była przyczyną wystawienia weksła (causa debendi). Wiemy, że prawo wekslowe wcale nie żąda jej wyrażenia, gdyż zobowiązanie wekslowe istnieje zupełnie niezależnie od przyczyny swego powstania. Dlatego też oświadczenie to nie ma w prawie wekslowem żadnego znaczenia. Można je wyrazić w jakiegokolwiek formie jak np. o walutę porozumieliśmy się, walutę otrzymano, waluta między nami i t. p. Ustawa francuska wymaga takiej klauzuli na wekslu i dlatego też przyjęto ją do osnowy weksli kupieckich w ogóle, skąd przeszła do austriackich blankietów wekslowych przez rząd wydawanych.

b) Zawiadomienie o wystawieniu weksła. — Weszło w zwyczaj między kupcami, że wystawca weksła przekazowego pisze do wskazanego w wekslu list z zawiadomieniem go o wystawieniu danego weksła (Avisbrief). Cel tego zwyczaju jest trojaki. Po pierwsze zapobiegać ma on wypuszczeniu fałszywych weksli, po drugie przygotować ma wskazanego na wypłatę weksła, a wreszcie zawiadomić wskazanego że i jakie wynagrodzenie, pokrycie (Deckung) otrzyma za zapłatę danego weksła.

Jeżeli wystawca list taki wysłał, to zwykle w samym wekslu czyni wzmiankę o tem (Avisoklausel) pisząc słowa: zapłacisz Pan według zawiadomienia (laut Bericht). Wskazany otrzymawszy weksel z taką wzmianką zwykle nie przyjmuje go zanim nadejdzie odnośne zawiadomienie. Jeśli zaś wystawca chce, by wskazany przyjął weksel i sumę wekslową uiścił nie czekając na zawiadomienie,

wtedy pisze na wekslu słowa „bez zawiadomienia“ (ohne Bericht).

c) Dalej można na wekslu umieścić oświadczenie zwane klauzulą pokrycia (Deckungsklausel). Wystawca weksła oświadcza tu jakie wynagrodzenie, lub zabezpieczenie ofiaruje wskazanemu za wypłatę weksła, czyli zawiadamia go na czyj rachunek ma on weksel zapłacić, względnie od kogo ma oczekiwać funduszków na zapłatę w terminie, a czyni to w słowach „wstawisz pan na mój rachunek, lub na rachunek pana N. N., albo krótko wstawisz na rachunek.“ Weksel z taką klauzulą zowie się wekslem komisowym.

d) Wreszcie umieścić można na wekslu wzmiankę o zabezpieczeniu sumy wekslowej czy to hipotecznie, czy przez danie zastawu ręcznego, lub w inny jaki sposób. Oświadczenia takie spotyka się na wekslach własnych.

VI. O pomnażaniu weksli.

Weksle można pomnażać przez:

- 1) wtóropisy czyli duplikaty,
- 2) odpisy czyli kopie i
- 3) przydłużki (alonge).

0 wtóropisach. Weksel można wystawić w jednym tylko egzemplarzu, a wtedy zowie się on wekslem jedynkowym, pojedynczym (Sola-Wechsel), albo w kilku jednobrzmiących egzemplarzach, z których każdy będzie samoistnym oryginalnym dokumentem. Każdy z tych egzemplarzy będzie przedstawiać jedno i to samo oświadczenie wekslowe, jednak pod następującymi warunkami:

a) dokumenty te muszą być rzeczywiście równobrzmiące,

b) muszą być rzeczywiście oryginalne tzn. na wszystkich egzemplarzach muszą się znajdować oryginalne podpisy wystawcy, jakoteż wszystkich dłużników i indosantów i

c) na pojedynczych egzemplarzach umieszczone być muszą ich liczby porządkowe w wyrazach: prima, secunda, tertia i t. d. weksel, gdyż w razie braku tego oznaczenia, każdy egzemplarz uważaćby należało za weksel samoistny czyli jedynkowy.

Wszystkie te egzemplarze razem wzięte przedstawiają jedno zobowiązanie wekslowe, rozumie się więc, że w razie uiszczenia zapłaty za jeden z nich, gaśnie zobowiązanie wekslowe powtórzone w reszcie wtóropisów, a gaśnie ipso iure już przez sam fakt uiszczenia zapłaty tak, że nie trzeba wcale wyraźnego zastrzeżenia, iż zapłata sumy wekslowej za jeden egzemplarz odbiera moc wekslową reszcie wydanych egzemplarzy (art. 66 i 67 u. w.).

Wtóropisy mogą być wydane jedynie przez wystawcę pierwotnego weksla, co wynika już z samej ich istoty, są one bowiem oryginałami weksla. Wszelkie dalsze oświadczenia na wtóropisach muszą być powtórzone przez te same osoby, które je umieściły na pierwszym egzemplarzu. Wekslobierca lub jego prawonabywcy mają prawo domagać się od wystawcy by wydał im wtóropisy (duplikaty) weksla. Mogą one być wystawione wszystkie razem z pierwszym egzemplarzem, lub później każdy z osobna.

Cel wydania wtóropisów jest dwojaki:

1) Przez wydanie wtóropisów zapobiega się unieważnieniu czynności wekslowej w razie, gdyby

pierwszy (jedyne) egzemplarz weksla zaginął. Tym sposobem ubezpiecza się czynność wekslową. W czasach kiedy środki komunikacyjne nie były tak bezpiecznie urządzone jak dzisiaj, nieraz weksel wysłany na pewien targ nie dochodził na miejsce przeznaczenia. Dla zapobieżenia temu wypuszczał wystawca kilka równobrzmiących egzemplarzy jednego i tego samego weksla i każdy z nich wysłał inną drogą na miejsce przeznaczenia pewny, że choć jeden z nich tam dojdzie. Dziś cel ten widoczny jest tylko w handlu zamorskim.

2) Drugim celem wydawania wtóropisów weksla jest ułatwienie obrotu wekslowego czyli dogodność polegająca w tem, że gdy jeden egzemplarz przesyła się wskazanemu do przyjęcia, tymczasem inne puszcza się w obieg. Ma to znaczenie głównie wtedy, gdy wskazany mieszka daleko od miejsca zamieszkania wystawcy.

Jak wyżej powiedziano, mimo istnienia kilku wtóropisów, weksel jest tylko jeden. Każdy wtóropis daje wprawdzie zupełne prawa z weksla i dlatego przyjemca odpowiada nawet indosataryuszowi tego egzemplarza, na którym nie umieścił swego przyjęcia, wszystkie egzemplarze razem dają jednak tylko jedno prawo z weksla tak, że wystawca i indosanci odpowiadają tylko jeden raz. Kto ma kilka egzemplarzy w rękach, ma właściwie tylko jeden weksel, może go więc przenieść raz tylko, bo przez to przenosi prawa z wszystkich egzemplarzy. Zachodzi tu wtedy materyalna jedność uprawnienia, choć formalnie każdy wtóropis stanowi odrębny weksel. Posiadacz taki może jednak zapomnieć o materyalnej jedności weksla i korzystając

z formalnej odrębności pojedynczych egzemplarzy, indosować każdy z nich na inną osobę. W takim razie indosataryusz każdego egzemplarza ma pełne prawa z weksła, wystawca jednak, oraz indosanci, którzy weksel podpisali przed rozdzieleniem biegu wtóropisów odpowiadają raz tylko, choć różnym osobom, a to samo dotyczy się i przyjęmcy, który przed tem rozdzieleniem na jednym egzemplarzu umieścił swoje przyjęcie. Natomiast indosanci po rozdzieleniu odpowiadają zawsze tylko posiadaczowi tego egzemplarza, na którym znajdują się ich indosy, a jedynie indosant który spowodował tę nieprawidłowość i rozdzielił bieg wtóropisów, odpowiada posiadaczom obu egzemplarzy i to każdemu z osobna, a więc podwójnie. *)

Wtóröpisy mają dziś zastosowanie prawie wyłącznie przy weksłach przekazowych, tu bowiem jedynie wyraźnym jest ich cel tj. bezpieczeństwo obrotu i dogodność. Wtóröpisy weksli własnych, których celem jedynym może być tylko bezpieczeństwo obrotu wyszły dziś z użycia. Wart. 98. ust. weksł. nie wspomniano nawet o art. 66, co znaczy, że przepisy ust. weksł. o wtóropisach nie mają zastosowania do weksli własnych (nie zaś, że wtóropisy weksła własnego są nieważne!). Stąd to poszło, że weksle własne zaczęto nazywać weksłami jedynkowymi (Sola-Wechsel), co jest niewłaściwe, gdyż w myśl ust. weksł. każdy weksel, a więc i przekazowy nie tylko własny jest jedynkowym, jeśli go wystawiono w jednym tylko egzemplarzu.

*) Co do możliwych dalszych zawikłań z powodu rozdzielenia biegu wtóropisów — zobacz Powsz. ust. weksłowa Dr. St. Wróblewskiego Kraków 1900 str. 133.

O odpisach czyli kopiach weksła. Weksel można pomnożyć także za pomocą odpisów czyli kopij. Odpis weksła może sobie sam sporządzić każdy jego posiadacz. Cei odpisu jest taki sam co i wtóropisu. Chodzi tu o to, by można oryginał posłać do przyjęcia, a nie czekając jego powrotu puścić w obieg odpis. Mianowicie oryginał posła się wskazanemu do przyjęcia, a odpis się indosuje. W tym wypadku należy na odpisie uwidocznnić, gdzie znajduje się oryginał przesłany do przyjęcia. Opuszczenie tej wzmianki nie odbiera jednak indosowanej kopii jej mocy wekslowej.

Nadto można używać odpisu weksła do kwitowania otrzymanej częściowej zapłaty sumy wekslowej (art. 39 u. w.).

Odpisy weksli różnią się tem od wtóropisów, że podczas gdy pierwsze są tylko odpisami, kopiami, wtóropisy są oryginalnymi dokumentami, weksłami; stąd też wynika, że na podstawie odpisu weksła nie można tych praw dochodzić, co z oryginalnego weksła.

Na kopii można też prócz indosów umieścić inne oryginalne oświadczenia np. przyjęcie przez wyreczenie. Zwyczajne przyjęcie napisane na kopii jest bez znaczenia.

Kopia weksła zawierać musi dokładny odpis weksła, znajdujących się na nim indosów i uwag, oraz wzmiankę „dotąd odpis“ lub inne podobne wyrażenie. Dodatek ten (Arretirungsklausel) musi być umieszczony po odpisie ostatniego indosu z oryginalnego weksła. Brak tego dodatku pociąga za sobą ten skutek, że odpis uważa się za oryginalny

choć w części podrobiony weksel, który może służyć za podstawę do dalszych ważnych indosów.

Odpisywać można weksle przekazowe i własne.

Przydłużek (Alonge). Trzecim sposobem pomnożenia weksła jest przydłużek (alonge). Jeżeli weksel już tak zapisano, że nie ma na nim miejsca dla dalszych indosów, natenczas dokleja się doń czystą kartkę papieru, zwykle tej samej szerokości i długości co weksel, poczem dalsze oświadczenia wekslowe pisze się już na tej kartce. Kartkę tę należy tak do weksła przytwierdzić, aby nawet w razie oderwania jej można było poznać jej pochodzenie. Najlepiej uczynić to w ten sposób, że w miejscu gdzie kartka łączy się z wekslem wy-ciska się pieczęć lub pisze jakies słowo np. alonge tak, aby w razie odłączenia kartki część pieczęci czy wyrazów pozostała na wekslu a reszta na przydłużku. Zwykle na pierwszej stronie przydłużka odpisuje się całą osnowę weksła dodając uwagę, że kartka ta jest przydłużkiem obok przylegającego weksła.

Wzór Prima-weksla.

Lwów, dnia 8. stycznia 1903. Na 5000 koron

Za trzy miesiące po okazaniu zapłacisz Pan za ten pierwszy (Prima-) weksel na zlecenie Pana Henryka Sadłowskiego

Pięć tysięcy koron

Do p. Zdzisława Romana *Czesław Przystaszewski mp.*
Judejkow Drohobyczu *Zdzisław Roman Judejko mp.*

Wzór Secunda-weksla.

Lwów, dnia 8. stycznia 1903. Na 5000 koron

Za trzy miesiące po okazaniu zapłacisz Pan za ten drugi (Secunda-) weksel na zlecenie Pana Henrykn Sadłowskiego

Pięć tysięcy koron

Do p. Zdzisława Romana dw. im. *Czesław Przystaszewski mp.*
Judejko w Drohobyczu *Zdzisław Roman Judejko mp.*

Prima-weksel znajduje się u Pana Dra Mieczysława Postępskiego w Sniatynie.

Wzór odpisu weksla.

Lwów 10. stycznia 1903. Na 1650 koron

Za cztery miesiące od daty zapłacisz Pan za ten Jedyny-weksel na zlecenie Pana Dra Adama Paczosińskiego sumę

Tysiąc sześćsetpięćdziesiąt koron

Do p. Leonarda W. Malewskiego
w Krakowie *Kazimierz Szmajkowski mp.*

Dotąd odpis.

Oryginał przesłany do przyjęcia znajduje się u p. Ludwika Hellera w Krakowie.

Odpis ten może być użytym jedynie do indosowania.

Wzór weksla z przydłużkiem.

Tarnopol dnia 15. stycznia 1903. Na 500 koron

Dnia 31. marca 1903 zapłacisz Pan za ten Jedyny-weksel na zlecenie moje własne sumę

Pięćset koron

wartość otrzymaną wstawisz rachunek bez zawiadomienia
Wacław Patraszewski mp.

Do p. Kazimierza Kwiecińskiego

we Lwowie

Kazimierz Kwieciński mp.

(na odwrotnej stronie)

Za mnie Panu Władysławowi Wasilkowskiemu

Wacław Patraszewski mp.

Przydłużek do przylegającego obok weksła z daty Tarnopol 15. stycznia 1903 na 500 koron ciągniętego przez p. Wacława Patraszewskiego na Kazimierza Kwiecińskiego we Lwowie z terminem płatności 31. marca 1903.

VII. O zdolności do działań wekslowych.

Zdolnym do działań wekslowych jest każdy, kto przez umowy ważnie może się zobowiązywać — mówi art. 1. u. w., a stąd przez zdolność do działań wekslowych, czyli wogóle przez zdolność wekslową (*Wechsel-Fähigkeit*) rozumiemy zdolność do przedsięwzięcia czynności wekslowych ze skutkiem wedle prawa wekslowego. Zdolność wekslowa może być czynną lub bierną.

Przez czynną zdolność wekslową rozumiemy zdolność do nabywania praw wekslowych, a tę posiada każdy, kto wogóle może nabywać prawa.

Bierna zdolność wekslowa zaś jest to zdolność do zobowiązywania się wekslowo, zdolność do zaciągania zobowiązań z czynności wekslowych.

Austriacka ustawa wekslowa nie zawiera żadnych postanowień co do czynnej zdolności wekslowej, musimy więc uciec się do przepisów ustawy cywilnej odnoszących się do umów w ogólności. — A zatem analogicznie do tych przepisów ten może

przedsięwziąć czynności wekslowe w przymocie wierzyciela, kto wogóle z umów przez się zawieranych może nabywać prawa.

Co do biernej zdolności wekslowej, to mamy w tym względzie wyraźne postanowienie art. 1. u. w. że zdolnym do działań wekslowych jest każdy, kto się przez umowy zobowiązywać może. Według tego przepisu zdolność wekslowa bierna idzie równolegle ze zdolnością do zobowiązywania się za pomocą umów. Zdolności tej nie mają zupełnie:

- a) członkowie zakonów duchownych,
- b) dezertyrzy od dnia dezercyi aż do dnia stawienia się względnie dostawienia,
- c) umysłowo chorzy i
- d) dzieci niżej lat siedmiu (§. 865 p. k. u. c.).

W imieniu osób pod (c i d.) wymienionych mogą jednak zaciągać zobowiązania wekslowe ich ustawowi zastępcy w myśl przepisów ustawy cywilnej.

Prócz tej ogólnej reguły mamy jeszcze szczególne przepisy odmawiające niektórym osobom biernej zdolności wekslowej. I tak nie mają jej:

1) ci którym ustawa cywilna nie pozwala zaciągać zobowiązania w drodze umownej; tu należą:

- a) małoletni, chyba że w drodze prawnej zostali uppełnoletnieni. Zobowiązania wekslowe zaciągnięte samodzielnie przez małoletniego są nieważne, a małoletni odpowiada tylko cywilnie.

Małoletni ma samodzielną zdolność wekslową tylko wyjątkowo mianowicie, jeżeli po ukończeniu 20 lat życia założył za wyraźnym lub milczącym zezwoleniem ojca własne gospodarstwo i to od chwili założenia, choćby dopiero później uzyskał pełnoletności (nie

ma własnego gospodarstwa, gdy małoletni nie stoi na jego czele, choćby nawet mieszkał osobno i np. jako urzędnik utrzymywał się z płacy); dalej jeżeli mu za zezwoleniem władzy nadopiekuńczej wyznaczono z czystego dochodu roczną pensję, a dług wekslowy nie przekracza tej rocznej pensji, a wreszcie jeżeli mu władza udzieliła pozwolenia na prowadzenie handlu lub przemysłu.

- b) pełnoletni, co do których przedłużono władzę ojcowską lub opiekuńczą,
c) wszystkie osoby zostające pod kuratelą.

Krydataryusza t. j. tego, do czyjego majątku otwarto konkurs wierzycieli, nie należy uważać za pozbawionego zdolności do zaciągania zobowiązań wekslowych, gdyż wskutek otwarcia konkursu stracił on jedynie możność rozrzadzania majątkiem należącym do masy konkursowej, bynajmniej zaś zdolność prawną lub zdolność do działań prawnych.

Zdolnymi do działań wekslowych są również ślepi, głusi, niemi, jeśli tylko wolę swoją w sposób niewątpliwy potrafią oświadczyć. Zdolność wekslową mają wreszcie osoby prawnicze, stowarzyszenia, spółki handlowe.

2) Na mocy cesars. rozporz. z 3. lipca 1852. Dz. u. p. Nr. 130 nie mają zdolności do działań wekslowych rzeczywiście oficerowie tak w służbie czynnej jak i pensyonowani, oraz żołnierze stanu zbrojnego (Mannschaft des streitbaren Standes).

Rozporządzenie to nie odnosi się do interesów wekslowych zawartych przed jego wejściem w życie. Nie ma ono zastosowania do osób które nie są rzeczywistymi oficerami, choć mają ich charakter

jak np. lekarz wojskowy, audytor, kapelan wojskowy, urzędnik wojskowy administracyjny, oficer rezerwowy, dalej do osób nie będących żołnierzami stanu zbrojnego jak urlopnicy, rezerwiści, żołnierze obrony krajowej.

Wszyscy wojskowi posiadają jednak czynną zdolność wekslową, a więc mogą nabywać praw z weksli.

Zdolność wekslowa bierna musi istnieć w chwili powstania zobowiązania wekslowego, z reguły zatem w chwili umieszczenia podpisu na wekslu; niezdolny w tej chwili nie staje się przez to zobowiązanym, że później zdolność wekslową uzyska. Niezdolność wekslowa pociąga za sobą ten skutek, że przyrzeczenie oddane przez osobę niezdolną nie rodzi zobowiązania wekslowego. Jednak nieważność jednego przyrzeczenia nie ma wpływu na ważność przyrzeczeń innych zdolnych osób w tym samym wekslu umieszczonych, każde bowiem oświadczenie na wekslu się znajdujące jest samo dla siebie osobnym wekslem, stanowi osobny stosunek obowiązkowy, który pod względem materialnych warunków ważności należy osobno oceniać, a jedynie pod względem formalnym zależy od głównego.

Niezdolność wekslowa nie może być uchyloną wolą stron działających. Jeżeli ktoś nie posiada zdolności wekslowej, przyrzeczenie jego jest nieważne, choćby druga strona mylnie uważała go za zdolnego, lub choćby obie strony wyraźnie się umówiły, że zobowiązanie będzie ważne mimo niezdolności jednej z nich. Nawet sądowe przyznanie jednej stronie, że uważa drugą za zdolną do zobowiązania się wekslowo, nie ma w takim wypadku znaczenia.

VIII. O t. zw. krokach pilności.

Do zachowania względnie do dochodzenia praw z weksła wypływających, konieczne są pewne czynności, bez których utrzymywanie czy dochodzenie tych praw jest niemożliwe. Czynności te nazwała teoria krokami pilności, a są niemi:

- 1) przedstawienie weksła i
- 2) założenie protestu.

Przedstawieniem weksła zowie się okazanie go w celach wekslowych. Weksel bywa okazywanym w rozmaitych celach, rozmaitym osobom i przez różne osoby. Bliższe szczegóły w tej mierze należą już do części drugiej. Ogólnie można tu jedynie zaznaczyć, że zasada austriackiej ustawy wekslowej jest, iż każde żądanie, którego podstawą jest weksel może być przedstawione drugiej osobie j e d y n i e za okazaniem weksła.

Protest jest dokumentem publicznym stwierdzającym, że pewna czynność wedle prawa wekslowego stanowcza, została wykonana. Prawie wszystkie czynności przepisane prawem wekslowem mogą być stwierdzone protestem, austr. ustawa wekslowa rozróżnia jednak trzy główne rodzaje protestu wekslowego:

a) protest z powodu nieprzyjęcia na stwierdzenie, że weksel (przekazowy sc.) przedstawiono wskazanemu do przyjęcia, lecz ten wcale go nie przyjął, lub przyjął ale z pewnym ograniczeniem;

b) protest z powodu niewypłaty na stwierdzenie, że weksel przekazowy wskazanemu, a własny wystawcy przedstawiono do zapłaty, lecz ci sumy wekslowej nie wypłacili wcale, lub tylko w części;

c) protest bezpieczeństwa stwierdzający, że od osób obowiązanych do dania zabezpieczenia, żądano tego zabezpieczenia na wypadek niepewnej wypłacalności dłużnika, lecz one żądaniu temu odmówiły. Osobami temi są: przyjemca weksła przez kazowego i wystawca weksła własnego.

Prócz tych trzech głównych rodzajów protestów mamy jeszcze:

d) protest z powodu niewydania weksła i

e) protest z powodu przyjęcia przez wyręczenie (protest interwencyjny).

W myśl art. 42. u. w. mogą się obie strony uwolnić od obowiązku zakładania protestu, a wyrażają to słowami „bez protestu“ lub „bez kosztów“, czego jednak nie należy uważać za zwolnienie od obowiązku przedstawienia weksła we właściwym czasie. Przy zwolnieniu od protestu należy użyć takiego zwrotu, któryby nie zostawiał wątpliwości o co chodzi.

Protest jest dokumentem publicznym i jako taki powinien być sporządzony w myśl art. 87. u. w. przez notaryusza lub urzędnika sądowego. Przy sporządzeniu jego nie trzeba ani obecności świadków, ani protokolanta.

Co do osnowy swej, winien protest zawierać następujące okoliczności:

1) Dosłowny odpis weksła lub kopii i wszystkich indosów, oraz uwag, które się na nich znajdują.

Jeżeli podstawą żądania mającego się stwierdzić protestem jest prócz weksła także i kopia, natenczas oba dokumenty muszą być w proteście opisane, gdyż one łącznie dopiero przedstawiają zupełną ilość oświadczeń oddanych ze względu na

pewną czynność wekslową. Przez dosłowny odpis należy rozumieć odpisanie wszystkiego, co indywidualizuje weksel i wyklucza wątpliwości co do jego autentyczności. Odpis weksla stanowi część składową protestu i musi znajdować się w jego osnowie t. zn. przed podpisem i pieczęcią organu protestującego.

2) Nazwisko i firmę osób na rzecz których i przeciw którym protest założono.

Ma tu być stwierdzone dokumentem, że czynność zaprotestowaną wykonała osoba rzeczywiście uprawniona i przeciw sobie rzeczywiście obowiązanej.

3) Żądanie postawione osobie, przeciw której protest założono, jej odpowiedź lub uwagę, że żadnej odpowiedzi nie dała, lub że jej nie zastano.

Co do odpowiedzi wskazaniem jest, by w protście dosłownie ją zamieszczono, gdyż od jej rodzaju mogą zależeć skutki tej czynności, której dokonanie stwierdzono protestem.

4) Oznaczenie miejsca i dnia kalendarzowego, miesiąca i roku w którym wezwanie nastąpiło, lub w którym je — choć bezskutecznie — usiłowano wytosować.

Co do miejsca gdzie protest założono, to należy określić lokal, w którym to nastąpiło.

5) Wzmiankę w razie przyjęcia przez wyřęczenie albo zapłaty przez wyřęczenie, przez kogo dla kogo i w jaki sposób ją ofiarowano i uskuteczniiono.

6) Podpis notaryusza lub urzędnika sądowego, który protest sporządził, z dodaniem pieczęci urzędowej.

Notaryusze jakoteż urzędnicy sądowi obowiązani są do utrzymywania protokołu protestów

i wszystkie protesty przez się sporządzone doń wpi sywać w porządku liczbowym. Zaniechanie tego obowiązku nie odbiera jednak protestowi ważności, a w razie niezgodności protokołu z protestem, roz strzyga ten ostatni.

Protestu nie można powtarzać, ani zastąpić go żadnym innym aktem prawnym.

IX. Miejsce i czas czynności wekslowych.

O miejscu i czasie poszczególnych czynności wekslowych będzie mowa w drugiej części, gdyż tak pierwsze jak drugi zależą od celu w jakim się pewną czynność przedsięwzię. Znajdujemy jednak w ustawie pewne ogólne postanowienia w tym wzglę dzie, i tak co do miejsca postanawia art. 91. u. w. że, przedstawienie do przyjęcia lub do zapłaty, za łożenie protestu, żądanie wydania wtóropisu, jak również wszystkie inne czynności, które ma się przedsięwziąć względem pewnej oznaczonej osoby, musi się przedsiębrać w jej lokalu przeznaczonym do załatwiania interesów, a gdyby takiego nie było, w jej mieszkaniu. Na innym miejscu np. na gieł dzie można czynności wekslowe załatwiać tylko za zgodą obopólną. Okoliczność, że lokalu przeznaczo nego do załatwiania interesów lub mieszkania nie znaleziono, przyjmuje się za stwierdzoną, gdy no taryusz lub urzędnik sądowy dowiadywał się o to u miejscowej władzy policyjnej ale bez skutku, co należy wyraźnie zaznaczyć w protście.

Co do c z a s u, to każda czynność wekslowa przedsięwziąć się mająca u pewnej osoby, może być dokonana tylko w czasie przeznaczonym do

załatwiania interesów. Rozporządzenia minist. sprawiedl. z 20 lipca 1853. Dz. u. p. Nr. 153, 28 marca 1854 Dz. u. p. Nr. 69 i z 22 maja 1857. Dz. u. p. Nr. 100 unormowały nawet godziny do założenia protestu z powodu niezapłaty. Między innymi dla Lwowa wyznaczono czas od 3 do 5 po południu w dniu płatności, a od 9 do 1 w południe i od 3 do 5 po południu w dwu następnych dniach powszednich. W innej porze dnia można założyć protest tylko za zgodą protestata, co należy zaznaczyć w proteście. W razie założenia protestu w nieobecności protestata, również uwidocznic należy w proteście czas, w którym go sporządzono.

Część druga.

I. O wekslach przekazowych w szczególności.

Rodzaje weksli przekazowych pod względem formy.

Pod względem formy różniamy następujące rodzaje weksli przekazowych (ciągnionych, trasowanych, zwanych także tratami):

- 1) Weksle ciągnione w ogóle.
- 2) Weksle przekazowe umiejscowione czyli domicylowane (domicilirte Wechsel).

Weksel przekazowy zowie się wtedy umiejscowionym, gdy miejsce jego płatności jest inne, niż miejsce zamieszkania wskazanego.

- 3) Weksle przekazowe własne, zwane także osobisto-przekazowymi (trassirt-eigene Wechsel), przez które rozumieć należy weksle posiadające następujące znamiona:

- a) w osnowie weksla zwrot „zapłacisz Pan“
- b) indentyczność osoby wystawcy weksla i wskazanego
- c) miejsce zapłaty weksla różne od miejsca jego wystawienia. Potrzebną jest tu więc „distantia loci“ pod rygorem nieważności weksla, gdyż tu wystawca przyjmuje na siebie obowiązek wypłacenia pewnej kwoty w pewnym miejscu.

Prawna istota takich weksli jest połowiczna, nie są one bowiem weksłami przekazowymi w zwykłym ich znaczeniu, ani nie są weksłami własnymi, gdyż ustawa mówi o nich w rozdziale o wekslach przekazowych.

Identyczność osoby wystawcy i wskazanego musi być z weksła widoczną, dlatego w praktyce używa się tu zwyczajnie zwrotu „do mnie samego w N.“

4) Weksle przekazowe na własne zlecenie (auf eigene Ordre). Tu wystawca weksła wskazuje siebie samego jako wekslobiercę (remittenta).

O stosunkach prawnych zachodzących między osobami działającymi w wekslu przekazowym.

Weksel przekazowy rodzi stosunki prawne między trzema osobami, mianowicie wystawcą, wskazanym i wekslobiercą.

Te trzy osoby między sobą zostają w trojakim stosunku prawnym. Mamy tu:

A) Stosunek prawny między wekslobiercą a wskazanym.

B) Stosunek prawny między wekslobiercą a wystawcą i

C) Stosunek prawny między wskazanym a wystawcą.

Omówimy najpierw:

A) Stosunek prawny między wekslobiercą a wskazanym.

Wystawca weksła przekazowego poleca wskazanemu we formie przekazu, by wypłacił wekslobiercy pewną sumę wekslową. Z tego polecenia jednak nie wypływa jeszcze żadne zobowiązanie dla wskazanego, gdyż wystawienie weksła i wręczenie go wekslobiercy jest dopiero umową wekslową zawartą między wekslobiercą a wystawcą, bez jakiegokolwiek udziału wskazanego. Aby wskazany wszedł w sto-

sunek wekslowy z wekslobiercą trzeba umowy zwanej „umową o przyjęcie.“ Mianowicie wskazany podpisując weksel oświadcza przez to, że go przyjmuje, a oddając wekslobiercy weksel przez się podpisany, dopełnia tej umowy formalnie. Rozumie się, że celem otrzymania od wskazanego przyjęcia czyli akceptu, musi wekslobierca przedstawić weksel wskazanemu do przyjęcia (art. 18. u. w.).

Przedstawienie weksła do przyjęcia polega na okazaniu go wskazanemu z żądaniem, by oświadczył czy stosownie do przekazu chce zobowiązać się wekslowo (t. zn. przyrzec zapłatę sumy wekslowej). Ustawa austriacka nie wymaga żadnych formalności przy przedsięwzięciu tej czynności wekslowej. Mamy tu jednak rozważyć: kto, komu, gdzie i kiedy ma przedstawić weksel do przyjęcia. Art. 18. u. w. powiada: kto ma weksel w rękach, ma prawo przedstawić go natychmiast wskazanemu do przyjęcia i spowodować założenie protestu jeżeli przyjęcie nie nastąpi i to bez względu na to, czy jest właścicielem danego weksła, lub nie, sam bowiem fakt posiadania weksła daje już legitymację do tej czynności wekslowej. A zatem uprawnionym do przedstawienia weksła wskazanemu do przyjęcia jest posiadacz weksła.

Komu należy przedstawić weksel do przyjęcia? Odpowiedź na to pytanie da się logicznie wysnuć z tego co wyżej powiedziano przy umowie o przyjęcie. Weksel musi być przedstawiony wskazanemu, gdyż jedynie od jego woli zależy przyjęcie lub nieprzyjęcie weksła.

Co do miejsca przedstawienia weksła do przyjęcia, to jest niem miejsce wymienione w adresie.

Przedstawienie nastąpić ma w wekslowem miejscu zamieszkania wskazanego (nie w osobno na wekslu wskazanem miejscu płatności). Gdyby na wekslu wskazanem było szczególnie miejsce przedstawienia do przyjęcia, należy się go trzymać.

Wreszcie co do czasu przedstawienia weksła do przyjęcia, to tak jak wszystkie czynności wekslowe przedsiębrać je można tylko w godzinach przeznaczonych na załatwianie interesów, względnie w godzinach urzędowych (zobacz rozdz. IX. Cz. I).

Skoro wskazany raz przyjął weksel, obojętnem jest gdzie i kiedy to nastąpiło. Inaczej ma się rzecz jednak, gdy wskazany odmówił przyjęcia; wtedy obowiązany jest wekslobierca trzymać się pewnych prawideł. W stosunku do wskazanego ma posiadacz weksła prawo, nie obowiązek przedstawić weksel do przyjęcia. Jeżeli weksel płatny jest w pewien czas po okazaniu, wtedy w jego interesie leży przedstawić weksel do przyjęcia, gdyż data przyjęcia weksła jest zarazem datą jego okazania. W tym wypadku przedstawić można weksel do przyjęcia w przeciągu dwu lat licząc od daty jego wystawienia.

W myśl art. 21. u. w. przyjęcie jest oświadczeniem wskazanego, że stosownie do przekazu przyjmuje na siebie zobowiązanie wekslowe. Przyjęcie musi być dokonane pisemnie na wekslu, mianowicie wskazany ma umieścić swój podpis własnoręczny na pierwszej stronie weksła; zazwyczaj dodaje nad podpisem wyrazy „przyjmuje“ albo „zgadzam się.“

Przyjęcia nie trzeba datować i data tam zamieszczona nie ma żadnego znaczenia chyba, że

weksel płatny jest w pewien czas po okazaniu. W takim razie jeśli wskazany odmawia umieszczenia daty swego przyjęcia, posiadacz weksła może stwierdzić protestem, że weksel okazał i przedstawił do przyjęcia, w przeciwnym bowiem razie traci prawne roszczenie przeciw indosantom i wystawcy.

Co do osnowy przyjęcia, to rozróżniamy przyjęcie:

1) nieograniczone, jeżeli wskazany oświadcza bez zastrzeżeń, że weksel przyjmuje i pragnie zaciągnąć zobowiązanie stosownie do przekazu, lub

2) ograniczone, gdy wskazany przyjmuje wprawdzie weksel, ale z pewnemi zastrzeżeniami, ograniczeniami.

W myśl art. 22. u. w. wskazany może ograniczyć przyjęcie do części sumy w wekslu wyrażonej. Jeśli zaś do przyjęcia dodał inne ograniczenie, weksel uważa się tak, jakby mu przyjęcia zupełnie odmówiono, choć mimo to příjemca odpowiada z weksła wedle treści swego przyjęcia.

Przyjęcie ustne nie ma znaczenia dla prawa wekslowego, tak samo przyjęcie umieszczone na osobnym dokumencie, choćby ten dokument był nawiązany z wekslem złączony.

Samo przyjęcie tj. umieszczenie przez wskazanego nazwiska swego lub firmy na wekslu, stanowi przyjęcie nieograniczone i mieści w sobie oświadczenie, że wskazany chce wypłacić sumę wekslową. To zupełnie wystarcza do zobowiązania go. Przedstawienie weksła jest uczynieniem propozycji, a przyjęcie, czyli podpisanie weksła — jak to się mówi w codziennem życiu — jest przyjęciem tej propozycji. — Przez podpisanie weksła zawartą

zostaje umowa i to umowa dwustronna. Niektórzy sądzą, że podpisanie weksła jest aktem prawnym jednostronnym, takie pojęcie sprzeciwiałoby się jednak postanowieniu ost. ustępu art. 21. u. w. że skoro weksel przyjęto, nie można tego cofnąć. Gdyby bowiem przyjęcie było aktem prawnym jednostronnym, cofnięcie go — jako zależne od woli jednej strony — byłoby możliwe. W przepisie tym punkt ciężkości leży w pytaniu, kiedy akt przyjęcia jest skończony? Niektórzy uważają za rozstrzygającą chwilę, kiedy wskazany wydał z rak weksel z przyjęciem i aż do tej chwili pozwalają cofnąć przyjęcie t. zn. przekreślić je ze skutkiem prawnym. Praktyka niemiecka natomiast widzi dokonanie aktu przyjęcia w samym podpisie i z tego powodu ignoruje przekreślenie, choćby wskazany wykreslił swój podpis jeszcze przed puszczeniem w obieg weksła przyjętego. Pierwszy pogląd jedynie jest uzasadniony tak z logicznego jak i z praktycznego stanowiska. Po puszczeniu w obieg weksła przyjętego, cofnięcie przyjęcia jest bezwarunkowo niemożliwe. Przepis art. 21. u. w. ust. ost. jest pozytywnym wyjątkiem od ogólnej zasady, że przekreślenie niweczy oświadczenie.

Z umowy przyjęcia staje się przyjmca zobowiązany w obec wekslobiercy w takiej rozciągniętości, w jakiej przyjął na siebie zobowiązanie. Zobowiązany jest on do zapłacenia całej sumy wekslowej gdy przyjął weksel bez ograniczenia, albo do zapłacenia części tej sumy, gdy ograniczył przyjęcie do części tej sumy.

Zobowiązanie przyjmcy jest samoistne, niezależne od innych oświadczeń znajdujących się na

wekslu. Trwa ono tak długo, dopóki nie zgaśnie skutkiem dopełnienia go, lub przedawnienia. Do zachowania praw wekslowych przeciw przyjmcy nie potrzeba ani przedstawienia weksła w dniu płatności, ani założenia protestu z wyjątkiem, gdy weksel jest umiejscowiony. Art. 43. u. w. każe weksle umiejscowione przedstawiać do zapłaty wskazanemu w umiejscowieniu, a jeżeli taki wskazany nie jest wymieniony, samemu przekazanemu w tem miejscu na które opiewa umiejscowienie.

Przyjemca winien dać zabezpieczenie, jeśli popadnie w stan niepewnej wypłacalności. Zabezpieczenia tego może żądać każdy posiadacz weksła i dochodzić go w myśl rozporządzenia ministerstwa sprawiedl. z 2. listopada 1853. Dz. u. p. Nr. 198 w drodze procesu wekslowego w następujących przypadkach:

- 1) jeżeli do majątku przyjmcy otwarto konkurs, lub przyjmca choćby tylko wstrzymał wypłaty,
 - 2) jeżeli po wystawieniu weksła przeprowadzono bezskuteczną egzekucję na majątek przyjmcy.
- Przyjemca winien dać dostateczne zabezpieczenie, że sumę przez siebie przyjętą zapłaci w dniu płatności weksła. Oznaczenie sposobu zabezpieczenia zależy od umowy stron. W razie braku umowy, sumę zabezpieczenia należy złożyć w depozycie sądowym. Na sumie tej, lub na rzeczach w depozycie sądowym złożonych nabywa posiadacz weksła prawo zastawu ipso iure choćby go wyraźnie nie ustanowiono. Zabezpieczenie ma być natychmiast zwrócone, gdy sumę wekslową zapłacono lub weksel utracił moc swoją. Do żądania od przyjmcy zabezpieczenia, oraz do założenia protestu w razie nie

otrzymania tego zabezpieczenia legitymowanym jest każdy posiadacz weksła, choćby nazwisko jego w wekslu nie było wymienione.

Przepisy o tem zabezpieczeniu stały się iluzorycznymi od czasu wejścia w życie ustawy konkursowej (owej i ustawy o zaczepianiu czynności prawnych sAnfechtungsgesetz). Wedle przepisów ustawy konkursowej przyjemca-krydataryusz w niektórych razach nie może dać zabezpieczenia po otwarciu konkursu, albowiem jego czynności prawne odnoszące się do majątku należącego do masy konkursowej są nieważne. Druga ustawa zaś zawiera przepis, że czynność weksłowa dokonana przez kogoś w czasie między zawieszeniem wypłat a otwarciem konkursu, może być na żądanie wierzycieli unieważniona.

B) O stosunku prawnym między wekslobiercą a wystawcą.

Stosunek prawny między wystawcą a wekslobiercą powstaje w chwili zawarcia umowy o wypuszczenie weksła (Begebungsvertrag). Jeśli ten, kogo wystawca wymienia w wekslu jako wekslobiercę ma weksel rzeczywiście w ręku, natenczas domniemanie przemawia zatem, że weksel ten został mu oddany przez wystawcę i nie trzeba na to żadnego dowodu. Wystawca może jednak w danym razie prowadzić dowód, że nikomu weksła nie dawał, lub że dał wprawdzie ale bez zamiaru zobowiązania się. W myśl art. 8. u. w. wystawca odpowiada za przyjęcie i za wypłatę sumy weksłowej. Wystawca weksła przekazowego wręczając weksel wekslobiercy daje mu tem samem przyrzeczenie,

że wskazany zapłaci sumę weksłową. Przyrzeczenie to jest rękojmią ze strony wystawcy, iż w razie niezapłacenia weksła przez wskazanego, on będzie odpowiadać za sumę weksłową. Wekslobierca ma zatem prawo regresu do wystawcy na wypadek niezapłacenia sumy weksłowej przez wskazanego, oraz w ogóle z powodu tego wszystkiego, czego na podstawie weksła żądać mu wolno. Jednak zobowiązanie wystawcy jest tylko warunkowem t. zn. on staje się wtedy dopiero zobowiązanym, gdy wskazany czyli płatnik nie zapłaci sumy weksłowej w całości lub w części. Jeżeli więc wekslobierca pragnie poszukiwać praw swych na wystawcy, musi udowodnić, że wskazany zobowiązania nie dopełnił. W tym celu musi wekslobierca założyć protest (art. 41 u. w.) Założenie protestu jest nieodzownym warunkiem regresu tak, że nie można go zastąpić innymi środkami dowodowymi np. poświadczeniem dłużnika lub zeznaniem świadków. Tylko w przypadku art. 42. u. w., jeżeli zamieszczono na wekslu zwolnienie od obowiązku protestowania, wekslobierca może nie zakładać protestu. Zwolnienie takie można udzielić nie tylko przez zamieszczenie stosownej klauzuli na wekslu („bez protestu“ lub „bez kosztów“), lecz i przez umowę po za — weksłową i to pisemną lub ustną.

Wystawca weksła przekazowego odpowiada wekslobiercy także za przyjęcie weksła (art. 25. u. w.). Jeżeli wskazany nie przyjmie weksła wcale, lub przyjmie z ograniczeniem do pewnej części sumy weksłowej, natenczas wekslobierca nie mając pewności czy wypłata nastąpi, może żądać od wystawcy zabezpieczenia, że w dniu zapadłości weksła

nastąpi zapłata sumy wekslem objętej lub kwoty przez wskazanego nie przyjętej, oraz zwrot kosztów spowodowanych nieprzyjęciem. To prawo wekslobiercy również jest warunkowem, powstaje bowiem dopiero wtedy, gdy wskazany nie przyjął weksła wcale, lub przyjął z ograniczeniem do pewnej części sumy wekslowej i gdy wekslobierca stwierdził to nieprzyjęcie protestem. Protest ten ma stwierdzać, że weksel przedstawiono do przyjęcia we właściwym czasie i miejscu, gdyż tylko pod tym warunkiem wystawca odpowiada; przeciwna umowa stron, że wystawca będzie odpowiedzialnym nawet w razie nieprzedstawienia weksła do przyjęcia i niestwierdzenia nieprzyjęcia protestem, nie ma żadnego znaczenia. Wekslobierca może każdej chwili przedstawić wskazanemu weksel do przyjęcia, albowiem ustawa nigdzie nie oznacza terminu w tym celu; art. 18. u. w. mówi ogólnikowo, że kto ma weksel w rękach ma prawo przedstawić go natychmiast wskazanemu do przyjęcia. Wyjątkiem od tej zasady są weksle targowe lub jarmarczne, których w myśl § 3. ust. wprowadzczej do ustawy wekslowej nie wolno przedstawiać do przyjęcia przed rozpoczęciem się targu, a jeśli targ trwa 8 dni lub dłużej, przed drugą jego połową.

Zabezpieczenie dane przez wystawcę z powodu nieprzyjęcia weksła przez wskazanego, ma być zwrócone wedle art. 28 u. w.:

- 1) gdy później nastąpiło zupełne przyjęcie,
- 2) jeżeli wekslobierca nie dochodził swych praw przeciw wystawcy w przeciągu roku licząc od dnia płatności weksła.

3) jeżeli nastąpiła zapłata weksła lub zgłosiła jego moc wekslowa.

Z obowiązku wystawcy do dania zabezpieczenia w razie nieprzyjęcia weksła, wynika dalszy jego obowiązek do dania zabezpieczenia w razie, gdy przyjemca popadnie w stan niepewnej wypłacalności. Zabezpieczenia tego może żądać wekslobierca od wystawcy, a w razie nie otrzymania go, stwierdzić odmowę protestem zwanym protestem bezpieczeństwa (Securitätsprotest).

W ogóle wekslobiercy przysługują przeciw wystawcy weksła następujące prawa:

a) prawo regresu przeciw wystawcy z powodu nieprzyjęcia weksła przez wskazanego, zależne od stwierdzenia nieprzyjęcia protestem,

b) prawo regresu z powodu niepewnej wypłacalności przyjemcy w wypadkach wymienionych w art. 29 u. w., zależne od stwierdzenia protestem, że przyjemca nie dał żadanego zabezpieczenia,

c) prawo regresu z powodu niezapłaty weksła, zależne od stwierdzenia tej okoliczności protestem.

Weksle płatne w pewien czas po okazaniu winien przyjemca zaopatrzyć datą przedstawienia mu weksła do przyjęcia. Gdyby tego nie chciał uczynić, wekslobierca stwierdzić musi protestem, że a raczej kiedy okazał weksel przyjemcy, gdyż w przeciwnym razie traci regres do wystawcy.

C) O stosunku prawnym między wystawcą a wskazanym.

Przed przyjęciem weksła nie ma żadnego stosunku prawnego między wystawcą a wskazanym,

gdyż przed tą chwilą nie zostają oni ze sobą w żadnym związku wekslowym.

Przez przyjęcie weksła powstaje dla wskazanego zobowiązanie do zapłaty przyjętej sumy wekslowej, które wiąże przyjmcę i wobec wystawcy. Wskazany natomiast nie ma żadnych praw wekslowych do wystawcy, a jedyny możliwy obowiązek wystawcy do pokrycia przyjętej, względnie uiszczonej przez wskazanego na rachunek wystawcy sumy wekslowej, polega na prawie cywilnem.

II. O wekslu własnym w szczególności.

Istotne warunki ważności weksła własnego (suchego) są następujące:

- 1) oznaczenie jako weksel, zamieszczone w samej osnowie weksła,
- 2) podanie sumy pieniężnej, którą się ma zapłacić,
- 3) nazwisko osoby lub firma której, albo na której zlecenie wystawca chce uiścić zapłatę
- 4) oznaczenie czasu kiedy ma nastąpić zapłata,
- 5) podpis wystawcy obejmujący jego nazwisko lub firmę
- 6) podanie miejsca, dnia, miesiąca i roku wystawienia weksła.

Osoby wskazanego (trassata) tu nie ma, gdyż wystawca weksła własnego sam zobowiązuje się wypłacić sumę wekslową. Wskutek tego nie może tu być mowy o stosunku między wskazanym a wystawcą i wekslobiercą, a zachodzi jedynie stosunek między wystawcą a wekslobiercą. Dwie te osoby zawierają ze sobą umowę o wypuszczenie weksła

tj. o daniu i przyjęciu weksła. Dopóki umowa ta nie przysła do skutku, tak długo wolno wystawcy weksel zniszczyć, czem niczyich praw nie narusza. Raz zawarta umowa wiąże wystawcę bezwzględnie, a do zachowania praw przeciw niemu wekslobierca nie potrzebuje przedstawiać mu weksel do przyjęcia, bo wystawca weksła własnego z chwilą wystawienia i podpisania go staje się tak zobowiązanym jak przyjmca weksła przekazowego z chwilą przyjęcia weksła. Wskutek tego przepisy ustawy wekslowej dotyczące przyjmcy, stosują się także do wystawcy weksła własnego, przyczem jednak zauważyć należy, że protest z powodu nieprzyjęcia nie może mieć zastosowania do weksli własnych, gdyż w ogóle o samem przyjęciu nie ma tu mowy.

W myśl umowy o wypuszczenie weksła, przyjmuje na siebie wystawca weksła własnego obowiązek zapłacenia sumy wekslowej stosownie do osnowy weksła. Zobowiązanie to nie jest niczem ograniczone; trwa tak długo dopóki nie zgaśnie wskutek zapłacenia weksła, lub przedawnienia, a do utrzymania w mocy praw z weksła wypływających nie potrzebuje wekslobierca przedsiębrać żadnych tzw. kroków pilności. Wyjątek w tym względzie stanowią:

- a) weksle płatne za okazaniem, lub w pewien czas po okazaniu i
- b) weksle własne umiejscowione, w których wymieniono domicyliata.

W tych wypadkach weksel musi być przedstawiony do wypłaty. Ale i tu celem tego przedstawienia nie jest bynajmniej zachowanie praw wekslowych przeciw wystawcy, lecz tylko ustalenie dnia płatności weksła, którym przy wekslach płatnych

za okazaniem jest dzień przedstawienia, przy wekslach zaś płatnych w pewien czas po okazaniu, dzień wypadający z rachunku na podstawie tego przedstawienia. Tu nadmienić jeszcze wypada, że weksle płatne w pewien czas po okazaniu, muszą być przedstawione do wypłaty w przeciągu czasu oznaczonego na wekslu, a w braku takiego oznaczenia najdalej w przeciągu dwu lat od daty wystawienia licząc. Wystawca weksła ma obowiązek potwierdzić na wekslu, że mu go przedstawiono wzgl. okazano i potwierdzenie to zaopatrzyć datą. Gdyby wystawca odmówił takiego potwierdzenia, wekslobierca musi odmowę stwierdzić protestem, a wtedy dzień założenia protestu będzie dniem okazania weksła. W razie jeśli wystawca wprawdzie potwierdzi okazanie czyli przedstawienie mu weksła, ale potwierdzenia tego nie zaopatrzył datą, wekslobierca zaś omieszkał założyć protest z tego powodu, natenczas ostatni dzień terminu dla okazania weksła, uważa się za dzień okazania i od niego liczy się termin płatności.

Weksle własne umiejscowione należy przedstawiać do zapłaty wskazanemu w umiejscowieniu (domicyliatowi) i tamże założyć protest, jeśli zapłata nie nastąpi.

Po za tymi dwu wypadkami, do zachowania prawa wekslowego przeciw wystawcy nie potrzeba ani przedstawienia w dniu płatności, ani założenia protestu (rozporz. minist. sprawiedl. z 2. listopada 1858. Dz. u. p. Nr. 198).

Wystawca weksła własnego obowiązany jest w razie gdy popadnie w stan niepewnej wypłacalności, dać dostateczne zabezpieczenie, że suma we-

kslowa zostanie zapłaconą. Wszystko co powiedziano wyżej o zabezpieczeniu wypłaty weksła przekazowego na wypadek niepewnej wypłacalności przyjemcy, ma analogiczne zastosowanie także do weksli własnych.

III. O indosie.

W zwykłym rozumieniu oznacza indos każde oświadczenie wekslowe umieszczone na odwrotnej stronie weksła (*in dorso, in dosso, en dos*), w technicznym zaś znaczeniu indosem jest oświadczenie wekslowe zawierające polecenie wypłaty sumy wekslowej innej osobie, niż osobie dotychczasowego właściciela. Oświadczenie takie zowie się indosem, gdyż z wykle umieszcza się je na odwrotnej stronie weksła; forma ta nie jest jednak konieczną, gdyż indos umieścić można i na pierwszej stronie weksła, a nawet na jego kopii lub na przydłużku (*alonge*).

Rozróżniamy dwa rodzaje indosu, a mianowicie:

- 1) Indos właściwy (*eigentliches Indossament*).
- 2) Indos niewłaściwy (*Procura-Indossament*).

Indosem właściwym przenosi właściciel weksła swoje prawa w całości na kogo innego.

Indos niewłaściwy, którym jest indos *in procura* lub *de incasso*, zawiera jedynie pełnomocnictwo bez przeniesienia własności weksła na indosataryusza.

Indos właściwy jest czynnością wekslową, za pomocą której wekslobierca przenosi prawa z weksła wypływające na inną osobę, pod własną odpowiedzialnością wedle prawa wekslowego.

Ten kto przenosi swoje prawa na drugiego

przez umieszczenie indosu zowie się *indosantem* (żyrantem od *giro-indos*), ten zaś na kogo te prawa przechodzą *indosataryuszem* (żyrataryuszem).

Do ważności indosu potrzeba przede wszystkim, by prawa z weksła wynikające dały się przenieść na drugiego, co możliwem jest tylko wtedy, gdy weksel opiewa na zlecenie (*auf Ordre*). Weksli zawierających klauzulę „nie na zlecenie“ nie można przemieścić przez indos.

Co do osnowy indosu rozróżniamy indos pełny i indos niepełny, czyli *in bianco*.

Indos jest wtedy pełnym, gdy mieści w sobie podpis indosanta z nazwiska lub firmy, nazwisko lub firmę indosataryusza, a wreszcie jakieś wyrażenie oznaczające zamiar przeniesienia weksła. Wyrażenie to może być dowolne np. „za mnie Panu N. N.“ lub krótko „Panu N. N.“ i t. p. Wyrażenia takie nie mogą w sobie nic takiego zawierać, coby się sprzeciwiało zamiarowi indosowania weksła. A więc wyrażenie „za mnie wskutek *cessyi*“ byłoby niewłaściwe, wskazywałoby bowiem na to, że odstąpienie weksła nastąpiło wskutek *cessyi*, która pociąga za sobą zupełnie inne skutki niż indos. Inne formalności, jak umieszczenie daty lub miejsca indosowania weksła nie są wcale wymagane. Osoba indosataryusza może być zupełnie obcą t. j. nie zostająca jeszcze w żadnym stosunku do danego weksła lub nieobcą t. j. zostającą już w pewnym związku wekslowym z indosować się mającym wekslem. Art. 10 u. w. stanowi w tej mierze wyraźnie, że weksel można indosować także na rzecz

wystawcy, wskazanego, przyjemcy lub dawniejszego indosanta, a osoby te mogą indosować dalej.

Indos niepełny czyli *in bianco* zawiera jedynie nazwisko lub firmę indosanta. Brak mu nazwiska indosataryusza. Indos *in bianco* umieszczonym być winien w myśl art. 12 u. w. na odwrotnej stronie weksła. Praktyczna strona indosu *in bianco* leży w tem, że weksel mimo iż jest dokumentem imiennym nie opiewającym na okaziciela, przez taki indos właśnie staje się dokumentem na okaziciela. Indosataryuszem weksła indosowanego *in bianco* jest każdy jego posiadacz.

Indos niewłaściwy może mieć najrozmaitszą treść i formę. Najzwyklejszymi rodzajami niewłaściwego indosu są:

- a) indos *de incasso* i
- b) indos *in procura*.

Indos *de incasso* jest czynnością wekslową, mocą której wekslobierca, lub późniejszy indosataryusz przelewa na kogoś prawo przedsięwzięcia wszelkich czynności potrzebnych do zachowania, względnie do wykonania prawa wekslowego. Indos ten nie przenosi na indosataryusza praw z weksła wynikających, ani nie zobowiązuje indosanta wobec niego; jest to raczej pełnomocnictwo udzielone we formie indosu. Indosant może być wprawdzie odpowiedzialnym indosataryuszowi wedle prawa prywatnego (*handlowego*), ale nie wedle prawa wekslowego.

Indos *in procura* jest tylko formą zastępstwa wedle prawa wekslowego, jest pełnomocnictwem danem we formie indosu, na podstawie którego pełnomocnik ma prawo przedstawienia weksła do przyjęcia, przedstawienia go do wypłaty, prawo ścia-

gnięcia pretensyi wekslowej, założenia protestu i zawiadomienia poprzednika swego indosanta o nastąpieniu zapłaty, dalej ma on prawo do zaskarżenia niezapłaconego długu wekslowego, a w razie złożenia tegoż do depozytu sądowego, prawo podjęcia go. Indosataryusz taki ma również prawo przenieść swoje upoważnienie za pomocą dalszego indosu niewłaściwego t. j. indosu in procura. Nie wolno mu tylko przenieść weksla za pomocą właściwego indosu, gdyż *nemo plus iuris in alium transferre potest, quam ipse habet*; właściwy indos przekraczałby granice jego umocowania. A nie wolno mu tego uczynić nawet gdyby do indosu zastępczego (in procura) dodano klauzulę „lub na zlecenie“ (oder Ordre).

IV. Istota prawna indosu.

Prawną istotę indosu najlepiej poznamy z porównania jego skutków prawnych wedle ustawy wekslowej, ze skutkami prawnymi cessyi (§ 1392 p. k. u. c.). Z porównania tego otrzymamy wniosek, że indos nie jest cessya. W myśl art. 9 i 10 u. w. indos jest przeniesieniem weksla, pociągającym za sobą ten skutek, że wszelkie prawa z weksla wypływające przechodzą na indosataryusza.

Co do cessyi, to wiemy, że prawo rzymskie nie uważało jej za przeniesienie wierzytelności na rzecz cessyonaryusza, ale za ustąpienie prawa ściągnięcia wierzytelności na rzecz swoją. Cessyonaryusz wynosząc skargę, dochodził wierzytelności cedenta i miał prawo zatrzymać dla siebie to co ściągnął od dłużnika; był więc zastępcą cedenta na rzecz swoją (procurator in rem suam). Prawo

cywilne austriackie określa cesyę w § 1392 u. c. jako rzeczywisty przelew wierzytelności, dodając w § 1394 u. c., że prawa przelewbiercy ze względu na ustąpioną wierzytelność są te same, jakie miał przelewca (cedent).

Z istoty cessyi pojętej w duchu prawa rzymskiego jak i austriackiego prywatnego możemy wysnuć następujące wnioski:

1) że prawa cessyonaryusza są te same, co prawa cedenta, wobec czego dłużnikowi wolno wystąpić przeciw cesyonaryuszowi nie tylko z zarzutami służącymi mu przeciw cesyonaryuszowi jako takiemu, ale i z tymi które mu służyły przeciw cedentowi, zanim cedował swą wierzytelność;

2) że dopóki dłużnik nie ma wiadomości o dokonanej cessyi wierzytelności, może dług zapłacić skutecznie do rąk cedenta, lub też ułożyć się z nim co do tej zapłaty;

3) że cedent odpowiada cesyonaryuszowi za rzetelność i wypłacalność wierzytelności tylko wtedy, gdy ją odstąpił za odpłatą, nigdy jednak nie odpowiada za więcej niż za tyle, ile za wierzytelność od przelewbiercy (cesyonaryusza) otrzymał.

Tych trzech ważnych skutków cessyi wcale nie mamy przy indosie, albowiem:

a) na indosataryusza przechodzi nie wierzytelność indosanta, lecz weksel indosanta t. zn. wierzytelność wekslowa z weksla wypływająca, co wyraźnie zaznacza ustawa wekslowa w art. 10 mówiąc, że wskutek indosu przechodzą na indosataryusza wszystkie prawa z weksla wypływające, a więc wierzytelność powstała z oświadczeń umieszczonych na wekslu, istniejąca w myśl prawa

weksłowego zupełnie niezależnie od osoby indosanta. Wystawca weksła z chwilą oddania weksła wekslobiercy przyjmuje na się zobowiązanie nie tylko wobec wekslobiercy, ale wobec tych wszystkich nie wiadomych mu jeszcze osób, które weksel nabędą. Osób tych nie zna jeszcze wystawca, ma jednak tę pewność, że ktokolwiek weksel nabędzie, ten tem samem będzie już miał przeciw niemu prawo z weksła wypływające zupełnie tak samo, jak gdyby sam wprost od wystawcy otrzymał był przyrzeczenie. Prawo indosatoryusza jest więc wynikiem tego pierwszego przyrzeczenia wystawcy, a nie ustępstwa indosanta i jest samoistnem, gdyż wypływa wprost z tego przyrzeczenia wystawcy. Nabycie tego prawa zależy od nabycia weksła na własność. Raz oddane przyrzeczenie wystawcy odnosi się do każdego następcy wekslobiercy, skoro tylko nabędzie własność weksła. Stąd wynika, że indosatoryusz nie jest następcą, przelewobiercą indosanta, lecz samoistnym wierzycielem, wskutek czego dłużnik nie może wystąpić przeciw niemu z tymi zarzutami, jakie mógł podnieść przeciw indosantowi. Rekapitulując to cośmy dopiero powiedzieli, możemy określić indosa jako czynność weksłową, mocą której własność weksła przechodzi na indosatoryusza, wskutek czego indosatoryusz nabywa samoistne prawo weksłowe stosownie do osnowy weksła.

b) Z chwilą gdy weksel indosowano, dłużnik może sumę weksłową zapłacić tylko indosatoryuszowi, a nikomu innemu (a więc i nie indosantowi), gdyż zapłaty domagać się może tylko posiadacz weksła, którym w myśl ustawy weksłowej jest ostatni indosatoryusz.

c) Indosant odpowiada indosatoryuszowi za wierzycelność weksłową bezwarunkowo i bez względu na to, czy indosował weksel odpłatnie, lub nie.

Również i pod względem procesualnym zachodzą istotne różnice między cesją a indosem, gdyż cesyonaryusz wynosząc skargę o cedowaną mu wierzycelność musi udowodnić, że cedent był wierzycielem (prawa cesyonaryusza bowiem są takie same jakie miał cedent), oraz że cesja rzeczywiście została dokonana, wskutek czego on ma prawo dochodzić wierzycelności cedenta. Indosatoryusz zaś wcale nie potrzebuje udowadniać, że indosant był wierzycielem, gdyż on nie dochodzi praw indosanta, ale praw wynikających z weksła, a tem mniej, że na niego indosowano weksel, którego on jest posiadaczem, gdyż znajdujący się na wekslu indos wskazuje go jako posiadacza weksła po nad wszelką wątpliwość. Indos jest dla indosatoryusza formalną legitymacją jego praw weksłowych przeciw wystawcy weksła jak i jego indosantom.

Stąd już odrazu przychodzimy do pojęcia istoty prawnej indosu jako nowego weksła przez a z o w e g o, którego wystawcą jest indosant, a wekslobiercą indosatoryusz.

Przez indos właściwy rozumieć tedy należy tę czynność weksłową, mocą której własność weksła przechodzi na indosatoryusza za równoczesnem zobowiązaniem się indosanta w sposób przekazowy.

V. O stosunkach prawnych powstających z weksła indosowanego między:

- a) indosantem a indosatoryuszem
- b) indosatoryuszem a dotychczasowymi dłużnikami weksłowymi

c) indosantem a poprzednimi indosantami względnie indosataryuszami.

A) Stosunek prawny między indosantem a indosataryuszem.

Skoro indos jest właściwie nowym wekslem przekazowym, którego wystawcą jest indosant a wekslobiercą indosataryusz, przeto między indosantem a indosataryuszem zachodzić muszą stosunki prawne podobne do tych, jakie istnieją między wystawcą a wekslobiercą weksła przekazowego. A więc przede wszystkim indosant jest wobec indosataryusza odpowiedzialnym za zapłatę weksła tak, jak wystawca wobec wekslobiercy, w indosie bowiem mieści się przyrzeczenie przekazowe indosanta podobne do przyrzeczenia przekazowego wystawcy. Ta odpowiedzialność indosanta daje posiadaczowi weksła pewność, że otrzyma zapłatę, a wobec już i tak istniejącej odpowiedzialności wystawcy weksła, pewność tę znacznie wzmacnia. Dalej ustawa weksłowa mówiąc o obowiązkach indosanta wymienia je temi samymi słowy, których używa na określenie obowiązków wystawcy. Oto bowiem art. 8 u. w. opiewa: *wystawca weksła odpowiada za jego przyjęcie i zapłatę...*, art. 14 zaś brzmi: *indosant odpowiada... za przyjęcie i zapłatę*. Indosataryusz ma zatem (podobnie jak wekslobierca do wystawcy) prawo regresu do indosanta w razie nieprzyjęcia, lub niezapłaty weksła, które to okoliczności stwierdzić winien protestem z powodu nieprzyjęcia, względnie protestem z powodu niezapłaty.

W ogóle prawa indosataryusza przeciw indosantowi zależą od tych samych warunków, od których

zależą prawa wekslobiercy przeciw wystawcy weksła przekazowego. W dwu wypadkach jednak mogą prawa indosataryusza wzgl. indosanta zależeć częściowo od innych warunków, a mianowicie:

1) Weksel wystawiony za okazaniem, płatny jest przy okazaniu. Weksel taki musi się przedstawić do zapłaty stosownie do szczególnego postanowienia umieszczonego w wekslu. Jeśli indosant na takim wekslu dodał do swego indosu szczególnie termin do przedstawienia, wówczas gaśnie jego zobowiązanie z weksła w razie, jeśli weksła w ciągu tego terminu nie przedstawiono (art. 31 u. w.) t. zn. indosataryusz traci wtedy prawo regresu przeciw indosantowi i wystawcy. Zresztą odpowiada indosant za przyjęcie i wypłatę weksła w należytych czasie. Ta odpowiedzialność indosanta może być jednak ograniczoną pod tym względem, a mianowicie wtedy gdy indosant zamieści przy swoim indosie zastrzeżenie się przeciw odpowiedzialności dodając słowa „bez poręki, bez odpowiedzialności, bez obligu“ (art. 14 u. w.) lub inne zastrzeżenie tego samego rodzaju, wtedy bowiem jest on wolny od zobowiązania ze swego indosu.

2) Jeżeli przed indosem zaprotestowano weksel z powodu niewypłaty, natenczas indosataryusz ma tylko prawa swego indosanta przeciw przyjemcy, wystawcy i tym, którzy weksel indosowali aż do chwili założenia protestu (art. 16. ust. 2. u. w.). Każdy indosant po proteście nie odpowiada swojemu indosataryuszowi. I słusznie; odpowiedzialność bowiem wystawcy wzgl. indosanta weksła przekazowego opiera się na przyrzeczeniu wystawcy wzgl. indosanta, że suma weksłowa zostanie zapłaconą

w drodze przekazu. Skoro zaś protestem stwierdzono, że wskazany wzgl. wystawca czy indosant weksla nie zapłaci, natenczas zrozumiałem jest, iż indosant indosujący weksel po takim stwierdzeniu, nie może już dać przyrzeczenia, że suma wekslowa będzie zapłaconą.

Inaczej ma się rzecz w wypadku art. 16 ust. 1 u. w. Jeśli weksel indosowano po upływie terminu określonego do założenia protestu z powodu niezapłaty, a protestu wcale nie założono, wtedy indosatoryusz nabywa prawa z przyjęcia znajdującego się na weksiu przeciw wskazanemu, oraz prawo zwrotnego poszukiwania (regresu) przeciw tym, którzy weksel indosowali po upływie owego terminu. W takim indosie mieści się już przyrzeczenie indosanta, że weksel będzie zapłacony.

Na pytanie k i e d y indosatoryusz przedstawić ma weksel do wypłaty, jeśli minął już termin do założenia protestu z powodu niewypłaty, nie ma w ustawie wekslowej żadnej wyraźnej odpowiedzi. Praktyka jednak rozwiązuje tę kwestyę w ten sposób, że weksel taki uważa za weksel przekazowy płatny za okazaniem; indosant bowiem indosujący weksel nie zapłacony w terminie pozwala przypuszczać, że suma wekslowa będzie już odtąd zapłaconą każdej chwili po okazaniu weksla.

B) Stosunek prawny między indosatoryuszem a dotychczasowymi dłużnikami.

Wskutek indosu przechodzą na indosatoryusza wszystkie prawa z weksla wynikające. Indosatoryusz staje się bezpośrednim wierzycielem dotychczasowych dłużników, a prawa jego przeciw tym

dłużnikom mu służące, są zupełnie samoistne. Weksel przekazowy może on przedstawić wskazanemu do przyjęcia zupełnie tak jak wekslobierca, a w razie nieotrzymania przyjęcia żądać zabezpieczenia od wystawcy. Jeżeli przyjemca popadnie w stan niepewnej wypłacalności, wolno indosatoryuszowi żądać od niego zabezpieczenia, a w razie nieotrzymania go pociągnąć wystawcę do odpowiedzialności. Wreszcie indosatoryusz ma prawo domagać się zapłaty weksla od przyjemcy wzgl. wskazanego, a w razie nieotrzymania jej, zwrócić się o nią do do wystawcy. Takie same prawa ma indosatoryusz weksla własnego z tą odmianą jedynie, że nie u przyjemcy (bo tego tu nie ma), lecz u wystawcy domagać się może wypłaty weksla wzgl. zabezpieczenia w razie niepewnej wypłacalności dłużnika (wystawcy). W razie gdyby ani wskazany wzgl. przyjemca, ani wystawca nie uczynili zadość żądaniu indosatoryusza, odpowiada indosant swemu indosatoryuszowi tak, jak gdyby był wystawcą weksla indosowanego. Wskutek tego pierwotna liczba dłużników wekslowych zwiększa się, a kredyt weksla się potęguje. Wszyscy ci dłużnicy wekslowi (a więc i indosant), odpowiadają w myśl art. 49. u. w. solidarnie za zobowiązanie wekslowe.

W dwu wypadkach (o których już wyżej wspomniano), prawa indosatoryusza odstępują cokolwiek od norm powyższych, a mianowicie:

1) Jeżeli weksel indosowano po upływie terminu do założenia protestu, a protestu nie założono (art. 16 u. w. ust. 1), nie ma indosatoryusz żadnego prawa regresu do indosanta, który weksel indosował po tym terminie.

2) Jeżeli weksel indosowano po założeniu protestu z powodu niewypłaty, na indosataryusza nie przechodzą pełne prawa z weksla wynikające, lecz jedynie prawo takie, jakie posiadał jego indosant (art. 16. ust. 2. u. w.). Wskutek tego dłużnik może wystąpić przeciw takiemu indosataryuszowi z wszystkimi tymi zarzutami, jakie mu służyły przeciw indosantowi. Powstaje tu zatem stosunek prawny taki sam jak przy cesyi, a prawa indosataryusza są w tym wypadku takie same, jak prawa cessyonaryusza. Nie mamy tu jednak do czynienia z cesyą we właściwym znaczeniu, gdyż indos i w tym wypadku pozostaje formalną legitymacją do dochodzenia praw nabytych (porówn. art. 36 u. w.).

Z zasady, że indos przenosi na indosataryusza wszelkie prawa z weksla wypływające wynika, że indosataryusz może weksel dalej indosować i to bez względu na to, czy w indosie którym weksel na niego przeniesiono, mieści się klauzula „na zlecenie“, czy nie. Jeśli jednak indosant wyraźnie zastrzegł się przeciw dalszemu indosowaniu weksla słowami „nie na zlecenie“ umieszczonymi przy indosie, wtedy ci, na których weksel przejdzie z rąk indosataryusza, nie mogą mieć prawa regresu do niego (indosanta). Indos z klauzulą „nie na zlecenie“ uwalnia bowiem od odpowiedzialności wobec tych, którzy weksel nabyli od indosataryusza wbrew temu zastrzeżeniu, — nie uwalnia zaś od odpowiedzialności w obec samego indosataryusza. Zachodzi więc różnica między takim zastrzeżeniem umieszczonym w indosie, a umieszczonym w samym wekslu, gdyż w ostatnim wypadku indos wbrew zastrzeżeniu zdziałany w ogóle nie ma żadnego znaczenia.

C) Stosunek prawny między indosantem a poprzednimi dłużnikami.

Skoro weksel, a tem samym prawa z niego wypływające przeszły na indosataryusza, indosant nie ma żadnych praw przeciw poprzednim dłużnikom wekslowym chyba, że weksel powróci do niego znowu w drodze idosu. W takim razie staje się on znowu indosataryuszem, a stosunek prawny między nim a poprzednimi dłużnikami powstaje taki sam jak pod B).

VI. Indos a wtóropisy i kopie weksla.

W myśl art. 66 u. w. prócz wystawcy weksla wolno także indosataryuszowi żądać od wekslobiercy wydania wtóropisu weksla. Z żądaniem tem musi się on zwrócić do swego bezpośredniego poprzednika, który znów swego poprzednika zavezwie tak, aż wezwanie dojdzie do wystawcy. Nadto każdy indosataryusz może żądać od swego poprzednika, by na wtóropisie powtórzył dawniejsze indosy.

Jak wiadomo z części I-ej, wtóropisy weksla (Wechsel-Duplicate) jak i kopie służą albo do ułatwienia obrotu wekslowego czyli do wygody, albo do bezpieczeństwa obrotu. Z jednej bowiem strony umożliwiają one obieg weksla w czasie, gdy się go przesyła wskazanemu do przyjęcia, z drugiej strony zmniejszają niebezpieczeństwo zaginięcia weksla, z którego to względu są często używane w handlu zamorskim.

Wekslobierca może tedy oryginał weksla lub jeden z jego wtóropisów posłać wskazanemu do przyjęcia, a tymczasem pozostałe egzemplarze (wtó-

ropisy) dalej indosować. W myśl art. 68. wzgl. 70. u. w. na egzemplarzach tych umieszczoną być winna wzmianka u kogo znajduje się oryginał względnie wtóropis przesłany do przyjęcia. Opuśczenie tej wzmianki nie odbiera jednak ważności indosowanemu wtóropisowi. Ten u kogo znajduje się oryginał czy wtóropis weksła przesłanego do przyjęcia musi go wydać temu, kto jako indosataryusz z innych duplikatów dowiedzie swego prawa do tego oryginału wzgl. wtóropisu. Indosataryusz duplikatu weksła może się domagać przyjęcia wzgl. wypłaty weksła już za okazaniem swego duplikatu, w razie jednak gdyby przyjęcia lub wypłaty mu odmówiono, nie miałby regresu przeciw swoim poprzednikom, gdyby nie stwierdził w myśl art. 69. u. w. protestem, że przechowujący nie wydał mu egzemplarza przesłanego mu do przyjęcia i że na swój wtóropis również nie mógł uzyskać przyjęcia lub wypłaty. Musi więc dla zachowania swych praw regresu przeciw indosantom założyć protest z powodu nieprzyjęcia lub niewypłaty.

Podobnie ma się rzecz z indosowaną kopią (odpisem) weksła. — Kto posiada oryginał weksła przesłanego do przyjęcia, ten *musi* go wydać temu, kto wywiedzie swoje prawa doń jako indosataryusz kopii zaopatrzonej jednym lub więcej oryginalnymi indosami (art. 72. u. w.). Indosataryusz kopii ma prawo regresu tylko przeciw tym indosantom, którzy na kopii umieścili swoje oryginalne indosy, każdy bowiem indos oryginalny znajdujący się na kopii, zobowiązuje indosanta w myśl art. 71. u. w. tak samo, jak gdyby był umieszczony na oryginalnym wekslu. Do dochodzenia praw przeciw takiemu indo-

santowi trzeba jednak mieć w rękę prócz kopii, także oryginał weksła. Gdyby przechowujący nie wydał oryginału weksła, posiadacz kopii musi postarać się o założenie protestu z powodu niewydania oryginału i dopiero potem może zwrotnie dochodzić zabezpieczenia wzgl. zapłaty przeciw tym indosantom, których oryginalne indosy znajdują się na kopii.

Takie same prawa ma indosataryusz wtóropisu lub kopii weksła własnego z tą jedynie odmianą, że indosataryusz wtóropisu w danym razie nie stwierdza protestem nieprzyjęcia lecz tylko niewypłatę weksła.

Nadto mają wtóropisy i kopie weksli tę praktyczną stronę, że wekslobierca względnie każdy późniejszy indosataryusz może duplikaty i kopie jednego i tego samego weksła indosować na różne osoby. W takim razie ten kto indosował kilka duplikatów lub kopii jednego i tego samego weksła — jest tyle razy odpowiedzialnym, ile odmiennych umieścił indosów, wszyscy zaś następni indosanci są odpowiedzialni każdy z osobna ze swego indosu. Nie mamy tu wtedy już do czynienia z duplikatami we właściwym znaczeniu, ale z tylu odrębnymi weksłami, ile jest różnych indosów. Duplikaty nie są bowiem wtedy równobrzmiące — jak wymaga ustawa weksłowa — lecz każdy zawiera inny indos, wskutek czego pierwotne zobowiązanie weksłowe rozdziela się na kilka części, a raczej zmienia się pod względem objętości.

VII. O wypełnieniu zobowiązania weksłowego.

Czas wykonania zobowiązania weksłowego zależy od tego, w jaki sposób oznaczono w wekslu termin wypłaty sumy weksłowej. Termin ten może

być wedle postanowień art. 30 do 35 u. w. ustanowionym:

- 1.) na pewien oznaczony dzień,
- 2.) za okazaniem,
- 3.) w pewien czas po okazaniu
- 4.) na oznaczony dzień po wystawieniu (po dacie), wreszcie
- 5.) na pewien targ, lub jarmark.*)

Dzień na który przypada zapłata weksła (Verfallstag) jest czasem, w którym wierzyciel może skutecznie żądać zapłaty (Zahlungstag), a dłużnik może ją skutecznie uiścić. W dniu tym winien wierzyciel dla zachowania swych praw przeciw indosantom, przedstawić weksel wskazanemu, względnie domicyliatowi do wypłaty, a w razie nieotrzymania jej założyć protest z powodu niewypłaty. Wierzyciel może żądać tej wypłaty nie tylko w tym dniu oznaczonym w wekslu jako dzień płatności, ale w myśl postanowień ustawy wekslowej także i w dwu następnych dniach powszednich. Prawo to jego ograniczonym jest jedynie przy wekslach targowych i jarmarcznych, zapłata za te weksle bowiem żądana być musi w myśl ustawy przed zamknięciem targu, czy jarmarku. — Ustawa weksl. dozwala nadto pewnego ustępstwa od powyższej zasady w następujących wypadkach:

1. Jeżeli dzień płatności weksła przypada na niedzielę lub święto powszechne, wtedy dniem zapłaty jest najbliższy dzień powszedni, po upływie którego pozostają wierzycielowi jeszcze dwa bezpośrednio następujące dni powszednie do żądania zapłaty.

*) Co do terminów płatności weksli targowych i jarmarcznych zobacz §§ 2—4 ust. wpraw. i art. 35. u. w.

2. Jeżeli w miejscu płatności weksła istnieją dni ogólnej rozpłaty t. zw. dni kasowe, wówczas zapłaty weksła, który zapada w czasie między takimi dniami, nie trzeba uiszczać przed najbliższym dniem rozpłaty chyba, że weksel jest płatny za okazaniem. W Austrii nie ma takich dni kasowych.

Natomiast nie uznaje ustawa wekslowa t. zw. dni względności (Respecttage). Są to dni, w ciągu których wolno dłużnikowi mimo nadejścia czasu zapadłości zwlekać z zapłatą.

Termin wypłaty weksła można przedłużyć. Prolongacya może być dozwoloną ustnie lub pisemnie, a pisemnie albo na wekslu, albo osobno po za wekslem. Prolongacya jako pactum de non petendo in tempus, ma skutek odraczający zapłatę tylko względem tych dwu osób, które się na nią zgodziły. Natomiast wekslowego skutku prolongacya nie ma, gdyż dzień płatności weksła pozostaje zawsze jeden i ten sam ze względu na prawa osób trzecich. Gdyby strony chciały umówić się o prolongacyę taką, którą dłużnik mógłby się zasłonić przeciw każdemu posiadaczowi weksła, wtedy musiałby umieścić ją na samym wekslu, albowiem w myśl art. 82. u. w. dłużnik wekslowy może się bronić takimi tylko zarzutami, które wynikają z samego prawa wekslowego (zarzuty obiektywne).

Płatnikiem (Zahler) t. j. tym, kto uiścić ma zapłatę sumy wekslowej jest wskazany wzgl. przyjmca weksła przekazowego, a wystawca weksła własnego; zaś w wekslach umiejscowionych domicyliat, jeśli go wymieniono. Płatnik winien uiścić sumę wekslową w gotówce i to od razu całą sumę. Dzierżycielowi weksła nie wolno jednak odmówić przy-

jęcia ofiarowanej mu zapłaty częściowej nawet w razie, gdy przyjęcie nastąpiło co do całej sumy wekslem objętej.

Co do pieniędzy w jakich suma wekslowa ma być wypłaconą, obowiązują przepisy ustawy cywilnej i odnośnych ustaw skarbowych. — Art. 37. u. w. pozwala wprawdzie wystawcy weksła przepisać zapłatę sumy wekslowej w szczególnym rodzaju monety wymienionym na wekslu, a to przez dodanie wyrażenia „rzeczywiście“ (effectiv), przepis ten jednak nie ma zastosowania tam, gdzie sprzeciwiałby się przepisom o kursie przymusowym pieniędzy papierowych. Przy zapłacie więc weksła płatnego w walucie krajowej, musi wierzyciel przyjmując papierowy pieniądz w pełnej wartości nominalnej, choćby na wekslu zapłata w tym pieniądzu wyraźnie była wykluczona.

Uprawnienie do żądania zapłaty daje weksel jako taki, a własność jego wywodzi się z posiadania i formy. Kto posiada weksel odpowiadający wszelkim wymogom formalnym, tego uważa się za właściciela weksła. Forma legitymuje różnie, zależnie od tego czy weksel jest indosowany lub nie. — Jeżeli weksel nie był indosowanym, natenczas wekslobierca jako jego posiadacz, jest zarazem jego właścicielem. Jeżeli zaś weksel jest indosowany, wtedy właściciela weksła legitymuje szereg aż do niego dochodzących a zostających z sobą w związku indosów. Ostatni z rzędu indosataryusz — jeżeli tylko nabył weksel w dobrej wierze — jest właścicielem weksła.

Płatnik jest obowiązany sprawdzić tożsamość osoby indosataryusza, któremu uiszcza zapłatę; winien się przekonać, czy ten kto przychodzi z we-

kslem jest rzeczywiście tym, którego ostatni indos wskazuje jako ostatniego indosataryusza w nieprzerwanym szeregu indosów*). — Gdyby zapłacił bez względu na brak legitymacyi, odpowiedzialność jego wobec legitymowanego posiadacza nie gaśnie (art. 74. u. w.), a w razie zniszczenia weksła może ten, kto był formalnie legitymowany, żądać umorzenia (art. 73. u. w.).

Płatnik jest dalej obowiązany do zapłaty sumy wekslowej jedynie za wydaniem mu pokwitowanego weksła. Jeżeli wierzyciel wywodzi swoje prawo na podstawie kopii i oryginału weksła, albo na podstawie kilku duplikatów, natenczas dłużnik może żądać wydania mu oryginału i kopii, względnie wszystkich duplikatów. W razie gdyby wierzyciel wywodził swoje prawo z weksła nieprzyjętego, dłużnik może uiszczyć zapłatę jedynie za wydaniem mu egzemplarza przyjętego. Gdyby płatnik uiszczył zapłatę na duplikat weksła, wtedy duplikat ten traci wprawdzie moc swoją, inne jednak duplikaty przyjęte, a przy wypłacie niezwrócone zachowują moc wekslową, oczywiście w tym tylko razie, gdy znajdują się w rękach różnych osób. Wtedy bowiem příjemca odpowiada z każdego akceptu odrębnie, ile że w tym kierunku nie ma materyalnej jedności zobowiązania, jaka istnieje co do wystawcy i indosantów.

*) Szereg indosów uważa się za nieprzerwany choćby:

- 1.) mieścił się w nim indos in bianco
- 2.) choćby weksel był już raz indosowany na poprzedniego indosanta. Natomiast wykreślenie indosu przerywa ciągłość szeregu i ostatniemu indosataryuszowi może odebrać legitymację.

Dłużnik płacąc weksel ma prawo żądać pokwitowania w myśl art. 39 u. w. wobec czego odmówić może zapłaty temu, kto nie ma zdolności do kwitowania. Jeżeli dłużnik wekslowy uiszczył zapłatę częściową, żądać może tylko by tę zapłatę na wekslu odpisano i by mu dano pokwitowanie na odpisie weksla.

Natomiast nie ma dłużnik obowiązku sprawdzać, czy dzierżyciel formalnie legitymowany jest istotnie właścicielem weksla; jeżeli takim dzierżycielowi uiszczyć w dobrej wierze zapłatę, staje się wolnym od odpowiedzialności. Dłużnik ma atoli w każdym razie prawo zarzucić, że dzierżyciel choć formalnie legitymowany, nie jest właścicielem weksla, ani wierzycielem z weksla, o ile ten dzierżyciel nie jest nabywcą w dobrej wierze; — w tym razie jednak dowód spada na dłużnika i to tak co do braku dobrej wiary, jak i co do braku własności.

VIII. O wekslach zaginionych.

Właściciel weksla zaginionego może podać w sądzie miejsca zapłaty *) wniosek na jego umorzenie. Taki sam wniosek podać może i dłużnik, jeżeli mu weksel zaginął przed puszczeniem go w obieg. Sąd do którego wniesiono podanie o umorzenie weksla, wyda na to podanie edykt z wezwaniem do dzierżyciela weksla, by go przedłożył sądowi; termin w tym edyktcie zakreślony wynosi 45

*) § 115 normy jurydyk. przepisuje, że do umorzenia zaginionych weksli, oraz dokumentów, które należy umarzać w myśl art. 73 u. w. właściwym jest sąd handlowy miejsca płatności.

dni, a jako początek terminu uważa się pierwszy dzień po zapadłości weksla — jeżeli czas zapadłości jeszcze nie nadszedł, w przeciwnym zaś razie liczy się termin od dnia ostatniego ogłoszenia edyktu.

Jeżeli w ciągu terminu edyktalnego posiadacz się zgłosi, postępowanie amortyzacyjne na tem się kończy, a sprawa między proszącym o umorzenie i posiadaczem rozgrywa się na podstawie art. 74. W przeciwnym razie po bezowocnym upływie terminu sąd wydaje dekret umorzenia bez ponownego wniosku strony. Dekret umorzenia wyklucza dochodzenie praw z weksla przez tego, kto rzeczywiście weksel posiada, dla tego zaś na czyją korzyść został wydany stwarza formalną podstawę do dochodzenia praw przeciw przyjemcy. Wynika stąd z jednej strony, że nie można już kwestyonować legitymacyi tego, kto uzyskał dekret umorzenia, z drugiej jednak strony powód skarżący na podstawie dekretu umorzenia musi w razie zaprzeczenia wykazać za pomocą zwyczajnych środków dowodowych, że weksel umorzony rzeczywiście istniał, że posiadał wszystkie wymogi ważności i że go pozwany w sposób obowiązujący podpisał.

Przed ukończeniem postępowania amortyzacyjnego, a po zapadłości weksla, może właściciel jego żądać od przyjemcy zapłaty pod warunkiem, że da zabezpieczenie aż do czasu, kiedy umorzenie nastąpi. Bez tego zabezpieczenia może on żądać tylko, by sumę należącą się z przyjęcia złożono do depozytu sądowego.

IX. O zleceniach pocztowych.

Jak wiadomo właściciel weksla może zgłosić się do dłużnika po zapłatę sam lub przez kogoś trzeciego upoważnionego do tego. Upoważnienie to może polegać na prawie cywilnem, handlowem lub wekslowem. W myśl rozporządzenia ministerstwa handlu z 9 października 1892 Dz. u. p. Nr. 144., oraz rozporz. tegoż ministerstwa z 15. lipca 1888 (Nr. 60 Dz. rozp. poczt.), przedstawienie weksla do zapłaty może nastąpić także w drodze zlecenia pocztowego (Postauftrag, mandat pocztowy) o ile kwota nie przenosi 1000 koron. Wedle przepisów tych rozporządzeń do zlecenia pocztowego dołączyć należy pokwitowany weksel celem wydania go tej osobie, która ma uiścić zapłatę; można nawet kilka takich weksli ściągnąć za pomocą jednego zlecenia, o ile kwota do ściągnięcia nie przenosi łącznie 1000 koron. Przy ściągnięciu należy adresatowi okazać zlecenie pocztowe (nakaz), oraz wydać mu załączniki, a w szczególności pokwitowany weksel.

Przez takie zlecenie staje się urząd pocztowy nie tylko umocowanym, ale i obowiązany do ściągnięcia zleconej mu sumy wekslowej.

Jeżeli adresat lub jego należycie wykazany pełnomocnik odmówi zapłaty, a nadający zlecenie zażąda bezzwłocznego zwrotu (przez umieszczenie na zleceniu uwagi „natychmiast zwrócić“), natenczas poczta odeszła mu natychmiast zlecenie bez kosztów w liście poleconym wraz z załącznikami, dodając uwagę „nie zapłacono“; tak samo postąpi

poczta gdy adresata nie mogła odszukać. W przeciwnym razie, gdy nadający nie żądał bezzwłocznego zwrotu, pozostaje zlecenie po odmowie zapłaty jeszcze przez 14 dni w urzędzie pocztowym miejsca przeznaczenia. W ciągu tego terminu może adresat zgłosić się i zapłacić sumę wekslowa. Gdyby zaś przy okazaniu mu zlecenia nie odmówił stanowczo zapłaty, lecz tylko zażądał zwłoki, wtedy przed końcem terminu należy mu jeszcze raz okazać weksel i zlecenie oraz zażądać zapłaty i dopiero po upływie terminu, lub po powtórnej odmowie zapłaty zwrócić zlecenie nadawcy.

Jeżeli zaś zapłata nastąpiła, przesyła urząd otrzymaną sumę pieniężną nadawcy zlecenia za pomocą zwykłego przekazu pocztowego.

Urządzenie to jest o tyle niezupełnie praktyczne, że urząd pocztowy nie ma upoważnienia do zakładania protestu z powodu niezapłaty, co właściciela weksla może niejednokrotnie narazić na utratę praw regresowych.

X. O wyłączeniu czyli interwencji.

Ustawa wekslowa wspomina w art. 56 o przyjęciu przez wyłączenie, a w art. 62 o zapłacie przez wyłączenie, rozumiejąc przez to przyjęcie lub zapłatę takiego weksla przekazowego lub indosowanego własnego, który w sposób przekazowy nie został przyjęty lub zapłacony.

Celem jednego jak drugiego wyłączenia jest przywrócenie wekslowi tego kredytu, który utracił przez utknięcie w swoim prawidłowym biegu dając powód do założenia protestu z powodu nieprzyjęcia,

czy z powodu niezapłaty. Wyręczający przywraca weksłowi utracony kredyt uwalniając przez swoje wyręczenie tych, na których ciąży odpowiedzialność w razie założenia protestu. Stąd też przy wekslach własnych wtedy dopiero może być mowa o wyręczeniu, gdy je indosowano; dopóki bowiem weksel własny nie jest indosowany, tak długo nie ma osób, któreby mogły odpowiadać za jego zaprotestowanie.

Wyręczenie możliwym jest w ogóle tylko wtedy, gdy weksel zaprotestowano z powodu nieprzyjęcia, niepewnej wypłacalności dłużnika, lub niezapłaty. Co do weksli własnych, to nie może tu zająć przyjęcie przez wyręczenie, gdyż weksli własnych nie przedstawia się do przyjęcia. Jeżeli jednak wystawca weksła własnego popadł w stan niepewnej wypłacalności i na żądanie nie chce dać zabezpieczenia, z powodu czego założono protest, wtedy weksel taki aczkolwiek własny, może być przyjętym przez wyręczenie.

Tak przyjęcie, jak zapłata przez wyręczenie mogą być dokonane bądź przez pewną już z góry oznaczoną osobę, do której na ten wypadek t. j. na wypadek założenia protestu wystosowano na wekslu osobne polecenie zwane adresem w potrzebie, bądź przez kogokolwiek, a wtedy mówimy o przyjęciu przez wyręczenie w ścisłym tego słowa znaczeniu. Ustawa nie czyni żadnej różnicy między jednym a drugim rodzajem wyręczenia, my jednak pomówimy osobno o adresie w potrzebie, a osobno o wyręczeniu sensu stricto.

XI. O adresie w potrzebie.

Adresem w potrzebie (Nothadresse) zowie się dodatek umieszczony na wekslu, jego wótropisie lub kopii, wskazujący pewną osobę, różną od osoby wskazanego w wekslu przekazowym (a wystawcy w wekslu własnym), jako tę do której należy się udać przed wykonaniem regresu, gdyby wskazany odmówił przyjęcia, lub zapłaty. Polecenie takie jest ewentualnym, warunkowym wekslem przekazowym wystawionym na wypadek, gdyby ten do kogo w pierwszym rzędzie odnosi się polecenie, nie przyjął lub nie zapłacił weksła.

Wystawcą adresu w potrzebie czyli adresantem może być każdy regresat czyli zwrotnie zobowiązany t. j. ten, przeciw komu zwraca się prawo regresu. Osoba od której adres pochodzi może być z weksła wiadoma (mianowicie gdy pod adresem położy swój podpis) lub też niewiadoma. Jeżeliby jednak ze znajdującego się na wekslu adresu w potrzebie nie było widocznym kto go umieścił, wtedy analogicznie do art. 59. u. w. należy się domniemywać, że umieścił go wystawca, względnie w wekslu własnym pierwszy indosant.

Wskazanym zaś czyli adresatem w potrzebie może być w zasadzie każdy, kto ma zdolność do czynności wekslowych — z wyjątkiem wskazanego w wekslu przekazowym, a wystawcy w wekslu własnym. W szczególności można weksel zaadresować w potrzebie do zwrotnie zobowiązanych (np. wystawca do samego siebie), a nawet wyjątkowo do przekazanego, który wtedy odbiera na jednym

weksłu podwójne polecenie, jedno od wystawcy, a drugie od indosanta i może ewentualnie przyjąć tylko to drugie t. zn. zaakceptować weksel w wyłączeniu i na rachunek indosanta. Również posiadacz weksła może być adresatem w potrzebie i przyjemcą przez wyłączenie.

Adres w potrzebie umieszcza się zwykle pod nazwiskiem lub firmą wskazanego w weksłu przekazowym, a wystawcy w weksłu własnym, z dodatkiem określającym ten adres właśnie jako adres w potrzebie (np. gdyby nie zapłacił to do N. N.), w przeciwnym bowiem razie t. j. gdyby adresu w potrzebie nie określono wyraźnie, mielibyśmy do czynienia z awalem, o którym niżej.

Na weksłu może się znajdować kilka adresów w potrzebie, a to stąd że:

a) jeden i ten sam adresant umieścić kilka adresów, lub że

b) kilku regresatów czyli zwrotnie zobowiązanych umieściło adresy w potrzebie.

Jeżeli jest kilku adresatów w potrzebie, natenczas posiadacz weksła ma obowiązek uwzględnić te tylko adresy, które opiewają na miejsce płatności weksła, — wolno mu jednak uwzględnić także i inne.

Adres w potrzebie stwarza po prostu nowy weksel przekazowy, wskutek czego stanowisko wskazanego w tym nowym weksłu t. j. adresata w potrzebie jest takie same jak stanowisko głównego wskazanego w weksłu przekazowym. Adresat w potrzebie jest właśnie tym do którego należy się udać po przyjęcie i po wypłatę. Różni się on od wskazanego w weksłu przekazowym jedynie tem, że jest

tylko ewentualnie wskazanym, od niego bowiem można żądać przyjęcia względnie zapłaty weksła dopiero wtedy, gdy główny wskazany weksła nie przyjął wzgl. sumy wekslowej nie zapłacił i z tego powodu założono protest. Płacącemu przez wyłączenie należy za zwrot kosztów wydać weksel i protest założony z powodu niezapłaty.

Umieszczenie na weksłu adresu w potrzebie zmienia także prawne stanowisko regresantów o tyle, że pomnaża warunki od których zależy wykonanie ich prawa regresu. I tak w razie nieprzyjęcia weksła przekazowego może regresant żądać zabezpieczenia dopiero wtedy, gdy weksel przedstawiono do przyjęcia wszystkim adresatom w potrzebie, a ci weksła nie przyjęli i to stwierdzono protestem. Tak samo wykonanie regresu z powodu niezapłaty zależy od jednego warunku więcej, trzeba bowiem stwierdzić o s o b n y m protestem, że adresat w potrzebie odmówił zapłaty w całości lub części.

W ogóle umieszczenie adresu w potrzebie zmienia stosunek właściciela weksła do regresatów, natomiast nie zmienia w niczem stosunku wierzycieli wekslowych do płatników.

Przedstawienie weksła do przyjęcia adresatowi w potrzebie może nastąpić dopiero na podstawie założenia protestu stwierdzającego, że zachodzi ta potrzeba. Gdyby dzierżyciel weksła zażądał przyjęcia przez wyłączenie bez protestu z powodu nieprzyjęcia, uważać wtedy należy, że pominął tego adresata od którego bez protestu zażądał wyłączenia, wobec czego założenie odrębnego protestu u tego adresata nie miałoby znaczenia.

XII. O przyjęciu przez wyłączenie w ścisłym znaczeniu.

Przez przyjęcie przez wyłączenie w znaczeniu ścisłym rozumiemy przyjęcie weksla przez taką osobę, do której nie wystosowano adresu w potrzebie.

Wyłączonym czyli honoratem t. j. tym dla czyjego honoru ktoś nie będący adresatem w potrzebie przyjmuje weksel, może być każdy regresat.

Wyłączającym czyli honorantem tj. tym, kto przyjmuje weksel dla czyjegoś honoru nie mając do tego żadnego obowiązku, może być każdy kto ma zdolność wekslową wyjąwszy osoby, które już zostają w związku wekslowym.

Między adresem w potrzebie a wyłączeniem sensu stricto zachodzi ta różnica, że tu posiadacz weksla nie ma obowiązku zgodzić się na pierwszy lepszy akcept jakiegokolwiek bądź honoranta, podczas gdy jako adresata w potrzebie musi przyjąć takiego, jakiego wymieniono w wekslu.

Co do skutków prawnych przyjęcia przez wyłączenie, to dla przyjemcy wynika z przyjęcia przez wyłączenie, taki sam obowiązek jaki w ogóle wynika z przyjęcia weksla. Mianowicie staje się on tak samo zobowiązany do zapłaty sumy wekslowej jak przyjemca weksla przekazowego. Zobowiązanie jego różni się jednak pod względem formalnym od zobowiązania przyjemcy weksla przekazowego o tyle że:

1) jest ono tylko ewentualnem, gdyż dopiero wtedy domagać się można na podstawie jego przyjęcia zapłaty weksla, gdy wskazany nie przyjął weksla;

2) weksel ma być przedstawiony przyjemcy przez wyłączenie do zapłaty najpóźniej w dwu

dniach powszednich po dniu płatności, gdyż inaczej gaśnie jego zobowiązanie, podczas gdy do zachowania praw przeciw przyjemcy weksla przekazowego nie potrzeba żadnych kroków pilności;

3) wreszcie przyjemca przez wyłączenie odpowiada wekslowo tylko następcom wyłączonego, a nie wszystkim w ogóle wierzycielom wekslowym, podczas gdy przyjemca weksla przekazowego odpowiedzialnym jest bezwarunkowo wobec wszystkich.

Celem przyjęcia przez wyłączenie jest uwolnienie wyłączonego od regresu. Przyjmujący przez wyłączenie odpowiada zamiast wyłączonego za zapłatę sumy wekslowej, wobec czego dzierzyciel weksla i następcy wyłączonego nie mają zupełnie prawa do zwrotnego poszukiwania na nim zabezpieczenia (z wyjątkiem tylko niepewnej wyplacalności przyjemcy przez wyłączenie — art. 29 u. w.). Wykonać zaś prawo regresu czyli zwrotnie poszukiwać zabezpieczenia może tak wyłączony jak i jego poprzednicy w myśl art. 61 u. w., co wynika już z art. 58 gdy protest z powodu nieprzyjęcia dostaje się w ręce wyłączonego (art. 26).

XIII. Zapłata przez wyłączenie.

Zapłata przez wyłączenie może być dokonana albo przez:

- 1) wskazanego w potrzebie w ogóle, albo
- 2) przez tego, kto przyjął weksel przez wyłączenie jako honorant.

Jeżeli zapłatę ofiaruje adresat w potrzebie, lub ten kto przyjął weksel przez wyłączenie w ścisłym tego słowa znaczeniu (honorant), dzierzyciel weksla

nie może odmówić przyjęcia tej zapłaty, gdyż nie mógłby stwierdzić protestem, że zapłata nie nastąpiła, nie mając zaś takiego protestu utraciłby prawo regresu tak przeciw temu adresatowi w potrzebie, względnie honorantowi, jak i przeciw adresatowi względnie honorantowi (wyřęczonemu) i ich następcom.

Jeżeli inny interwient zaofiaruje dzierżycielowi weksła zapłatę przez wyřeczenie, a dzierżyciel jej nie przyjmie, traci wówczas regres przeciw następcom wyřeczonego. Koniecznym jest jednak, by w zaofiarowaniu wyraźnie nadmieniono, że i kogo chce się wyřeczyć, gdyż inaczej odmowa przyjęcia nie ma skutków wobec prawa wekslowego skoro zapłaty nie ofiarowano jako zapłaty przez wyřeczenie. Zapłata musi więc mieć charakterystyczne cechy zapłaty przez wyřeczenie t. zn. w proteście musi być uczyniona odpowiednia wzmianka (chyba że płaci adresat w potrzebie, lub příjemca przez wyřeczenie, w którym to razie już samo oznaczenie płaćcego stanowi dostateczną charakterystykę). Nadto wyřeczonym t. zn. tym za kogo ofiaruje się zapłatę musi być zwrotnie zobowiązany, albowiem z celu instytucji wynika, że tylko taką osobę można wyřeczyć. Natomiast przez odrzucenie zaofiarowanej przez trzeciego zapłaty przez wyřeczenie, nie traci posiadacz weksła prawa regresu do tego, za kogo zapłatę ofiarowano.

Skoro zapłata przez wyřeczenie nastąpiła, gwałnie prawo tudzież zobowiązanie następców wyřeczonego, sam wyřeczony jednak, jego poprzednicy i příjemca pozostają nadal w obowiązku. Prawa przeciw tym osobom przechodzą na wyřeczciciela, który przez zapłatę wstępuje w prawa dzierżyciela

(art. 50 i 52) przeciw wyřeczonemu, jego poprzednikom i příjemcy weksła przekazowego, względnie wystawcy weksła własnego. Ponieważ od wyřeczonego można żądać zapłaty tylko na podstawie weksła i protestu z powodu niezapłaty, przeto ustawa wyraźnie nakazuje, by płaćcemu przez wyřeczenie wydano weksel i protest założony z powodu niezapłaty, a to za zwrotem kosztów.

Jak wyżej wspomnieliśmy na wekslu może się znajdować kilka adresów w potrzebie, mianowicie stąd że:

a) jedna osoba umieściła kilka adresów w potrzebie,

b) lub kilka osób umieściło kilka adresów w potrzebie. Nadto kilka osób, do których nie ma adresów w potrzebie, może oświadczyć gotowość przyjęcia weksła dla honoru poszczególnych zobowiązań.

Zachodzi pytanie, czy w takim razie koniecznym jest zachowanie pewnego porządku między tymi adresatami w potrzebie, a względnie tymi, którzy chcą dla czyjegoś honoru przyjąć weksel lub zapłacić sumę wekslową, oraz kto wobec nich ma ten obowiązek?

Dla rozstrzygnięcia tego pytania musimy przejść cztery fazy, w których może się znajdować weksel zaopatrzony adresem w potrzebie, względnie przyjęty przez honorantów.

1) Przedstawienie do przyjęcia. Jeżeli jest kilku adresatów w potrzebie, posiadacz weksła ma przedstawić go do przyjęcia wszystkim adresatom w potrzebie, których adresy opiewają na miejsce płatności weksła. Gdyby tego nie uczynił, a co za

tem idzie nie założył protestu z powodu nieprzyjęcia, traci prawo regresu przeciw tym, od których pochodzą adresy i ich poprzednikom. Przedstawiając weksel do przyjęcia kilku adresatom w potrzebie winien dzierżyciel weksła trzymać się pewnego porządku, skoro bowiem adres w potrzebie jest nowym ewentualnym wekslem przekazowym, tedy do przyjęcia należy go przedstawić gdy zajdzie ta ewentualność, dla której go wystawiono, a ewentualność ta ze względu na każdy poszczególny adres w potrzebie może zająć dopiero wtedy, gdy protestem stwierdzono odmowę przyjęcia, będącą podstawą dla danego adresu w potrzebie. Wynika to z istoty adresu w potrzebie, względnie wyłączenia w ścisłym znaczeniu. Jeżeli bowiem n. p. wystawca umieszcza na wekslu adres w potrzebie, to domniemywać się musimy, że czyni to na wypadek, gdyby wskazanym nie przyjął wzgl. nie zapłacił weksla; jeżeli zaś następujący po nim indosant umieszcza adres w potrzebie, to musimy przyjąć logicznie, że uczynił to na wypadek, gdyby wskazany oraz wymieniony przez wystawcę adresat w potrzebie nie przyjął lub nie zapłacił weksla i t. d.

2) Przyjęcie. Jeżeli jeden z kilku adresatów w potrzebie chce przyjąć weksel, to dzierżyciel musi się na to zgodzić, gdyż odrzuciwszy ofiarowane przyjęcie nie mógłby stwierdzić protestem, że ten dany adresat w potrzebie odmówił przyjęcia, nie mając zaś protestu nie mógłby żądać zabezpieczenia od jego poprzedników. Gdyby zaś kilku adresatów w potrzebie naraz oświadczyło gotowość przyjęcia weksla, wtedy dzierżyciel nie ma już obowiązku trzymać się pewnego między nimi porządku, — pierwszeń-

stwo jednak należy się temu adresatowi, którego przyjęcie, a następnie zapłata uwalnia największą ilość zobowiązanych (art. 56 u. w.). Posiadacz weksla może wprawdzie bez niekorzystnych skutków dla siebie przyjąć akcept któregośkolwiek z adresatów w potrzebie, każdy jednak adresat powinien odesłać posiadacza weksla do tego adresata, którego zapłata zwolniłaby największą ilość dłużników (w pierwszym rzędzie więc do adresata wskazanego przez wystawcę), gdyby bowiem przyjął weksel mimo, że posiadacz nie żądał poprzednio przyjęcia od tego adresata, który ma pierwszeństwo, wyreconcjony nie miałby regresu do tych osób, które przez zapłatę pominiętego adresata stałyby się wolne. Wynika stąd, że posiadacz weksla chcąc zachować regres przeciw wszystkim zwrotnie zobowiązanym, musi udać się do wszystkich adresatów w potrzebie, że musi przy tem rozpocząć od tego adresata, którego zapłata uwalnia największą ilość zobowiązanych i w tym porządku postępować naprzód. Gdyby tego porządku nie zachował, a adresaci przedwcześnie zawezwani do przyjęcia oświadczyli, że nie przyjmują z tego tylko powodu, ponieważ na wekslu znajdują się inni adresaci bliżsi do przyjęcia, odmowa jest prawem wekslowym uzasadnioną i nawet protest nie ratuje regresu do tych osób, które wskazały owych przedwcześnie zawezwanych adresatów oraz do ich następców.

Gdyby z gotowością przyjęcia weksla zgłosiło się kilka takich osób, do których nie ma wcale adresów w potrzebie, natenczas posiadacz weksla nie mając w ogóle obowiązku przyjmować akcept osoby nie będącej adresatem w potrzebie, tem bar-

dziej nie ma obowiązku trzymać się jakiegoś porządku między temi osobami i może zgodzić się na akcept tego, kogo sam zechce.

3) Przedstawienie do zapłaty. W razie nieotrzymania zapłaty sumy wekslowej od przyjemcy, winien posiadacz weksła przedstawić go do zapłaty najpierw adresatom w potrzebie, a następnie przyjemcy przez wyłączenie. Trzymać się tu winien tego porządku jaki wynika z weksła, w przeciwnym bowiem razie traci prawo regresu przeciwko temu, względem kogo nie zachował tego porządku, oraz przeciw jego następcom.

4) Zapłata. Jeżeli zapłatę ofiaruje kilku adresatów w potrzebie, lub kilku przyjemców przez wyłączenie, okaziciel weksła musi przyjąć zapłatę przez kogokolwiek z nich ofiarowaną nie mając ze swej strony żadnego obowiązku do przestrzegania jakiegoś między nimi porządku. Ci jednak, którzy zgłaszają się z zapłatą winni sami zachować między sobą pewien porządek, gdyż w myśl art. 64 u. w. pierwszeństwo należy się temu adresatowi, którego zapłata uwalnia największą ilość zobowiązanych.

XIV. O awalu.

Awalistą czyli ręczycelem wekslowem jest ten, kto podpisał pewne oświadczenie wekslowe innej osoby obok niej i przez to wziął na siebie taką samą odpowiedzialność, jaka ciąży na tej osobie. Podpis taki tworzy zatem wspólną odpowiedzialność za pewne oświadczenie, wspólne zobowiązanie, które potęguje i umacnia prawa wierzyciela. A wal jest więc poręką wekslową.

Forma awalu jest obojętną, byleby treść nie ulegała wątpliwości. Potrzeba więc, by z weksła było widocznem kto i za kogo ręczy. Co do tego ostatniego punktu, to wystarczy w każdym razie położenie podpisu tuż przy podpisie tej osoby, za którą się ręczy, a w ogóle podpis nieprzekazanego bez dodatku „per aval“ na pierwszej stronie weksła już przyjętego, uważa się za awal przyjęcia. Zresztą obojętnem jest który podpis pochodzi od przyjemcy, a który od awalisty, gdyż w myśl prawa wekslowego ci, których podpisy mieszczą się pod oświadczeniem wekslowem są zobowiązani solidarnie. W jednym tylko wypadku nie jest to rzeczą obojętną, mianowicie gdy chodzi o przedstawienie weksła do zapłaty, ustawa bowiem wyraźnie stanowi, że weksel ma być przedstawionym przyjemcy.

Odpowiedzialność awalisty jest odpowiedzialnością z poręki wekslowej. W stosunku do tego, wobec kogo bezpośrednio awalista bierze na siebie zobowiązanie, treść jego odpowiedzialności może być umownie zmodyfikowana. Stosunek awalisty do tego, za kogo ręczył, należy oeniąć wedle prawa cywilnego. Również stosunek wewnętrzny między kilku awalistami jednego i tego samego dłużnika wekslowego układa się tylko wedle prawa cywilnego (§ 896. p. k. u. c. i nast.). Jeżeli ich razem zapozwano, a jeden z nich zapłacił cały dług, ma już na tej podstawie regres cywilny do reszty o zwrot stosunkowej części.

XV. O przedawnieniu wekslowem.

Ustawa wekslowa nie zawiera wyczerpujących przepisów co do przedawnienia, wobec czego istnieje

jące braki należy uzupełniać w drodze analogii z odnoszących się do przedawnienia przepisów ustawy cywilnej.

Jeżeli ktoś nie domaga się zaspokojenia swego niewątpliwego i bezwarunkowego roszczenia wekslowego w przeciągu czasokresu, zakreślonego przez ustawę, natenczas roszczenie to gaśnie wskutek przedawnienia.

Przeciw przyjemcy weksła przekazowego a wystawcy weksła własnego zaczyna biec przedawnienie po upływie trzech lat, licząc od dnia zapadłości weksła (art. 77. i 100. u. w.; — wynika to z istoty rzeczy, gdyż posiadacz weksła nie może domagać się uiszczenia sumy wekslowej przed terminem płatności, — art. 41. u. w.).

Zwrotne roszczenia (regres) posiadacza weksła przeciw jego poprzednikom przedawniają się w trzech, sześciu, względnie ośmnastu miesiącach, licząc od dnia założenia protestu, zależnie od odległości miejsca płatności weksła (art. 78. u. w.).

Roszczenia wekslowe indosanta przeciw jego poprzednikom przedawniają się w trzech, sześciu, względnie ośmnastu miesiącach, licząc od dnia, w którym tenże indosant zapłacił lub powinien był zapłacić sumą wekslową.

Przedawnienie wekslowe przerywa jedynie d o r ę c z e n i e (nie wyniesienie) skargi i to tylko względem tego, przeciwko komu skargę wyniesiono (art. 80. u. w.), skąd wynika, że pozasądowe uznanie długu przez dłużnika wekslowego nie uzasadnia przerwy przedawnienia. Dodatek na wekslu, wykluczający w zupełności przedawnienie odpowiedzialności dłużnika, uważa się za nienapisany.

Weksel przedawniony nie staje się przez to ważnym zapisem długu wedle prawa cywilnego. Nie znaczy to jednak, jakoby pretensya cywilna do dłużnika nie istniała, jeżeli bowiem zobowiązanie wekslowe zgasło dlatego, że wyniesiona skarga uległa przedawnieniu, lub że nie dochowano tych kroków pilności, jakie były potrzebne do zachowania praw wekslowych, wówczas dłużnik nie odpowiada wprawdzie wedle prawa wekslowego, ale wierzyciel może mieć przeciw niemu pretensyę cywilną z tytułu niesłusznego wzbogacenia się (Bereicherungsklage).

Część trzecia.

Proces wekslowy.

I. Prawo skargi wierzyciela wekslowego. Skarga wekslowa.

Zobowiązanie z weksła ciąży na wystawcy, przyjemcy i indosancie weksła, jak również na każdym, kto współpodpisał weksel, odpis weksła, przyjęcie lub indos i to nawet wtedy, gdyby ten współpodpisujący nazwał się tylko ręczycielem per aval. Zobowiązanie tych osób odnosi się do wszystkiego, czego wierzyciel ma prawo żądać z powodu niedopełnienia zobowiązania wekslowego.

Z uwagi, że dłużnicy wekslowi są dłużnikami solidarnymi, wynika, że wierzyciel ma wprawdzie prawo tylko do jednorazowej zapłaty, ale za tę zapłatę odpowiada mu sam o i s t n i e każdy wekslowo zobowiązany. Konsekwencyą tej solidarności jest,

że wierzyciel może jednego dłużnika uwolnić od odpowiedzialności, nie tracąc przez to praw wekslowych do reszty, a pozostali dłużnicy nie mogą mu z tego powodu robić zarzutów. Może on jednak pociągnąć do odpowiedzialności równocześnie większą ilość dłużników, w którym to wypadku zapłata jednego z współpozowanych uwalnia resztę od odpowiedzialności.

Przedmiotem procesu wekslowego są tylko te skargi, których podstawą jest weksel przekazowy lub własny, a treścią roszczenie wekslowe.

Z każdego weksla wynikają dwa rodzaje skarg, mianowicie:

1. skarga wekslowa i
2. skarga regresowa.

Skarga wekslowa służy przeciw dłużnikom, zobowiązanym do zapłaty sumy wekslowej, a skarga regresowa przeciw tym, którzy odpowiadają za tę zapłatę.

Obie te skargi mają odmiennie cele i zależą od odmiennych warunków, mają jednak pewne właściwości wspólne, a mianowicie:

a) pierwszą wspólność stanowi postępowanie w sporach wekslowych jednakże dla obu skarg;

b) druga jest służące wierzycielowi prawo wyboru między jedną a drugą skargą, a polegające na solidarnej odpowiedzialności dłużników wekslowych, wreszcie:

c) trzecia wspólność polega w ograniczeniu wolności dłużników bronięcia się zarzutami (ekscypcyami) przeciw obu skargom, co wynika z art. 82. u. w., który mówi, że dłużnik wekslowy może się bronić tylko takimi zarzutami, które wynikają

z samego prawa wekslowego, lub przysługują mu bezpośrednio przeciw każdorazowemu powodowi.

Skarga wekslowa może być wyniesioną przeciw tym, którzy obowiązani są do zapłaty sumy wekslowej, t. zn. przeciw przyjemcy weksla przekazowego, względnie przeciw wystawcy weksla własnego, dalej przeciw przyjemcy przez wyłączenie, gdyż zobowiązanie jego jest analogicznem do zobowiązania pierwotnego przyjemcy, a wreszcie przeciw każdemu awaliście, jako współobowiązanemu. Wymienieni dopieroco płatnicy są osobami biernie legitymowanymi do skargi wekslowej.

Czynnie legitymowanymi do skargi wekslowej są rozmaite osoby. Mianowicie przeciw przyjemcy weksla przekazowego służy skarga wekslowa przede wszystkim posiadaczowi weksla, który potrafi się wylegitymować po myśli art. 36. u. w., dalej indosantowi, który wskutek regresu przyszedł napowrót w posiadanie weksla (co wynika z art. 55. u. w., wedle którego indosant, który zaspokoił jednego ze swych poprzedników, może wykreslić swój indos i indosy swych następców), wreszcie płatnikowi przez wyłączenie, gdyż art. 63. u. w. wyraźnie powiada, że płacący przez wyłączenie wstępuje przez zapłatę w prawa dzierżyciela przeciw wyreżonemu, jego poprzednikom i przyjemcy. W myśl art. 23. u. w. zaś służy skarga wekslowa przeciw przyjemcy także i wystawcy weksla przekazowego. Analogicznie przeciw wystawcy weksla własnego służy skarga wekslowa posiadaczowi weksla, legitymowanemu wedle art. 36. u. w., indosantowi, który wskutek regresu napowrót

przyszedł w posiadanie weksla i wreszcie płatnikowi przez wyręczenie, w myśl art. 63. u. w. — Skarga wekslowa przeciw przyjemcy przez wyręczenie służy tylko następcom wyręzonego, albowiem z przyjęcia przez wyręczenie odpowiada przyjemca wedle art. 60. u. w. tylko następcom wyręzonego.

Skarga wekslowa przeciw awalistom służy tym samym osobom, które mają prawo skargi przeciw przyjemcy weksla przekazowego, wystawcy weksla własnego i przyjemcy przez wyręczenie.

Do wniesienia skargi wekslowej przeciw przyjemcy weksla przekazowego i wystawcy weksla własnego nie trzeba zachowania żadnych kroków pilności, można ją bowiem wytoczyć bez poprzedniego wykazywania, że weksel przedstawiano do zapłaty, a ta nie nastąpiła, byle tylko termin płatności weksla już minął. — Wyjątek zachodzi jedynie przy wekslach domicylowanych, w których domicylata wymieniono, tu bowiem, w myśl art. 43. i 99., skarga wekslowa zależy od stwierdzenia protestem, że weksel domicyliatowi przedstawiono w umiejscowieniu i że zapłaty nie otrzymano.

Natomiast prawo wyniesienia skargi wekslowej przeciw przyjemcy przez wyręczenie zależy już od zachowania kroków pilności, albowiem przyjemca przez wyręczenie zobowiązany jest ze swego przyjęcia jedynie ewentualnie, mianowicie na wypadek, gdyby wskazany, względnie w wekslu własnym wystawca nie zapłacił sumy wekslowej. W takim razie należy stwierdzić protestem, że wskazanemu, względnie wystawcy, weksel bezskutecznie do zapłaty przedstawiono, samemu zaś przyjemcy przez

wyręczenie przedstawić ten weksel w przeciągu 2 dni po dniu płatności i w razie nieotrzymania zapłaty również założyć protest, gdyż w przeciwnym razie gąśnie zobowiązanie przyjemcy przez wyręczenie, a tem samem i prawo skargi przeciw niemu.

Celem skargi wekslowej jest otrzymanie sumy wekslowej, którą pozwany ma zapłacić w myśl osnowy weksla, jeśli nim jest wystawca, a w myśl osnowy przyjęcia, jeżeli nim jest przyjemca.

Wedle art. 81. u. w., skarga tą poszukiwać można na każdym dłużniku, a więc i płatniku nie tylko samej sumy wekslowej, ale i tego wszystkiego, czego wierzyciel ma prawo żądać z powodu niedopełnienia zobowiązania wekslowego.

II. Skarga regresowa.

Ustawa wekslowa rozróżnia trzy rodzaje skargi regresowej:

1. skargę o zabezpieczenie z powodu nieprzyjęcia;
2. skargę o zabezpieczenie z powodu niepewnej wypłacalności płatnika i
3. skargę regresową z powodu niezapłaty sumy wekslowej.

Wszystkie te trzy rodzaje mają pewne wspólne cechy, a mianowicie: uzasadnione są dopiero wtedy, gdy weksel utknął w naturalnym swoim biegu, warunkiem więc ich wyniesienia jest założenie protestu; służą przeciw tym osobom, które w myśl art. 8. i 14. u. w. odpowiadają za przyjęcie i zapłatę, t. zn. przeciw wystawcy weksla przekazowego i każdemu indosantowi; wreszcie wyniesione być mogą przeciw wszystkim regresatom, lub tylko je-

dnemu z nich, przyczem powodowi służy prawo wyboru.

1. Skarga o zabezpieczenie z powodu nieprzyjęcia. Skarga ta ma zastosowanie jedynie przy wekslu przekazowym; w wekslu własnym nie ma przyjęcia, nie może więc być mowy o regresie z powodu nieprzyjęcia. Zależy ona przedewszystkiem od tego, aby weksel przedstawiono wskazanemu do przyjęcia, a ten albo nie przyjął go wcale, albo tylko do pewnej części sumy wekslowej, albo wreszcie z pewnemi ograniczeniami. To nieprzyjęcie musi być stwierdzone protestem, który też jest głównym i jedynym warunkiem tej skargi.

Jeżeli na wekslu mieszczą się adresy w potrzebie, natenczas weksel ma być przedstawionym do przyjęcia także tym wszystkim adresatom, których adresy opiewają na miejsce zapłaty, a nieprzyjęcie również ma być stwierdzone protestem, aby stworzyć warunki wyniesienia tej skargi. — Gdyby ktoś posiadał wtóropis weksla z wzmianką, u kogo znajduje się oryginał przesłany do przyjęcia, wówczas do wyniesienia skargi o zabezpieczenie z powodu nieprzyjęcia nie wystarcza stwierdzenie protestem, że na wtóropis nie uzyskano przyjęcia, ale trzeba nadto stwierdzić, że przechowujący oryginał weksla przesłanego do przyjęcia nie chciał go wydać (art. 69. u. w.). — Mamy natomiast przypadek, w którym bez protestu z powodu nieprzyjęcia można żądać zabezpieczenia, a mianowicie w myśl art. 72. u. w. indosataryusz indosowanej kopii, na której znajduje się wzmianka, u kogo można zastać oryginał weksla przesłanego do przyjęcia, może żądać od indosantów tej kopii zabezpieczenia już wtedy,

gdy stwierdzi protestem, że mu nie wydano oryginału weksla.

Skarga regresowa z powodu nieprzyjęcia służy przedewszystkiem wekslobiercy przeciw wystawcy, a następnie każdemu indosataryuszowi, — który posiada protest z powodu nieprzyjęcia, — przeciw poprzednikom. Skoro indosataryusz otrzyma zabezpieczenie z powodu nieprzyjęcia od swojego poprzednika i wyda mu protest, tenże może znowu na podstawie tego protestu domagać się od swojego poprzednika zabezpieczenia, do czego nie potrzebuje ani dostarczenia weksla, ani dowodu, że sam dał już zabezpieczenie swemu następcy (art. 26. u. w.). Natomiast jeżeli weksel przyjęty został przez wyłączenie, dzierżyciel weksla i następcy wyłączonego nie mają wtedy zupełnie prawa do zwrotnego poszukiwania zabezpieczenia, którego zwrotnie poszukiwać może jedynie wyłączony i jego poprzednicy (art. 61. u. w.).

Celem tej skargi jest otrzymanie zabezpieczenia z powodu nieprzyjęcia weksla przez wskazanego. Raz dane zabezpieczenie służy na zaspokojenie wszystkich następców dającego je. — Jeżeli który z tych następców sądzi, że dane zabezpieczenie jest niewystarczające lub nieodpowiednie, może wnieść skargę o uzupełnienie danego zabezpieczenia.

2. Skarga o zabezpieczenie z powodu niepewnej wypłacalności dłużnika. Wyniesienie tej skargi zależy od rzeczywiście niepewnej wypłacalności dłużnika, a więc przyjęmy weksla przekazowego, względnie wystawcy weksla własnego (art. 29. u. w.), oraz od stwierdzenia protestem, że příjemca, względnie wystawca weksla własnego, popadłszy w stan

niepewnej wypłacalności, nie dał na żądanie żadnego zabezpieczenia. Protest jest tu kardynalnym warunkiem wyniesienia skargi. Gdyby na wekslu znajdowały się adresy w potrzebie, wtedy do wyniesienia skargi o zabezpieczenie z powodu niepewnej wypłacalności płatnika trzeba jeszcze protestu stwierdzającego, że od tych adresatów nie można było uzyskać przyjęcia. Natomiast znajdujące się na wekslu przyjęcie przez wyłączenie w znaczeniu ścisłym, wyklucza w zasadzie możliwość wyniesienia tej skargi, z wyjątkiem jedynie przypadku, gdyby sam przyjemca przez wyłączenie również popadł w stan niepewnej wypłacalności. Wtedy prawo żądania zabezpieczenia z tego powodu przysługuje wszystkim tym, których wierzitelność narażona jest na niebezpieczeństwo, a są nimi następcy wyłączonego, im bowiem odpowiada przyjemca przez wyłączenie.

Skargę o zabezpieczenie z powodu niepewnej wypłacalności dłużnika może wytoczyć wierzyciel, legitymujący się należycie (art. 36. u. w. — na równi z nim stoi wekslobierca, choć nie jest indosataryuszem), a więc każdy indosataryusz przeciwko swoim poprzednikom, jeżeli posiada protest założony przez siebie lub nabyty od następcy. — Dzierżyciel weksła jako taki nie ma prawa do regresu o zabezpieczenie, co wynika stąd, że ustawa w art. 29. u. w. stawia posiadanie na równi z pełnomocnictwem. W y s t a w c a zaś nie ma regresu o zabezpieczenie z powodu, że sam jest ostatnim regresatem, obowiązany do dania zabezpieczenia.

W myśl rozporządzenia ministerstwa sprawiedliwości z 2. listopada 1853, Dz. u. p. Nr. 198. — dzierżyciel weksła ma prawo w przypadkach art. 29.

żądać i od p r z y j e m c y zabezpieczenia w drodze procesu wekslowego. Do wykonania tego prawa trzeba wprawdzie wykazać materialne jego warunki (n. p. zawieszenie wypłat), nie trzeba jednak przedkładać protestu. Uprawnionym do tego jest każdy należycie legitymowany posiadacz weksła, także wekslobierca i wystawca.

Celem tej skargi jest uzyskanie od regresatów zabezpieczenia i powrócenie w ten sposób wekslowi kredytu, zachwianego niepewną wypłacalnością dłużnika.

3. Skarga regresowa z powodu niezapłaty sumy wekslowej. Podstawą tej skargi jest w myśl art. 41. u. w. przedstawienie weksła do zapłaty i wykazanie zapomocą założonego w należytych czasie protestu, że przedstawienie nastąpiło, a zapłaty nie uzyskano. Protest ten ma być założonym najpóźniej w drugim dniu powszednim po dniu płatności weksła. Założenie protestu jest neodczownym warunkiem tego regresu i nie można go zastąpić żadnym innym środkiem dowodowym. Jedynie w przypadku art. 42. u. w., gdy zamieszczono na wekslu klauzulę, uwalniającą od zakładania protestu („bez protestu“ lub „bez kosztów“), założenie protestu jest zbyteczne.

Co do weksli płatnych w pewien czas po okazaniu lub weksli domicylowanych, w których wystawca polecił przedstawienie do przyjęcia, trzeba prócz powyż wymienionego protestu mieć także protest założony z powodu nieprzyjęcia, jeśli to nie nastąpiło (art. 19. i 24. u. w.). Jeżeli na wekslu znajdują się adresy w potrzebie, albo przyjęcia przez wyłączenie, opiewające na miejsce płatności, wtedy do wyniesienia skargi regresowej z powodu nieza-

płaty potrzeba w myśl art. 62. u. w. przedstawić weksel do zapłaty wszystkim adresatom w potrzebie, względnie przyjemcy przez wyłączenie i stwierdzić protestem, że i tu zapłaty nie uzyskano. W stosunku do przekazanego, który weksel przyjął, kroki te są zbyteczne. Gdyby ktoś trzeci zaofiarował dzierżycielowi weksła zapłatę przez wyłączenie, a dzierżyciel jej nie przyjął, wówczas straciłby regres przeciw następcom wyłączonego i nie mógłby już wynieść tej skargi regresowej.

Jeżeli ktoś posiada duplikat weksła z wzmianką, gdzie znajduje się oryginał przesłany do przyjęcia, natenczas do wyniesienia tej skargi musi prócz protestu stwierdzającego nieuzyskanie zapłaty na posiadany przez się duplikat, mieć także protest na niewydanie oryginału. Natomiast do wyniesienia skargi regresowej z powodu niezapłaty na podstawie indosowanej kopii weksła przeciw tym, których oryginalne indosy znajdują się na tej kopii, wystarczy protest stwierdzający, że przechowujący nie wydał egzemplarza przesłanego mu do przyjęcia (art. 72. u. w.).

W tem miejscu wypada nam pomówić nieco o t. zw. **notyfikacji** (art. 45. do 47. u. w.), która choć nie jest warunkiem wyniesienia skargi regresowej z powodu niezapłaty, przecież materyalnie łączy się z nią i ma dla niej pewne znaczenie.

W myśl art. 45. u. w. obowiązany jest dzierżyciel weksła zaprotestowanego z powodu niezapłaty, zawiadomić pisemnie swego bezpośredniego poprzednika w ciągu dwu dni po dniu założenia protestu. Każdy zawiadomiony poprzednik ma w ten sam sposób zawiadomić swego najbliższego poprzednika w przeciągu takiego samego terminu i t. d.,

aż zawiadomienie dojdzie do ostatniego regresata. Gdyby któryś z regresatów nie podał przy swoim nazwisku miejscowości zawiadomienia, można go pominąć i zawiadomić jego poprzednika w myśl art. 47. u. w. Niezawiadomienie któregoś z regresatów wcale nie wyklucza wyniesienia skargi regresowej przeciw niemu, ma jednak ten skutek, że kto nie zawiadomił tego, kogo należało zawiadomić, obowiązany jest wskutek tego do wynagrodzenia wszystkim poprzednikom lub tym, których pominął szkód, jakieby ponieśli przez zaniechanie zawiadomienia. Nadto traci on wobec tych osób roszczenie do odsetek i kosztów tak, że żądać może samej tylko sumy wekslowej. Zawiadomienie to musi nastąpić na piśmie nawet w tym razie, gdy poprzednik jest skądinąd zupełnie pewnie pouinformowany. Pismo zawiadamiające nie musi koniecznie dojść do adresata w przeciągu dwu dni, wystarczy skoro w tym czasie zostało oddane na pocztę.

Zobowiązany do notyfikacji musi należycie udowodnić, że zachował termin przepisany i że adresat rzeczywiście otrzymał zawiadomienie. W tym celu powinien udowodnić poświadczeniem pocztowym, że w danym dniu wysłał list do strony interesowanej i że ona go otrzymała (recepis zwrotny), chyba, że adresat wykaże, iż list, przezeń otrzymany, zawierał inną treść, niż zawiadomienie.

Skarga regresowa z powodu niezapłaty może być wyniesioną przez dzierżyciela weksła, zaprotestowanego z powodu niezapłaty, przeciw wszystkim zobowiązanym z weksła lub tylko przeciw niektórym z nich, albo wreszcie tylko przeciw jednemu, przyczem nie wiąże wcale porządek, w jakim in-

dosy po sobie następują. Jest to tak zwany regres wyrywkowy (springender Regress).

Indosant, który zapłacił sumę wekslową w drodze regresu i w ten sposób napowrót przyszedł w posiadanie weksła i protestu, może teraz od poprzedniego indosanta lub od wystawcy żądać zapłacenia sumy wekslowej wraz z kosztami i odsetkami (art. 51. u. w.). Całej tej należności domagać się może regresant wedle tego kursu, jaki ma weksel płatny za okazaniem, ciągniony z miejsca zamieszkania zwrotnie poszukującego, na miejsce zamieszkania zwrotnie zobowiązanego, — regresat bowiem obowiązany jest zapłacić sumę wekslową na miejscu płatności. Jeżeli w miejscu zamieszkania zwrotnie poszukującego kurs na miejsce zamieszkania zwrotnie zobowiązanego nie jest znany, natenczas przyjmuje się kurs tego miejsca, które jest najbliższem miejsca zamieszkania regresata. Kurs wykazuje się zapomocą ceduły kursowej (Courszettel), wystawionej pod powagą publiczną, albo zapomocą poświadczenia zaprzysiężonego stręczyciela lub wreszcie przez poświadczenie dwu kupców.

Każdy dłużnik wekslowy, który zapłacił sumę wekslową z przynależnościami, ma prawo żądać od regresanta wydania mu weksła, protestu i pokwitowanego rachunku zwrotnego (Retourrechnung, compte de retour), zawierającego spis wszystkich zapłaconych należności i kosztów.

Zwrotnie poszukujący nie musi jednak koniecznie dochodzić zapłaty sumy wekslowej w drodze skargi regresowej z powodu niezapłaty, w myśl art. 53. u. w. bowiem może on trasować na zwrotnie zobowiązanego **weksel zwrotny** (Rückwechsel, Re-

tourwechsel, rechange, ricambio), opiewający na kwotę, jaką ma do żądania. Wystawcą tego weksła jest regresant, wskazanym regresat, a przedmiotem cała suma wekslowa pierwszego weksła, wraz z procentami i kosztami. Weksel taki musi być płatny za okazaniem i wystawiony bezpośrednio (a drittura), a opiewać wprost na miejsce zamieszkania zwrotnie zobowiązanego. Przez sprzedaż tego weksła może regresant przyjść w posiadanie należnych mu kwot, nie potrzebując uciekać się do procesu.

III. Zarzuty przysługujące dłużnikom wekslowym.

Dłużnik wekslowy może się bronić tylko takimi zarzutami, które wynikają z samego prawa wekslowego lub przysługują mu bezpośrednio przeciw każdorazowemu powodowi — mówi art. 82. u. w. — przeciwstawiając zarzuty obiektywne, skuteczne przeciw każdemu wierzycielowi, zarzutem osobistym usuwającym lub ograniczającym zobowiązanie dłużnika wobec tylko pewnego oznaczonego wierzyciela *).

A. Do zarzutów obiektywnych, wypływających z samego prawa wekslowego, a mogących być podniesionymi przeciw każdorazowemu

*) Terminologia ustawy grzeszy niedokładnością o tyle, że wprowadzie wszystkie zarzuty obiektywne wynikają z samego prawa wekslowego, ale z drugiej strony prawo wekslowe zna takie zarzuty osobiste, jak n. p. zarzut nieprawidłowego wypełnienia, zarzut braku zawiadomienia dopuszczalny wobec następcy, który dopuścił się zaniedbania, a niemożliwy wobec dalszego następcy, który swego bezpośredniego poprzednika należycie zawiadomił i t. p. (Zob. Powsz. ust. weksl. Dra Wróblewskiego. 1900 — str. 168).

powodowi (exceptiones in rem, exceptiones rei cohaerentes), należą:

1. Zarzut braku zdolności wekslowej.

2. Zarzut braku formy prawem przepisanej, mianowicie, że dokument podpisany nie ma w obecnym stanie, t. j. w chwili wniesienia skargi, istotnych warunków ważności weksla, lub zawiera dodatki pociągające za sobą nieważność. Brak należytej formy odnosi się przede wszystkim do podpisu pozwanego. Dłużnik może zarzucić, że podpis jego nie odpowiada przepisom ustawowym lub, że przy nim wykluczono odpowiedzialność podpisanego przez jakiś dodatek, n. p.: „jako świadek“, że n. p. naznaczony jest krzyżykiem, ale nie legalizowany notaryalnie, że nie jest autentyczny lub, że weksel po jego podpisie sfałszowano i t. p. Należy tu także zarzut, że pełnomocnik podpisał pozwanego bez dodatku wskazującego na pełnomocnictwo.

Jako odstępstwo od właściwej formy należy uważać, w myśl rozporządzenia minist. sprawiedl. z 2. listopada 1858, Dz. u. p. Nr. 197., przyrzeczenie zapłaty o d s e t e k, zawarte w osnowie weksla.

3. Zarzut braku zdolności wekslowej u pozwanego.

4. Zarzut indosanta, oparty na uczynionym przy indosie dodatku „bez obligu“ (art. 13. u. w.).

5. Zarzut indosanta, oparty na zamieszczonym przy indosie dodatku „nie na zlecenie“.

6. Zarzut indosanta, że jego indos nastąpił po proteście.

7. Zarzut niezachowania kroków pilności, potrzebnych do wyniesienia skargi.

8. Zarzut wystawcy i indosanta, że nie zachowano terminu przedstawienia do przyjęcia w przypadkach art. 19., lub że zaniechano przedstawić weksel do przyjęcia w przypadku art. 24. ust. 2.

9. Zarzut częściowej upłaty, o ile nie nastąpiło odpisanie.

10. Zarzut dłużnika, że sumę wekslową w myśl art. 40. u. w. złożył do depozytu.

11. Zarzut wystawcy i indosanta, że weksla płatnego za okazaniem nie przedstawiono w terminie (najdalej w 2 lata po dacie wystawienia) do zapłaty (art. 31. u. w.).

12. Zarzut wystawcy i indosanta, a w przypadku art. 43. u. w. także przyjemcy, że weksla nie przedstawiono w czas do zapłaty i nie zaprotestowano (art. 69. i 72. u. w.).

13. Zarzut, że protest nie odpowiada przepisom ustawy (art. 88. u. w.).

14. Zarzut przyjemcy przez wyłączenie, że mu nie przedstawiono weksla do zapłaty w terminie (art. 60. u. w.).

15. Zarzut zwrotnie zobowiązanego, że pominięto interwenienta (art. 62. i 64. u. w.).

16. Zarzut przedawnienia.

B. Zarzuty drugiego rodzaju, służące tylko osobiście dłużnikowi przeciw pewnemu powodowi, zwane *zarzutami osobistymi*, *exceptiones personae cohaerentes* mogą wypływać z prawa wekslowego, lub opierać się na innych przepisach.

a) Do zarzutów osobistych, wynikających z prawa wekslowego, należą:

1. Zarzut wypełnienia weksla w sposób przeciwny umowie.

2. Zarzut indosanta, że jego indos in bianco wypełniono w sposób niedozwolony. Wypełnienie, dozwolone w art. 13. u. w., polega na tem, że w indosie in bianco wypisać można jako indosatoryusza indosanta z bezpośrednio następującego indosu.

3. Zarzut zwrotnie zobowiązanego (ewentualnie i przyjemcy), że wierzyciel zaniedbał zawiadomić poprzednika w sposób przepisany artykułem 45. u. w.

4. Zarzut, że powód nie jest rzeczywistym wierzycielem wekslowym, a więc zarzut braku legitymacji formalnej, przepisanej art. 36. u. w.

b) Do zarzutów osobistych, polegających na innych przepisach, a opartych na okolicznościach, które w myśl przepisów prawa prywatnego zobowiązanie z weksla wprost i bezpośrednio uchylają lub ograniczają — należą:

1. Zarzut względnej nieważności zobowiązania wekslowego, wynikającej stąd, że oświadczenie wekslowe oddano mimo braku woli, potrzebnej w myśl prawa prywatnego do zaciągnięcia zobowiązania. Zachodzi to w przypadkach, gdy oświadczenie wekslowe złożono pod wpływem przymusu lub błędu. — Co do przymusu, odróżnić należy przymus fizyczny od moralnego (groźba). Pierwszy zwalnia bezwzględnie od odpowiedzialności, drugi pociąga za sobą względną nieważność w przypadkach §§ 870. i 875 p. k. u. c. w stosunku do tej osoby, która wymusiła podpis nieusprawiedliwioną groźbą, zdolną wzbudzić uzasadnioną obawę (ex-

ceptio quod metus causa). Tak samo ma się rzecz co do błędu (error). Jeżeli błąd był istotny, a niezawiniony, wtedy pociąga za sobą nieważność zobowiązania wobec tego, kto błąd wywołał, lub o nim wiedział. Wobec trzeciego błąd taki nie ma znaczenia.

2. Zarzut symulacji, polegający na sprzeczności między wolą a oświadczeniem. Pozornie oddane oświadczenie wekslowe zwalnia od odpowiedzialności wobec tego, kto otrzymał weksel z takim oświadczeniem od dłużnika i wiedział, że istotna treść stosunku prawnego między nim a dłużnikiem jest inna lub, że zachodzące okoliczności wykluczają wolę zobowiązania się.

3. Zarzut prolongacji weksla, polegający na umowie stron, zmieniającej treść zobowiązania wekslowego pod względem terminu płatności sumy wekslowej. Umowa taka może być uwidocznioną na wekslu, ale choćby zawartą była tylko ustnie, wiąże strony, które ją zawarły. Bardzo często strony umawiają się z góry o prolongatę po zapadłości, z tem zastrzeżeniem jednak, że dłużnik po zapadłości pierwotnego weksla wręczy wierzycielowi nowy weksel prolongacyjny. W tym razie dłużnik wtedy tylko może bronić się zarzutem prolongaty przeciw skardze z pierwotnego weksla, jeżeli w należytem czasie zaofiarował wierzycielowi weksel prolongacyjny.

Od prolongacji dobrowolnej, umownej, należy odróżnić t. zw. *m o r a t o r y u m*, czyli prolongację przymusową, która, jako polegająca na rozporządzeniu władzy, pozwalającem dłużnikowi zwłoki w uiszczeniu wyplat, stanowi zarzut obiektywny

(exceptio in rem), tak samo, jak prolongacya, umieszczona na wekslu.

4. Wreszcie zarzut zapłacenia sumy wekslowej (exceptio solutae pecuniae). Przez zapłatę jednego dłużnika, wszyscy dłużnicy są wolni od odpowiedzialności wobec tego wierzyciela, który został zaspokojony, a nadto zapłata zobowiązanego z weksła uchyla zupełnie odpowiedzialność współpodpisanych i następców płacącego. Jeżeli sumę wekslową zapłacił przyjemca weksła przekazowego lub wystawca weksła własnego, to zarzutem tym zasłonić się może — prócz nich — każdy inny wekslowo zobowiązany przeciw każdemu wierzycielowi. Jeżeli zapłacił któryś z regresatów, wtedy zarzutem zapłaty nie może się bronić przyjemca weksła. Jeżeli indosant zapłacił sumę wekslową, to wystawca weksła przekazowego lub poprzedni indosant nie może bronić się przeciw niemu zarzutem zapłaconej sumy wekslowej, gdyż zapłata indosanta umarza tylko jego zobowiązanie wobec następców, nie zaś w ogóle zobowiązanie wekslowe. Gdyby zaś zapłacił wystawca weksła przekazowego lub pierwszy indosant weksła własnego, to umarzają zobowiązanie wszystkich regresatów, ale nie zobowiązanie przyjemcy, względnie wystawcy weksła własnego.

Takie samo znaczenie, jak zapłata, mają i inne okoliczności, dające wierzycielowi materialne zaspokojenie. Tu należy danie czegoś w miejsce zapłaty, uzasadnione złożenie do depozytu na rzecz pewnego wierzyciela, wreszcie potrącenie, czyli kompensacya.

Zwolnienie dłużnika od odpowiedzialności ma skutek tylko względem tego dłużnika,

na korzyść którego zostało udzielone; inni zobowiązani z weksła pozostają nadal w obowiązku.

Tu należy wreszcie cały szereg zarzutów, jak: nowacya (przenowienie), przekaz (asygnacya), ugoda przymusowa w konkursie (§ 233. ust. konk.), zjednoczenie (confusio, consolidatio), zarzut sprawy osądzonej (exceptio rei iudicatae) i sprawy wiszącej. Jedne z nich opierają się na prawie prywatnem, inne na prawie procesowem; szczegółowy ich zbiór pomijam, gdyż dla teorii są mniej ważne*).

c) Ostatnią wreszcie grupę zarzutów osobistych stanowią zarzuty, nie działające wprost i bezpośrednio na zobowiązanie z weksła, lecz odnoszące się do interesu, który był przyczyną (causa debendi) oświadczenia wekslowego. Oświadczenie wekslowe rodzi wprawdzie zobowiązanie abstrakcyjne, oderwane od pobudki, która je wywołała, zawsze jednak ma ono przyczynę leżącą po za wekslem i dłużnik zawsze może oprzeć się na niej wobec tego wierzyciela, do którego się ona bezpośrednio odnosi, t. zn. wobec wekslobiercy. Dopiero w rękach trzeciego prawo z weksła opiera się na samym tylko wekslu i jest zupełnie oderwanem od przyczyny swego powstania.

Do grupy tej należą:

1. Zarzut błęd u c o do pobudki (error in motivis), mianowicie, że ktoś oddał oświadczenie wekslowe pod wpływem błędnego wyobrażenia o pewnych okolicznościach, które stanowczo wpły-

*) Obacz wyczerpujący komentarz do art. 82. u. w. w Powsz. ustawie wekslowej Dra Stanisława Wróblewskiego. Kraków 1900, str. 168 do 203.

nęły na jego decyzję. Zarzut ten w zasadzie nie jest dopuszczalny (§ 872. p. k. u. c.), ale możliwym jest, gdy błęd wywołał wekslobierca fałszywym przedstawieniem rzeczy (oszustwo), a więc działał wbrew dobrej wierze, podstępnie (contra bonam fidem, dolose). W takim razie podnosi dłużnik zarzut, zwany technicznie: exceptio doli generalis, opierając się na tem, że wierzyciel działa w złej wierze, wynosząc przeciw niemu skargę. W tej formie można podnieść prawie każdy zarzut osobisty, jeśli tylko zachodzą warunki ku temu, t. zn. jeżeli powód działa wbrew dobrej wierze lub podstępnie.

2. Skutecznie można podnieść zarzut, że interes, z którego wynika pretensya wekslowa, jest nieważny lub niezaskarżalny z powodu, że nie został zawarty zgodnie z wymaganiami ustaw lub nawet wbrew ich wyraźnemu zakazowi.

3. Tu należałoby wreszcie zarzut braku waluty, który jednak może być skutecznie podniesiony jedynie wtedy, jeżeli, wręczając weksel, wymówił sobie pozwany wyraźnie, lub w sposób dorozumiany, otrzymanie równowartości. Sam ten zarzut jako taki jest bez znaczenia.

W końcu nadmienić wypada, że ciężar udowodnienia zarzutów osobistych spada na pozwanego, który ma udowodnić wszystkie okoliczności stwierdzające, że posiadacz weksla nie ma prawa robić z niego użytku.

IV. Proces wekslowy w praktyce*).

Spory, wynikające z czynności wekslowych, należą bez względu na wartość przedmiotu sporu przed samoistne sądy handlowe, a gdzie takich nie ma, przed senaty handlowe sądów obwodowych lub krajowych. Skarga wekslowa podana być ma w tym sądzie handlowym, w którego okręgu pozwany ma swoje miejsce zamieszkania, lub jego firma jest zaprotokołowana, albo wreszcie znajduje się jego przedsiębiorstwo.

Skarga, podana w sądzie handlowym miejsca płatności weksla (§ 89. nor. jurysd.), można zapoznać odrazu wszystkich dłużników wekslowych; natomiast jeżeli poda się ją w innym sądzie, n. p. w sądzie miejsca zamieszkania jednego* dłużnika, wtedy można nią objąć jeszcze tylko tych dłużników wekslowych, którzy także mieszkają w okręgu tego sądu. W sporach wekslowych strony muszą zastępować się adwokatami (doradcami prawnymi — przymus adwokacki).

Skargą wekslową domagać się można zapłaty sumy wekslowej lub zabezpieczenia; na pierwszą skargę wydaje sąd nakaz zapłaty, na drugą

*) Co do przepisów o właściwości sądów dla sporów wekslowych obacz §§: 51, 65, 77, 81, 89, 91, 93 i 96 normy jurysdykcyjnej z 1. sierpnia 1895. Dz. u. p. Nr. 111., dalej § 10. instr. z 5. maja 1897. Dz. u. p. Nr. 112. i §§ 7, 58 do 61, 124, 137, 138, 193 ustawy konkursowej z 20. grudnia 1868. Dz. u. p. Nr. 1. z r. 1869.

Postępowanie w sprawach wekslowych unormowała procedura cywilna z 1. sierpnia 1895. Dz. u. p. Nr. 113. Część VI. Rozdz. II. (§§ 555 — 559, oraz 550 — 554).

zaś nakaz zabezpieczenia, ale pod warunkiem, że:

1. weksel jest ważny, t. zn. posiada wszelkie ustawowe wymogi;

2. załączniki skargi przedłożono w oryginałach;

3. osnowa i forma weksla nie nasuwa żadnych wątpliwości (weksel nie jest skrobany, daty nie są sprzeczne i t. p.);

4. prośba skargi wyraźnie brzmi na wydanie nakazu.

Sąd wydaje nakaz zapłaty, czy zabezpieczenia, bez poprzedniego przesłuchania pozwanego, polecając mu, by do dni trzech, od dnia doręczenia nakazu licząc, uiszczył zapłatę sumy wekslowej, względnie dał zabezpieczenie, albo wniósł swoje zarzuty. Jeżeli pozwany w przeciągu tego czasu nie podniesie żadnych zarzutów, nakaz staje się prawomocnym, a powód ma już prawo wdrożyć egzekucję. Gdy pozwany wniósł zarzuty, sąd wyznacza audyencję i po przeprowadzonej rozprawie orzeka wyrokiem, czy pozwany ma uiszczyć zapłatę, względnie dać zabezpieczenie, lub nie. Niezależnie jednak od toczącej się rozprawy, wolno powodowi już na podstawie wydanego, choć nieprawomocnego nakazu, prowadzić tymczasem egzekucję, celem ubezpieczenia swej pretensyi.

Gdyby powód, wynosząc skargę, nie dopełnił jednego z warunków, wyżej pod 1 — 4 wymienionych, ale żądanie jego opierało się na wekslu, posiadającym wszelkie ustawowe wymogi, sąd nie wyda nakazu, wyznaczy jednak audyencję do rozprawy wedle prawa wekslowego.

Sąd może odrzucić skargę wekslową z tych samych powodów, z jakich zwykła skarga cywilna może być odrzuconą, w szczególności gdy weksel nie odpowiada wymogom ustawowym, lub żądanie skargi nie opiera się na prawie wekslowem.

Co do dowodów, obowiązują w procesie wekslowym te same przepisy, co w zwykłym postępowaniu cywilnem; różnice zachodzą tylko w trzech punktach:

a) Istnienie wierzytelności wekslowej udowodnić można jedynie wekslem (chyba że zaszedł wypadek zaginięcia weksla — art. 73. u. w.).

b) Dowód przedsięwzięcia ustawą wekslową przepisanych kroków pilności można postawić jedynie przez protest (z wyjątkiem, gdy strony wyraźnie zwolniły się od obowiązku zakładania protestu, lub gdy chodzi o dowód notyfikacji, na co wystarczy przedłożenie poświadczenia pocztowego).

c) Kurs weksla udowodnić można jedynie w sposób podany art. 50. i 51. u. w.

Proces wekslowy kończy się zawsze wyrokiem, chyba że przeciw nakazowi zapłaty czy zabezpieczenia nie wniesiono zarzutów, wtedy bowiem nakaz kończy postępowanie. — Wyrokiem wyznacza sąd 8-dniowy termin do wypełnienia zobowiązania wekslowego, który termin liczy się od pierwszego dnia po doręczeniu wyroku — jeżeli przeciw niemu nie apelowano, lub od pierwszego dnia po prawomocnem rozstrzygnięciu apelacyjnem — jeżeli założono apelację.

Środki prawne, dozwolone w procesie wekslowym, są następujące:

1. Apelacya (odwołanie) od wyroku i rekurs przeciw uchwale (rezolucyi) w przeciągu 8 dni, licząc od dnia doręczenia.

2. Prośba o restytucję terminu z powodu omieszkania audyencyi. Prośba ta może być podana w przeciągu 8 dni, licząc od dnia, w którym ustała przeszkoda jawienia się na audyencyi.

3. Przywrócenie do stanu poprzedniego lub wznowienie postępowania pod warunkiem, że przez nie nie poniesie żadnej szkody strona, która, działając w procesie głównym w dobrej wierze, tymczasem swe roszczenie wekslowe do osób trzecich na skutek upływu czasu w całości lub części utraciła, lub dla krótkości pozostałego czasu nie może ich więcej dochodzić. Termin do podania wniosku o przywrócenie do stanu poprzedniego lub o wznowienie postępowania, wynosi 8 dni.

W procesie wekslowym uważać należy za dnieryalne (w których rozprawa nie może się odbywać) niedziele i dzień Bożego Narodzenia; na inne dni świąteczne może być wyznaczoną audyencya tylko w razie niebezpieczeństwa ze zwłoki; żadna strona jednak nie ma obowiązku stawać w sądzie w dniu będącym dla niej religijnem świętem. Wszystkie czasokresy biegną bez przerwy także i podczas dni świątecznych, jedynie tylko, gdy ostatni dzień czasokresu przypada na niedzielę lub święto, przedłuża się czasokres do bezpośrednio następującego dnia powszedniego.

Egzekucya wekslowa ma na celu otrzymanie zabezpieczenia lub sumy wekslowej.

Egzekucya zabezpieczenia może być wdrożoną na podstawie:

1. Prawomocnego nakazu zabezpieczenia, w którym to razie prowadzi się ją bez ograniczenia na majątku dłużnika aż do złożenia kwoty zabezpieczenia.

2. W toku postępowania można wdrożyć tę egzekucję tymczasowo (prowizorycznie):

a) w razie, gdy pozwany wniósł zarzuty przeciw nakazowi zapłaty lub zabezpieczenia,

b) jeżeli zarządzono danie zabezpieczenia w czasie, gdy wniesionej apelacyi lub rewizyi jeszcze nie załatwiono.

3. Na podstawie prawomocnego wyroku, orzekającego obowiązek pozwanego do dania zabezpieczenia.

4. Na podstawie ugody sądowej, opiewającej na zabezpieczenie.

Egzekucya celem otrzymania zapłaty sumy wekslowej może być wdrożoną na podstawie:

1. prawomocnego nakazu zapłaty,
2. prawomocnego wyroku, orzekającego obowiązek zapłaty i

3. sądowej ugody na zapłatę, rozumie się, jeżeli pozwany wyraźnie w ugodzie tej poddaje się egzekucyi wekslowej *).

*) Obacz zresztą §§: 1, 371, 378, 379 i i. ordynacyi egzekucyjnej z 27. maja 1896. Dz. u. p. Nr. 79.

Część czwarta.

Powszechna ustawa wekslowa.

Patent cesarski z 25. stycznia 1850 r. Dz. u. p. Nr. 51., zawierający powszechną ustawę wekslową dla całego obszaru cesarstwa austriackiego.

My Franciszek Józef I.

z Bożej łaski cesarz Austrii, król Węgier i Czech i t. d., chcąc w interesie obrotu handlowego zadość uczynić niezbędnej potrzebie jednolitego dla całego państwa prawa wekslowego i sprowadzić możliwie największą zgodność między prawem austriackim a powszechną ustawą wekslową, obowiązującą w niemieckich państwach związkowych — postanowiliśmy na wniosek Naszego ministra sprawiedliwości i za doradą Naszej Rady ministrów, w myśl §§ 36. i 120. konstytucyi Państwa, wydać powszechną ustawę wekslową dla całego cesarstwa austriackiego i rozporządzić następująco :

§ 1. Powszechna ustawa wekslowa dla cesarstwa austriackiego zacznie obowiązywać we wszystkich krajach koronnych od 1. maja 1850 r. *).

*) Ustawa wekslowa została wydana także dla krajów korony węgierskiej. Dyplom cesarski z 20. października 1860 i najw. postanowienie z 20. lipca 1861, przywróciły jednak w Węgrzech napowrót moc obowiązującą dawnej ustawy wekslowej węgierskiej z r. 1840 tak, że austr. ustawa wekslowa obowiązywała odtąd tylko w Kroczyi, Sławonii i Siedmiogrodzie. Obecnie obowiązuje we wszystkich krajach korony węgierskiej ustawa wekslowa z 5. czerwca 1876.

§ 2. Od tego dnia począwszy, obowiązywać nadto mają w tych krajach koronnych, w których panuje powszechna ustawa cywilna, następujące przepisy co do terminu przedstawienia i zapłaty weksli targowych i jarmarcznych (art. 35. u. w.).

§ 3. Weksli płatnych na krajowych jarmarkach i targach nie wolno przedstawiać do przyjęcia przed zaczęciem się jarmarku, a jeżeli jarmark trwa ośm dni lub więcej, przed jego drugą połową.

§ 4. Weksle takie — jeżeli jarmark lub targ trwa jeden dzień — są w tym dniu płatne. Jeżeli zaś jarmark trwa kilka, ale nie więcej, jak ośm dni, dzień zapadłości przypada na dzień przed prawem zakończeniem targu lub jarmarku. Weksle, opiewające na jarmarki, trwające dłużej, niż ośm dni, zapadają trzeciego dnia przed ustawowem zakończeniem jarmarku.

§ 5. Od 1. maja 1850 r. począwszy, gaśnie moc obowiązująca dotychczasowych ordynacyi i ustaw wekslowych, a mianowicie ordynacyi wekslowych z 10. września 1717, z 1. października 1763, z 22. lipca 1775 i z 10. października 1797, statutów targowych miasta Bozen z 13. stycznia 1787 i z 23. marca 1792, oraz postanowień ósmego tytułu pierwszej księgi Codice di commercio — w tych krajach koronnych, w których obowiązuje powszechna księga ustaw cywilnych, o ile te ustawy odnoszą się do czynności wekslowych i ich skutków.

§ 6. Niniejszem uchyla się wydany dla Czech patent z 14. maja 1772, dotyczący utraty prawa wekslowego przez wpis i prenotację weksla w księgach gruntowych.

§ 7. Od tego dnia traca również moc obowiązującą w krajach koronnych, w których obowiązuje węgierska ustawa wekslowa z r. 1840, przepisy, zawarte w pierwszej części XV. artykułu ustawy węgierskiej z r. 1840 i przepisy VI. art. ust. z r. 1844, z wyjątkiem postanowień §§: 39, 40, 54, 55, 56, 57, 97, 109, 112, 135 i 139 do 200 XV. art. ust. z r. 1840 i §§: 2 i 28 VI. art. ust. z r. 1844, które niniejszem utrzymuje się w mocy.

Powszechna ustawa wekslowa.

ROZDZIAŁ I.

O zdolności wekslowej.

Art. 1. Wekslowo zdolnym jest każdy, kto przez umowę może się zobowiązywać*).

Art. 2. Dłużnik wekslowy odpowiada (swoją osobą i) swoim majątkiem za wypełnienie przyjętego zobowiązania wekslowego.

(Jednak areszt wekslowy nie jest dopuszczalny:

1. przeciw dziedzicom dłużnika wekslowego;
2. z tytułu oświadczeń wekslowych, złożonych przez zastępców w imieniu korporacji lub innych osób prawnych, w imieniu spółek akcyjnych lub w interesach takich osób, które nie są zdolne do samodzielnego zarządu majątkiem;

Art. 1. *Wechselfähig ist Jeder, welcher sich durch Verträge verpflichten kann.*

Art. 2. *Der Wechselschuldner haftet für die Erfüllung der übernommenen Wechselverbindlichkeit mit seiner Person und seinem Vermögen.*

Jedoch ist der Wechselarrest nicht zulässig:

1. *Gegen den Erben eines Wechselschuldners;*
2. *Aus Wechselklärungen, welche für Corporationen oder andere juristische Personen, für Actiengesellschaften oder in Angelegenheiten solcher Personen, welche zu eigener Vermögensverwaltung unfähig sind, von den Vertretern derselben ausgestellt werden;*

*) Rzeczywiści oficerowie, tak czynni, jak i pensjonowani, oraz żołnierze stanu zbrojnego, nie mają zdolności wekslowej (Rozp. z 3. lipca 1852. Dz. u. p. Nr. 138).

3. przeciw wszystkim tym osobom, przeciw którym w ogóle areszt za długi wykonany być nie może, w myśl szczególnych przepisów ustawowych, istniejących w pojedynczych krajach koronnych *).

Art. 3. Jeżeli na wekslu znajdują się podpisy osób, które albo wcale wekslowo zobowiązywać się nie mogą, albo też z niezupełnym skutkiem, to nie ma to żadnego wpływu na odpowiedzialność reszty osób wekslowo zobowiązanych.

ROZDZIAŁ II.

O wekslu przekazowym.

I. Wymogi weksla przekazowego.

Art. 4. Istotne wymogi weksla przekazowego są:

1. w samym wekslu zamieszczone oznaczenie go jako weksel, albo jeżeli weksel wystawionym

3. *Gegen alle jene Personen, gegen welche nach den in den einzelnen Kronländern bestehenden besonderen gesetzlichen Vorschriften der Schuldenarrest überhaupt nicht Statt findet.*

Art. 3. *Finden sich auf einem Wechsel Unterschriften von Personen, welche eine Wechselverbindlichkeit überhaupt nicht, oder nicht mit vollem Erfolge eingehen können, so hat dies auf die Verbindlichkeit der übrigen Wechselverpflichteten keinen Einfluss.*

I. Erfordernisse eines gezogenen Wechsels.

Art. 4. *Die wesentlichen Erfordernisse eines gezogenen Wechsels sind:*

1. *die in den Wechsel selbst aufzunehmende Bezeichnung als Wechsel, oder, wenn der Wechsel in einer*

*) Artykuł ten, zawierający t. zw. formalny rygor wekslowy, stracił wszelką doniosłość, gdyż ustawa z 4. maja 1868, Dz. u. p. Nr. 34. uchylila w § 1. egzekucyę na osobę dłużnika.

jest w obcym języku, temu oznaczeniu odpowiadające wyrażenie obcego języka;

2. podanie zapłacić się mającej sumy pieniężnej;

3. nazwisko osoby lub firma, której, albo na której zlecenie ma być uiszczoną zapłata (wekslobierca, remittent);

4. podanie czasu, kiedy ma nastąpić zapłata; czas zapłaty (tylko jeden i ten sam dla całej sumy pieniężnej *) może być oznaczony tylko na pewien oznaczony dzień (weksle dniowe),

za okazaniem (za przedłożeniem, a vista, a piacere i t. d.), albo na pewien oznaczony czas po okazaniu (weksle okazowe lub terminowo-okazowe),

na oznaczony czas po dniu wystawienia (po dacie, a dato) — (weksle datowe);

fremden Sprache ausgestellt ist, ein jener Bezeichnung entsprechender Ausdruck in der fremden Sprache;

2. *die Angabe der zu zahlenden Geldsumme;*

3. *der Name der Person oder die Firma, an welche oder an deren Ordre gezahlt werden soll (des Remittenten);*

4. *die Angabe der Zeit, zu welcher gezahlt werden soll; die Zahlungszeit kann (für die gesammte Geldsumme nur eine und dieselbe sein und) nur festgesetzt werden:*

auf einen bestimmten Tag,

auf Sicht (Vorzeigung, a vista, a piacere etc.),

oder auf eine bestimmte Zeit nach Sicht,

auf eine bestimmte Zeit nach dem Tage der Ausstellung (nach Dato).

*) Słowa wzięte w nawias, tak w tym art., jakoteż w art. 7, 18, 30 i 99, dodało rozporządzenie minist. sprawiedl. z 2. listopada 1858, Dz. u. p. Nr. 197.

na pewien targ lub jarmark (weksel targowy lub jarmarczny);

5. podpis wystawcy (trassanta) z nazwiska lub firmy;

6. podanie miejsca, dnia miesiąca i roku wystawienia;

7. nazwisko osoby lub firma, która ma uiścić zapłatę (przekazanego, czyli trassata);

8. podanie miejsca, gdzie zapłata ma nastąpić, miejsce wyrażone przy nazwisku lub firmie przekazanego uważać należy za miejsce zapłaty weksła, a zarazem za miejsce zamieszkania przekazanego, o ile nie podano osobnego miejsca zapłaty.

Art. 5. Jeżeli zapłacić się mająca suma pieniężna (art. 4. l. 2.) wyrażoną jest głoskami i cyframi, obowiązuje w razie niezgodności suma wyrażona głoskami.

auf eine Messe oder einen Markt (Mess- oder Marktwechsel):

5. die Unterschrift des Ausstellers (Trassanten) mit seinem Namen oder seiner Firma;

6. die Angabe des Ortes, Monatstages und Jahres der Ausstellung;

7. der Name der Person oder die Firma, welche die Zahlung leisten soll (des Bezogenen oder Trassaten);

8. die Angabe des Ortes, wo die Zahlung geschehen soll; der bei dem Namen oder der Firma des Bezogenen angegebene Ort gilt für den Wechsel, insofern nicht ein eigener Zahlungsort angegeben ist, als Zahlungsort und zugleich als Wohnort des Bezogenen.

Art. 5. Ist die zu zahlende Geldsumme (Art. 4. Nr. 2.) in Buchstaben und in Ziffern ausgedrückt, so gilt bei Abweichungen die in Buchstaben ausgedrückte Summe.

Jeżeli suma napisana jest kilkakrotnie głoskami albo kilkakrotnie cyframi, to w razie niezgodności obowiązuje suma mniejsza.

Art. 6. Wystawca może siebie samego oznaczyć jako wekslobiercę (Art. 4. Nr. 3., weksel na własne zlecenie).

Również może wystawca podać siebie samego jako przekazanego (Art. 4. Nr. 7.), o ile zapłata nastąpić ma w innym miejscu, niż w miejscu wystawienia (weksle własne — przekazowe).

Art. 7. Z pisma, któremu brak jednego z istotnych wymogów weksła (Art. 4.), — (albo w którym mieści się przyrzeczenie zapłaty odsetek*), nie powstaje wcale zobowiązanie wekslowe. Również i oświadczenia (indos, przyjęcie, aval), umieszczone na takim piśmie, nie mają żadnej mocy wekslowej.

Ist die Summe mehrmals mit Buchstaben oder mehrmals mit Ziffern geschrieben, so gilt bei Abweichungen die geringere Summe.

Art. 6. Der Aussteller kann sich selbst als Remittenten (Art. 4. Nr. 3.) bezeichnen. (Wechsel an eigene Ordre).

Desgleichen kann der Aussteller sich selbst als Bezogenen (Art. 4. Nr. 7) bezeichnen, sofern die Zahlung an einem anderen Orte, als dem der Ausstellung geschehen soll (Trassirt-eigene Wechsel).

Art. 7. Aus einer Schrift, welcher eines der wesentlichen Erfordernisse eines Wechsels fehlt (oder in welcher ein Zinsersprechen enthalten ist) entsteht keine wechselmässige Verbindlichkeit. Auch haben die auf eine solche Schrift gesetzten Erklärungen (Indossament, Accept, Aval) keine Wechselkraft.

*) Obacz uwagę przy art. 4.

II. Zobowiązanie wystawcy.

Art. 8. Wystawca weksła odpowiada wekslowo za jego przyjęcie i zapłatę.

III. Indos.

Art. 9. Wekslobierca może przenieść weksel na inną osobę zapomocą indosu (żyro).

Jeżeli jednak wystawca zabronił w wekslu przeniesienia słowy „nie na zlecenie“, lub przez inne równoznaczne wyrażenie, indos nie ma żadnego skutku wedle prawa wekslowego.

Art. 10. Wskutek indosu przechodzą wszystkie prawa z weksła na indosataryusza, w szczególności także prawo dalszego indosowania weksła. — Weksel można ważnie indosować także na wystawcę, przekazanego, przyjęmcę lub którego z wcześniej-

II. Verpflichtung des Ausstellers.

Art. 8. Der Aussteller eines Wechsels haftet für dessen Annahme und Zahlung wechselfähig. ✕

III. Indossament.

Art. 9. Der Remittent kann den Wechsel an einen Anderen durch Indossament (Giro) übertragen.

Hat jedoch der Aussteller die Übertragung im Wechsel durch die Worte „nicht an die Ordre“, oder durch einen gleichbedeutenden Ausdruck untersagt, so hat das Indossament keine wechselrechtliche Wirkung.

Art. 10. Durch das Indossament gehen alle Rechte aus dem Wechsel auf den Indossatar über, insbesondere auch die Befugnis, den Wechsel weiter zu indossiren. Auch an den Aussteller, Bezogenen, Acceptanten oder

szych indosantów, a osoby te mogą indosować go dalej.

Art. 11. Indos musi być napisany na wekslu, tegoż odpisie lub na kartce, połączonej z wekslem czy odpisem (alonge, przydłużeń).

Art. 12. Indos jest ważny, jeżeli indosant napisze samo swoje nazwisko lub firmę swoją na odwrotnej stronie weksła lub odpisu, albo na przydłużku (Indos in bianco).

Art. 13. Każdy posiadacz weksła ma prawo wypełnić znajdujące się na tymże indosy in bianco; może jednak i bez tego wypełnienia dalej weksel indosować.

Art. 14. Indosant odpowiada wekslowo każdemu późniejszemu posiadaczowi weksła za tegoż przyjęcie i zapłatę. Jeżeli jednak do indosu dodał uwagę „bez poręki“, „bez obowiązku“, lub inne równo-

einen früheren Indossanten kann der Wechsel gültig indossirt und von denselben weiter indossirt werden.

Art. 11. Das Indossament muss auf den Wechsel, eine Copie desselben oder ein mit dem Wechsel oder der Copie verbundenes Blatt (Allonge) geschrieben werden.

Art. 12. Ein Indossament ist gültig, wenn der Indossant auch nur seinen Namen oder seine Firma auf die Rückseite des Wechsels oder der Copie, oder auf die Allonge schreibt (Blanco-Indossament).

Art. 13. Jeder Inhaber eines Wechsels ist befugt, die auf demselben befindlichen Blanco-Indossamente auszufüllen; er kann den Wechsel aber auch ohne diese Ausfüllung weiter indossiren.

Art. 14. Der Indossant haftet jedem späteren Inhaber des Wechsels für dessen Annahme und Zahlung wechselfähig. Hat er aber dem Indossamente die Bemerkung: „ohne Gewährleistung“, „ohne Obligo“, oder

znaczące zastrzeżenie, natenczas wolnym jest od zobowiązania ze swego indosu.

Art. 15. Jeżeli w indosie wzbroniono dalszego pozbycia słowy „nie na zlecenie“ lub przez równoznaczne wyrażenie, to ci, którym się dostanie weksel z rąk indosataryusza, nie mają żadnego regresu do indosanta.

Art. 16. Jeżeli weksel indosuje się po upływie czasu, przeznaczonego do założenia protestu z powodu niezapłaty, indosataryusz nabywa prawa z przyjęcia, znajdującego się na wekslu przeciw przekazanemu, oraz prawa zwrotnego poszukiwania przeciw tym, którzy indosowali weksel po upływie tego czasu.

Jeżeli jednak przed indosem zaprotestowano już weksel z powodu niezapłaty, indosataryusz ma tylko prawa swego indosanta przeciw przyjęmcy,

einen gleichbedeutenden Vorbehalt hinzugefügt, so ist er von der Verbindlichkeit aus seinem Indossamente befreit.

Art. 15. *Ist in dem Indossamente die Weiterbegebung durch die Worte: „nicht an Ordre“ oder durch einen gleichbedeutenden Ausdruck verboten, so haben Diejenigen, an welche der Wechsel aus der Hand des Indossatars gelangt, gegen den Indossanten keinen Regress.*

Art. 16. *Wenn ein Wechsel indossirt wird, nachdem die für die Protesterhebung Mangels-Zahlung bestimmte Frist abgelaufen ist, so erlangt der Indossatar die Rechte aus dem etwa vorhandenen Accepte gegen den Bezogenen und Regressrechte gegen Diejenigen, welche den Wechsel nach Ablauf dieser Frist indossirt haben.*

Ist aber der Wechsel vor dem Indossamente bereits Mangels-Zahlung protestirt worden, so hat der Indossatar nur die Rechte seines Indossanten gegen den Acceptanten, den Aussteller und Diejenigen, welche den Wechsel bis

wystawcy i tym, którzy weksel indosowali aż do chwili założenia protestu. Nadto w takim przypadku indosant nie jest wekslowo zobowiązany.

Art. 17. Jeżeli do indosu dodano uwagę „do zainkasowania“, „in procura“, lub inną, upelnomocnienie wyrażającą formułkę, wówczas indos nie przenosi własności weksla, lecz upoważnia indosataryusza do ściągnięcia pretensyi wekslowej, do założenia protestu i zawiadomienia poprzednika swego indosanta o nienastąpieniu zapłaty (Art. 45.), jakoteż do zaskarżenia niezapłaconego a podjęcia deponowanego długu wekslowego.

Indosataryusz taki ma również prawo przynieść to upoważnienie na kogo innego zapomocą dalszego indosu zastępczego (in procura).

Natomiast nie ma on prawa do dalszego prze-

zur Protesterhebung indossirt haben. Auch ist in einem solchen Falle der Indossant nicht wechselfähig verpflichtet.

Art. 17. *Ist dem Indossamente die Bemerkung: „zur Eincassirung“, „in Procura“ oder eine andere, die Bevollmächtigung ausdrückende Formel beigefügt worden, so überträgt das Indossament das Eigenthum an dem Wechsel nicht, ermächtigt aber den Indossatar zur Einziehung der Wechselforderung, Protesterhebung und Benachrichtigung des Vormannes seines Indossanten von der unterbliebenen Zahlung (Art. 45.), so wie zur Einklagung der nicht bezahlten und zur Erhebung der deponirten Wechselschuld.*

Ein solcher Indossatar ist auch berechtigt, diese Befugniss durch ein weiteres Procura-Indossament einem Anderen zu übertragen.

Dagegen ist derselbe zur weiteren Begebung durch

niesienia przez indos właściwy nawet wtedy, gdy do indosu zastępczego dodano słowa „lub na zlecenie“.

IV. Przedstawienie do przyjęcia.

Art. 18. Posiadacz weksla ma prawo przedstawić go natychmiast przekazanemu do przyjęcia i w razie nieuzyskania przyjęcia spowodować założenie protestu. (Przeciwna umowa nie ma skutku wedle prawa wekslowego *).

Tylko przy wekslach targowych i jarmarcznych zachodzi ten wyjątek, że weksle takie dopiero w ustawowo na miejscu targu lub jarmarku oznaczonym czasie przedstawienia można przedstawić do przyjęcia i protestować w razie jego nieuzyskania.

eigentliches Indossament selbst dann nicht befugt, wenn dem Procura-Indossamente der Zusatz „oder Ordre“ hinzugefügt ist.

IV. Präsentation zur Annahme.

Art. 18. *Der Inhaber eines Wechsels ist berechtigt, den Wechsel dem Bezogenen sofort zur Annahme zu präsentiren, und in Ermangelung der Annahme Protest erheben zu lassen. (Eine entgegengesetzte Übereinkunft hat keine wechselrechtliche Wirkung).*

Nur bei Mess- oder Marktwechseln findet eine Ausnahme dahin Statt, dass solche Wechsel erst in der an dem Mess- oder Marktorte gesetzlich bestimmten Präsentationszeit zur Annahme präsentirt und in Ermangelung derselben protestirt werden können.

*) Obacz uwagę przy art. 4.

Samo posiadanie weksla upoważnia do przedstawienia weksla i do założenia protestu z powodu nieprzyjęcia.

Art. 19. Obowiązek posiadacza do przedstawienia weksla do przyjęcia istnieje tylko przy tych wekslach, które opiewają na pewien oznaczony czas po okazaniu. Takie weksle muszą być pod utratą wekslowego roszczenia do indosanta i wystawcy przedstawione do przyjęcia w sposób szczególny w wekslu przepisany, a w razie braku odnośnego postanowienia, w przeciągu dwu lat po wystawieniu.

Jeżeli na wekslu takiego rodzaju indosant dodał do swego indosu szczególny termin do przedstawienia, natenczas gaśnie jego zobowiązanie wekslowe, jeżeli weksla w tym terminie do przyjęcia nie przedstawiono.

Der blosse Besitz des Wechsels ermächtigt zur Präsentation des Wechsels und zur Erhebung des Protestes Mangels-Annahme.

Art. 19. *Eine Verpflichtung des Inhabers, den Wechsel zur Annahme zu präsentiren, findet nur bei Wechseln Statt, welche auf eine bestimmte Zeit nach Sicht lauten. Solche Wechsel müssen bei Verlust des wechselmässigen Anspruches gegen die Indossanten und den Aussteller, nach Massgabe der besonderen im Wechsel enthaltenen Bestimmung und in Ermangelung derselben binnen zwei Jahren nach der Ausstellung zur Annahme präsentirt werden.*

Hat ein Indossant auf einen Wechsel dieser Art seinem Indossamente eine besondere Präsentationsfrist hinzugefügt, so erlischt seine wechselmässige Verpflichtung.

Art. 20. Jeżeli nie można uzyskać przyjęcia weksla, wystawionego na pewien oznaczony czas po okazaniu, lub jeżeli przekazany odmówi umieszczenia daty swego przyjęcia, natenczas posiadacz weksla musi pod utratą wekslowego roszczenia do indosantów i do wystawcy stwierdzić protestem złożonym w przeciągu terminu, zakreślonego do przedstawienia (art. 19.), że weksel przedstawiono we właściwym czasie.

Dzień protestu uważa się w tym razie za dzień przedstawienia.

Jeżeli zaniechano założenia protestu, wtedy czas zapadłości weksla przeciw przyjemcy, który nie zaopatrzył datą swego przyjęcia, liczy się od ostatniego dnia terminu, zakreślonego do przedstawienia.

wenn der Wechsel nicht innerhalb dieser Frist zur Annahme präsentiert worden ist.

Art. 20. Wenn die Annahme eines auf bestimmte Zeit nach Sicht gestellten Wechsels nicht zu erhalten ist, oder der Bezogene die Datirung seines Acceptes verweigert, so muss der Inhaber, bei Verlust des wechselfässigen Anspruches gegen die Indossanten und den Aussteller, die rechtzeitige Präsentation des Wechsels durch einen innerhalb der Präsentationsfrist (Art. 19.) erhobenen Protest feststellen lassen.

Der Protesttag gilt in diesem Falle für den Tag der Präsentation.

Ist die Protesterhebung unterblieben, so wird gegen den Acceptanten, welcher die Datirung seines Acceptes unterlassen hat, die Verfallszeit des Wechsels vom letzten Tage der Präsentationsfrist an gerechnet.

V. Przyjęcie (akcept).

Art. 21. Przyjęcie weksla dokonaniem być musi pisemnie na wekslu.

Każde oświadczenie, napisane na wekslu i podpisane przez przekazanego, ma znaczenie przyjęcia nieograniczonego, o ile nie powiedziano w niem wyraźnie, że przekazany albo wogóle nie chce przyjąć, albo też chce przyjąć tylko z pewnymi ograniczeniami.

Również uważa się za przyjęcie nieograniczone, gdy przekazany podpisze swoje nazwisko lub swoją firmę bez żadnego dodatku na pierwszej stronie weksla.

Raz dokonanego przyjęcia nie można więcej cofnąć.

V. Annahme (Acceptation).

Art. 21. Die Annahme des Wechsels muss auf dem Wechsel schriftlich geschehen.

Jede auf dem Wechsel geschriebene und von dem Bezogenen unterschriebene Erklärung, gilt für eine unbeschränkte Annahme, sofern nicht in derselben ausdrücklich ausgesprochen ist, dass der Bezogene entweder überhaupt nicht, oder nur unter gewissen Einschränkungen annehmen wolle.

Gleichergestalt gilt es für eine unbeschränkte Annahme, wenn der Bezogene ohne weiteren Beisatz seinen Namen oder seine Firma auf die Vorderseite des Wechsels schreibt.

Die einmal erfolgte Annahme kann nicht wieder zurückgenommen werden.

Art. 22. Przekazany może ograniczyć przyjęcie do części sumy, na wekslu napisanej.

Jeżeli do przyjęcia dodano inne ograniczenia, to weksel uważa się za równy takiemu, którego przyjęcia zupełnie odmówiono, jednak przyjmca odpowiada wekslowo wedle treści swego przyjęcia.

Art. 23. Przez przyjęcie spada na przekazanego wekslowy obowiązek zapłacenia sumy przyjętej w czasie zapadłości.

Również i wystawcy odpowiada przyjmca wekslowo ze swego przyjęcia.

Natomiast przekazany nie ma żadnych praw wekslowych przeciw wystawcy.

Art. 24. Jeżeli w wekslu podano miejsce zapłaty (Art. 4. l. 8.), różniące się od miejsca zamieszkania przekazanego (weksel domicylowany, umiej-

Art. 22. Der Bezogene kann die Annahme auf einen Theil der im Wechsel verschriebenen Summe beschränken.

Werden dem Accepte andere Einschränkungen beigefügt, so wird der Wechsel einem solchem gleich geachtet, dessen Annahme gänzlich verweigert worden ist, der Acceptant haftet aber nach dem Inhalte seines Acceptes wechselfähig.

Art. 23. Der Bezogene wird durch die Annahme wechselfähig verpflichtet, die von ihm acceptirte Summe zur Verfallszeit zu zahlen.

Auch dem Aussteller haftet der Bezogene aus dem Accepte wechselfähig.

Dagegen steht dem Bezogenen kein Wechselrecht gegen den Aussteller zu.

Art. 24. Ist in dem Wechsel ein vom Wohnorte des Bezogenen verschiedener Zahlungsort (Art. 4. Nr. 8.) angegeben (Domicilwechsel), so ist, insofern der Wechsel

scowiony), natenczas, o ile sam weksel nie wskazuje, przez kogo ma nastąpić zapłata w miejscu płatności, przekazany winien przy przyjęciu oznaczyć to na wekslu. Jeżeli to nie nastąpiło, przyjmuje się, że sam przekazany chce uiścić zapłatę w miejscu płatności.

Wystawca weksla domicylowanego może w nim polecić przedstawienie do przyjęcia. Niezachowanie tego przepisu ma za skutek utratę regresu (prawa zwrotnego poszukiwania) przeciw wystawcy i indosantom.

VI. Zwrotne poszukiwanie zabezpieczenia.

1. Z powodu niezyskania przyjęcia.

Art. 25. Jeżeli weksla albo wcale nie, albo z ograniczeniami, albo tylko na mniejszą sumę przyjęto, natenczas indosanci i wystawca są wekslowo

nicht schon ergibt, durch wen die Zahlung am Zahlungsorte erfolgen soll, dies vom Bezogenen bei der Annahme auf dem Wechsel zu bemerken. Ist dies nicht geschehen, so wird angenommen, dass der Bezogene selbst die Zahlung am Zahlungsorte leisten wolle.

Der Aussteller eines Domicilwechsels kann in demselben die Präsentation zur Annahme vorschreiben. Die Nichtbeobachtung dieser Vorschrift hat den Verlust des Regresses gegen den Aussteller und die Indossanten zur Folge.

VI. Regress auf Sicherstellung.

1. Wegen nicht erhaltener Annahme.

Art. 25. Wenn die Annahme eines Wechsels überhaupt nicht, oder unter Einschränkungen, oder nur auf eine geringere Summe erfolgt ist, so sind die Indossanten

zobowiązani dać za wydaniem im protestu założonego z powodu nieprzyjęcia dostateczne zabezpieczenie, że w dniu zapadłości nastąpi zapłata sumy wekslem objętej lub kwoty nieprzyjętej, oraz zwrot kosztów, spowodowanych nieprzyjęciem.

Sposób zabezpieczenia i miejsce, gdzie rzecz dana na zabezpieczenie ma być przechowana, zależy od umowy stron. Jeżeli co do tego nie ma między niemi zgody, natenczas kwota zabezpieczenia złożoną być musi gotówką w sądzie.

Wierzycielowi wekslowemu służy prawo zastawu na rzeczy złożonej na zabezpieczenie nawet choćby mu go nie udzielono wyraźnie.

Art. 26. Posiadanie protestu założonego z powodu nieprzyjęcia, uprawnia wekslobiercę, jakoteż każdego indosataryusza do żądania zabezpieczenia

und der Aussteller wechelmässig verpflichtet, gegen Aushändigung des Mangels-Annahme aufgenommenen Protestes genügende Sicherheit dahin zu leisten, dass die Bezahlung der im Wechsel verschriebenen Summe, oder des nicht angenommenen Betrages, sowie die Erstattung der durch die Nichtannahme veranlassten Kosten am Verfalltage erfolgen werde.

Die Art der Sicherstellung und der Ort, wo die zur Sicherheit gegebene Sache verwahrt werden soll, hängt von der Übereinkunft der Parteien ab. Sind sie darüber nicht einig, so muss der sicherzustellende Betrag bei Gericht bar erlegt werden.

Dem Wechselgläubiger gebührt auf die zur Sicherstellung erlegte Sache das Pfandrecht, wenn es ihm auch nicht ausdrücklich eingeräumt worden ist.

Art. 26. Der Remittent, sowie jeder Indossatar, wird durch den Besitz, des Mangels-Annahme aufgenommenen Protestes ermächtigt, von dem Aussteller und den

od wystawcy i innych poprzedników i dochodzenia go skargą w drodze procesu wekslowego.

Zwrotnie poszukującego nie wiąże przy tem ani porządek indosów, ani raz uczyniony wybór.

Nie potrzeba dostarczenia weksla, ani dowodu, że sam zwrotnie poszukujący dał już zabezpieczenie swoim następcom.

Art. 27. Dane zabezpieczenie odpowiada nie tylko zwrotnie poszukującemu, ale także wszystkim innym następcom dającego je, o ile oni na nim w drodze regresu poszukują zabezpieczenia. Następcy ci uprawnieni są tylko w tym razie żądać dalszego zabezpieczenia, jeżeli zdołają uzasadnić zarzuty przeciw sposobowi lub wysokości danego zabezpieczenia.

Art. 28. Dane zabezpieczenie musi się zwrócić:

übrigen Vormännern Sicherheit zu fordern und im Wege des Wechselprocesses darauf zu klagen.

Der Regressnehmer ist hierbei an die Folgeordnung der Indossamente und die einmal getroffene Wahl nicht gebunden.

Der Beibringung des Wechsels und des Nachweises, dass der Regressnehmer seinen Nachmännern selbst Sicherheit bestellt habe, bedarf es nicht.

Art. 27. Die bestellte Sicherheit haftet nicht bloss dem Regressnehmer, sondern auch allen übrigen Nachmännern des Bestellers, insofern sie gegen ihn den Regress auf Sicherstellung nehmen. Dieselben sind weitere Sicherheit zu verlangen nur in dem Falle berechtigt, wenn sie gegen die Art oder Grösse der bestellten Sicherheit Einwendungen zu begründen vermögen.

Art. 28. Die bestellte Sicherheit muss zurückgegeben werden:

1. skoro tylko później nastąpiło zupełne przyjęcie weksla;

2. jeżeli przeciw zwrotnie zobowiązanemu, który dał zabezpieczenie, nie wyniesiono skargi o zapłatę z weksla w przeciągu roku, licząc od dnia zapadłości weksla;

3. jeżeli nastąpiła zapłata weksla, albo zgłosiła jego moc wekslowa.

2. Z powodu niepewności przyjemcy.

Art. 29. Jeżeli weksel przyjęto w całości lub w części, wówczas co do przyjętej sumy można żądać zabezpieczenia tylko:

1. jeżeli do majątku przyjemcy otwarto konkurs (upadłość), albo przyjemca choćby tylko wstrzymał swoje wypłaty;

1. sobald die vollständige Annahme des Wechsels nachträglich erfolgt ist:

2. wenn gegen den Regresspflichtigen, welcher sie bestellt hat, binnen Jahresfrist, vom Verfalltage des Wechsels an gerechnet, auf Zahlung aus dem Wechsel nicht geklagt worden ist;

3. wenn die Zahlung des Wechsels erfolgt oder die Wechselkraft desselben erloschen ist.

2. Wegen Unsicherheit des Acceptanten.

Art. 29. Ist ein Wechsel ganz oder theilweise angenommen worden, so kann in Betreff der acceptirten Summe Sicherheit nur gefordert werden:

1. wenn über das Vermögen des Acceptanten der Conkurs (Debitverfahren, Falliment) eröffnet worden ist, oder der Acceptant auch nur seine Zahlungen eingestellt hat;

2. jeżeli egzekucya, prowadzona na majątek przyjemcy, po wystawieniu weksla wypadła bezskutecznie, albo jeżeli przeciw niemu zarządzono wykonanie aresztu osobistego celem wypełnienia zobowiązania do zapłaty *).

Jeżeli w tych wypadkach przyjemca nie da zabezpieczenia i z tego powodu założy się przeciw niemu protest i jeżeli także od wymienionych na wekslu adresatów w potrzebie nie można za świadectwem protestu uzyskać przyjęcia, natenczas posiadacz weksla i każdy indosataryusz może żądać od swych poprzedników zabezpieczenia za wydaniem im protestu (Art. 25—28).

Samo posiadanie weksla zastępuje pełnomocnictwo do żądania od przyjemcy zabezpieczenia w przypadkach, wymienionych pod 1. i 2. i do założenia protestu, gdyby go nie można uzyskać.

2. wenn nach Ausstellung des Wechsels eine Execution in das Vermögen des Acceptanten fruchtlos ausgefallen, oder wider denselben wegen Erfüllung einer Zahlungsverbindlichkeit die Vollstreckung des Personal-arrestes verfügt worden ist.

Wenn in diesen Fällen die Sicherheit von dem Acceptanten nicht geleistet und dieserhalb Protest gegen denselben erhoben wird, auch von den auf dem Wechsel etwa benannten Nothadressaten die Annahme nach Ausweis des Protestes nicht zu erhalten ist, so kann der Inhaber des Wechsels und jeder Indossatar gegen Auslieferung des Protestes von seinen Vormännern Sicherstellung fordern (Art. 25—28).

Der blosse Besitz des Wechsels vertritt die Stelle einer Vollmacht, in den Nr. 1. und 2. genannten Fällen von dem Acceptanten Sicherheitbestellung zu fordern, und wenn solche nicht zu erhalten ist, Protest erheben zu lassen.

*) Obacz uwagę przy art. 2.

VII. Wypelnienie zobowiązania wekslowego.

1. Dzień płatności.

Art. 30. Jeżeli na wekslu wyrażono pewien oznaczony dzień, jako dzień zapłaty, to czas zapadalności przypada na ten dzień.

Jeżeli czas płatności wyznaczono na środek miesiąca, to weksel płatny jest dnia 15. tego miesiąca (jeżeli czas płatności podano na początek lub koniec miesiąca, rozumieć przez to należy pierwszy lub ostatni dzień miesiąca *).

Art. 31. Weksel, wystawiony za okazaniem, płatny jest przy okazaniu.

Weksel taki musi się pod utratą roszczenia wekslowego do indosantów i do wystawcy przedstawić do zapłaty, stosownie do szczególnego, w wekslu umieszczonego postanowienia, a gdyby tego nie było, w przeciagu dwu lat po wystawieniu.

VII. Erfüllung der Wechselverbindlichkeit.

1. Zahlungstag.

Art. 30. Ist in dem Wechsel ein bestimmter Tag als Zahlungstag bezeichnet, so tritt die Verfallszeit an diesem Tage ein.

Ist die Zahlungszeit auf die Mitte eines Monats gesetzt worden, so ist der Wechsel am 15. dieses Monats fällig; (ist die Zahlungszeit auf Anfang oder auf Ende eines Monats gesetzt worden, so ist darunter der erste oder der letzte Tag des Monats zu verstehen).

Art. 31. Ein auf Sicht gestellter Wechsel ist bei der Vorzeigung fällig.

Ein solcher Wechsel muss bei Verlust des wechselmässigen Anspruches gegen die Indossanten und den Aussteller nach Massgabe der besonderen im Wechsel enthaltenen Bestimmung, und in Ermangelung derselben binnen zwei Jahren nach der Ausstellung zur Zahlung präsentirt werden.

*) Obacz uwagę przy art. 4.

Jeżeli zaś indosant umieścił na wekslu tego rodzaju przy swoim indosie szczególny termin do przedstawienia, wtedy jego zobowiązanie wekslowe gaśnie, jeżeli weksla w ciągu tego terminu nie przedstawiono.

Art. 32. Przy wekslach płatnych z upływem oznaczonego czasu po okazaniu lub po dacie (po wystawieniu), przypada termin zapadalności:

1. jeżeli termin jest oznaczony w dniach, na ostatni dzień terminu; przy obliczaniu terminu nie wlicza się dnia, w którym weksel płatny po wystawieniu został wystawiony, lub w którym weksel płatny po okazaniu został przedstawiony do przyjęcia;

2. jeżeli termin wyznaczono na tygodnie, miesiące lub czasokres, obejmujący większą ilość miesięcy (rok, pół roku, ćwierćrocze), w tym dniu tygodnia zapłaty, lub miesiąca zapłaty, który swoją nazwą lub liczbą odpowiada dniowi wystawienia

Hat ein Indossant auf einem Wechsel dieser Art seinem Indossamente eine besondere Präsentationsfrist hinzugefügt, so erlischt seine wechselmässige Verpflichtung, wenn der Wechsel nicht innerhalb dieser Frist präsentirt worden ist.

Art. 32. Bei Wechseln, welche mit dem Ablaufe einer bestimmten Frist nach Sicht oder nach Dato zahlbar sind, tritt die Verfallszeit ein:

1. Wenn die Frist nach Tagen bestimmt ist, an dem letzten Tage der Frist; bei Berechnung der Frist wird der Tag, an welchem der nach Dato zahlbare Wechsel ausgestellt oder der nach Sicht zahlbare zur Annahme präsentirt ist, nicht mitgerechnet.

2. Wenn die Frist nach Wochen, Monaten, oder einem, mehrere Monate umfassenden Zeitraume (Jahr, halbes Jahr, Vierteljahr) bestimmt ist, an demjenigen Tage der Zahlungswoche oder des Zahlungsmonates, der

lub przedstawienia; jeżeli takiego dnia nie ma w miesiącu płatności, termin zapadłości przypada na ostatni dzień miesiąca zapłaty.

Wyrażenie „pół miesiąca“ uważa się za równoznaczne z czasokresem 15 dni. Jeżeli weksel opiewa na jeden lub więcej całych miesięcy i pół miesiąca, należy tych 15 dni liczyć na końcu.

Art. 33. Dni względności nie istnieją.

Art. 34. Jeżeli płatny w tutejszym kraju weksel datowy wystawiono w kraju, w którym czas liczy się wedle starego stylu, a nie zauważono przytem, że na wekslu umieszczono datę wedle stylu nowego, albo jeżeli weksel zadatowano wedle obu stylów, to dzień zapadłości oblicza się wedle tego dnia kalendarzowego nowego stylu, który odpowiada dniowi wystawienia wedle stylu starego.

Art. 35. Weksle targowe i jarmarczne płatne są w terminie ustalonym przez ustawę dla miejsca

durch seine Benennung oder Zahl dem Tage der Ausstellung oder Präsentation entspricht; fehlt dieser Tag in dem Zahlungsmonate, so tritt die Verfallszeit am letzten Tage des Zahlungsmonates ein.

Der Ausdruck „halber Monat“ wird einem Zeitraume von 15 Tagen gleichgeachtet. Ist der Wechsel auf einen oder mehrere ganze Monate und einen halben Monat gestellt, so sind die 15 Tage zuletzt zu zählen.

Art. 33. *Respecttage finden nicht Statt.*

Art. 34. *Ist in einem Lande, in welchem nach altem Style gerechnet wird, ein im Inlande zahlbarer Wechsel nach dato ausgestellt, und dabei nicht bemerkt, dass der Wechsel nach dem neuen Style datirt sei, oder ist derselbe nach beiden Stylen datirt, so wird der Verfalltag nach demjenigen Kalendertage des neuen Styles berechnet, welcher dem nach altem Style sich ergebenden Tage der Ausstellung entspricht.*

Art. 35. *Mess- oder Marktwechsel werden zu der durch die Gesetze des Mess- oder Marktortes bestimmten*

targu lud jarmarku, a w razie braku takiego ustalenia, w dniu poprzedzającym ustawowe zakończenie targu lub jarmarku.

Jeżeli targ lub jarmark trwa tylko jeden dzień, czas zapadłości weksla przypada na ten dzień.

2. Zapłata.

Art. 36. Posiadacza indosowanego weksla legitymuje, jako właściciela weksla, szereg aż do niego dochodzących, a w związku ze sobą zostających indosów. Pierwszy zatem indos podpisany być musi nazwiskiem wekslobiercy, każdy zaś następny nazwiskiem tego, kogo bezpośrednio poprzedzający indos indosataryuszem nazywa. Jeżeli po indosie in bianco następuje dalszy indos, przyjmuje się, że wystawca tego ostatniego nabył weksel przez indos in bianco.

Zahlungsfrist und in Ermangelung einer solchen Festsetzung an dem Tage vor dem gesetzlichen Schlusse der Messe oder des Marktes fällig.

Dauert die Messe oder der Markt nur einen Tag, so tritt die Verfallszeit des Wechsels an diesem Tage ein.

2. Zahlung.

Art. 35. *Der Inhaber eines indossirten Wechsels wird durch eine zusammenhängende, bis auf ihn hinuntergehende Reihe von Indossamenten als Eigenthümer des Wechsels legitimirt. Das erste Indossament muss demnach mit dem Namen des Remittenten, jedes folgende Indossament mit dem Namen Desjenigen unterzeichnet sein, welchen das unmittelbar vorhergehende Indossament als Indossatar benennt. Wenn auf ein Blanco-Indossament ein weiteres Indossament folgt, so wird angenommen, dass der Aussteller des letzteren den Wechsel durch das Blanco-Indossament erworben hat.*

Indosy wykresłone uważa się przy badaniu legitymacyi za nienapisane.

Płacący nie ma obowiązku badać prawdziwości indosów.

Art. 37. Jeżeli weksel opiewa na rodzaj monety, nie będącej w obiegu na miejscu płatności, albo też na walutę rachunkową, można sumę wekslową zapłacić monetą krajową wedle jej wartości w czasie zapadłości, o ile wystawca przez użycie wyrażenia „effectiv“, lub innego podobnego dodatku, wyraźnie nie przepisał zapłaty w rodzaju monety, wymienionym na wekslu.

Art. 38. Posiadaczowi weksla nie wolno odmówić przyjęcia ofiarowanej mu częściowej zapłaty nawet wtedy, gdy przyjęcie nastąpiło co do całej sumy wekslem objętej.

Art. 39. Dłużnik wekslowy obowiązany jest

Ausgestrichene Indossamente werden bei Prüfung der Legitimation als nicht geschrieben angesehen.

Die Echtheit der Indossamente zu prüfen, ist der Zahlende nicht verpflichtet.

Art. 37. *Lautet ein Wechsel auf eine Münzsorte, welche am Zahlungsort keinen Umlauf hat, oder auf eine Rechnungswährung, so kann die Wechselsumme nach ihrem Werthe zur Verfallszeit in der Landesmünze gezahlt werden, sofern nicht der Aussteller durch den Gebrauch des Wortes „effectiv“ oder eines ähnlichen Zusatzes die Zahlung in der im Wechsel benannten Münzsorte ausdrücklich bestimmt hat.*

Art. 38. *Der Inhaber des Wechsels darf eine ihm angebotene Theilzahlung selbst dann nicht zurückweisen, wenn die Annahme auf den ganzen Betrag der verschriebenen Summe erfolgt ist.*

Art. 39. *Der Wechselschuldner ist nur gegen Auslieferung des quittirten Wechsels zu zahlen verpflichtet.*

do zapłaty jedynie za wydaniem mu pokwitowanego weksla.

Jeżeli dłużnik wekslowy uiscił częściową zapłatę, może żądać jedynie, by tę zapłatę odpisano na wekslu, a jemu dano pokwitowanie na odpisie weksla.

Art. 40. Jeżeli zapłaty weksla nie żądano w terminie zapadłości, wolno przyjemcy po upływie terminu, przeznaczonego do założenia protestu z powodu niezapłaty, złożyć sumę wekslową w sędzie na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza (weksla).

Zawezwania posiadacza nie potrzeba.

VIII. Zwrotne poszukiwanie z powodu niezapłaty.

Art. 41. Do wykonania przysługującego przeciw wystawcy i indosantom prawa zwrotnego poszukiwania z powodu nieuzyskania zapłaty, potrzeba:

1. aby weksel przedstawiono do zapłaty i

Hat der Wechselschuldner eine Theilzahlung geleistet, so kann derselbe nur verlangen, dass die Zahlung auf dem Wechsel abgeschrieben und ihm die Quittung auf einer Abschrift des Wechsels ertheilt werde.

Art. 40. *Wird die Zahlung des Wechsels zur Verfallszeit nicht gefordert, so ist der Acceptant nach Ablauf der für die Protesterhebung Mangels-Zahlung bestimmten Frist befugt, die Wechselsumme auf Gefahr und Kosten des Inhabers bei Gericht niederzulegen.*

Der Vorladung des Inhabers bedarf es nicht.

VIII. Regress Mangels-Zahlung.

Art. 41. *Zur Ausübung des bei nicht erlangter Zahlung statthaften Regresses gegen den Aussteller und die Indossanten ist erforderlich:*

1. *dass der Wechsel zur Zahlung präsentirt worden ist, und*

2. aby tak owo przedstawienie, jak i nieotrzymanie zapłaty udowodniono protestem z tego powodu we właściwym czasie założonym.

Protest można założyć w dniu płatności, powinien być jednak założonym najpóźniej w drugim dniu powszednim po dniu zapłaty.

Art. 42. Wezwanie, by protestu nie zakładano („bez protestu“, „bez kosztów“ i t. d.), uważa się za zwolnienie od protestu, jednak nie za zwolnienie od obowiązku przedstawienia we właściwym czasie. Wekslowo zobowiązany, od którego pochodzi owo wezwanie, musi przyjąć na siebie ciężar dowodu, jeżeli zarzuca, że przedstawienie we właściwym czasie nie nastąpiło.

Wezwanie to nie chroni od obowiązku zwrotu kosztów protestu.

Art. 43. Weksle umiejscowione należy przedstawić do zapłaty wskazanemu w umiejscowieniu,

2. dass sowohl diese Präsentation, als die Nichterlangung der Zahlung durch einen rechtzeitig darüber aufgenommenen Protest dargethan wird.

Die Erhebung des Protestes ist am Zahlungstage zulässig, sie muss aber spätestens am zweiten Werktag nach dem Zahlungstage geschehen.

Art. 42 *Die Aufforderung keinen Protest erheben zu lassen („ohne Protest“, „ohne Kosten“ etc.) gilt als Erlass des Protestes nicht aber als Erlass der Pflicht zur rechtzeitigen Präsentation. Der Wechselverpflichtete, von welchem jene Aufforderung ausgeht, muss die Beweislast übernehmen, wenn er die rechtzeitig geschehene Präsentation in Abrede stellt.*

Gegen die Pflicht zum Ersatze der Protestkosten schützt jene Aufforderung nicht.

Art. 43. *Domicilirte Wechsel sind dem Domiciliaten, oder wenn ein solcher nicht benannt ist, dem Bezogenen*

albo jeżeli takiego nie wymieniono, samemu przekazanemu w tem miejscu, gdzie weksel umiejscowiono i jeżeli zapłata nie nastąpi, tamże założyć protest.

Jeżeli zaniedba się założenia protestu we właściwym czasie u wskazanego w umiejscowieniu, traci się skutkiem tego wekslowe roszczenie nie tylko do wystawcy i indosantów, lecz także i do przyjemcy.

Art. 44. Do zachowania prawa wekslowego przeciw przyjemcy nie potrzeba, z wyjątkiem przypadku, wymienionego w art. 43., ani przedstawienia w dniu płatności, ani założenia protestu.

Art. 45. Posiadacz weksła zaprotestowanego z powodu niezapłaty, obowiązany jest pisemnie zawiadomić swojego bezpośredniego poprzednika w przeciągu dwu dni po dniu założenia protestu o niezapłaceniu weksła, w którym to celu wystarczy,

selbst an demjenigen Orte, wohin der Wechsel domicilirt ist, zur Zahlung zu präsentiren, und wenn die Zahlung unterbleibt, dort zu protestiren.

Wird die rechtzeitige Protesterhebung beim Domiciliaten verabsäumt, so geht dadurch der wechselfässige Anspruch nicht nur gegen den Aussteller und die Indosanten, sondern auch gegen den Acceptanten verloren.

Art. 44. *Zur Erhaltung des Wechselrechtes gegen den Acceptanten bedarf es mit Ausnahme des im Art. 43. erwähnten Falles weder der Präsentation am Zahlungstage, noch der Erhebung eines Protestes.*

Art. 45. *Der Inhaber eines Mangels-Zahlung protestirten Wechsels ist verpflichtet, seinen unmittelbaren Vormann innerhalb zweier Tage nach dem Tage der Protesterhebung von der Nichtbezahlung des Wechsels schriftlich zu benachrichtigen, zu welchem Ende es genügt, wenn das Benachrichtigungsschreiben innerhalb dieser Frist zur Post gegeben ist.*

jeżeli pismo zawiadamiające w przeciągu tego terminu oddano na pocztę.

Każdy zawiadomiony poprzednik musi w tym samym, od dnia zawiadomienia liczyć się mającym terminie, zawiadomić w ten sam sposób swego najbliższego poprzednika.

Posiadacz weksla albo indosataryusz, który zaniedbał zawiadomienia, lub wystosował je do nie bezpośredniego poprzednika, jest wskutek tego obowiązany wszystkim lub pominiętym poprzednikom zwrócić szkodę, wynikłą z zaniechania zawiadomienia. Zarazem traci on wobec tych osób roszczenie odsetek i kosztów tak, że żądać może tylko sumy wekslowej.

Art. 46. Jeżeli chodzi o dowód dokonania pisemnego zawiadomienia poprzednika we właściwym czasie, wystarczy w tym celu dowód z poświadczenia pocztowego, że list od interesowanego do adresata

Jeder benachrichtigte Vormann muss binnen derselben, vom Tage des empfangenen Berichtes zu berechnenden Frist seinen nächsten Vormann in gleicher Weise benachrichtigen.

Der Inhaber oder Indossatar, welcher die Benachrichtigung unterlässt oder dieselbe nicht an den unmittelbaren Vormann ergehen lässt, wird hierdurch den sämtlichen oder den übersprungenen Vormännern zum Ersatze des aus der unterlassenen Benachrichtigung entstandenen Schadens verpflichtet. Auch verliert derselbe gegen diese Personen den Anspruch auf Zinsen und Kosten, so dass er nur die Wechselsumme zu fordern berechtigt ist.

Art. 46. *Kommt es auf den Nachweis der dem Vormanne rechtzeitig gegebenen schriftlichen Benachrichtigung an, so genügt zu diesem Zwecke der durch ein Postattest geführte Beweis, dass ein Brief von dem Be-*

w danym dniu został wysłany, o ile nie wykaże się, że nadesłany list zawierał inną treść.

Także dzień odbioru otrzymanego pisemnego zawiadomienia można udowodnić zapomocą poświadczenia pocztowego.

Art. 47. Jeżeli indosant pozbył weksel, dalej nie dodawszy oznaczenia miejscowości, wtedy poprzednika jego należy zawiadomić o tem, że zapłata nie nastąpiła.

Art. 48. Każdy dłużnik wekslowy ma prawo, za uiszczeniem sumy wekslowej, wraz z odsetkami i kosztami, żądać od posiadacza wydania mu pokwitowanego weksla i protestu założonego z powodu niezapłaty.

Art. 49. Posiadacz weksla zaprotestowanego z powodu niezapłaty, może wytoczyć skargę wekslową przeciw wszystkim wekslowo zobowiązanym, albo też tylko przeciw niektórym lub jednemu z nich,

theiligten an den Adressaten an dem angegebenen Tage abgesandt ist, sofern nicht dargethan wird, dass der angekommene Brief einen anderen Inhalt gehabt hat.

Auch der Tag des Empfanges der erhaltenen schriftlichen Benachrichtigung kann durch ein Postattest nachgewiesen werden.

Art. 47. *Hat ein Indossant den Wechsel ohne Hinzufügung einer Ortsbezeichnung weiter begeben, so ist der Vormann desselben von der unterbliebenen Zahlung zu benachrichtigen.*

Art. 48. *Jeder Wechselschuldner hat das Recht, gegen Erstattung der Wechselsumme nebst Zinsen und Kosten die Auslieferung des quittirten Wechsels und des wegen Nichtzahlung erhobenen Protestes von dem Inhaber zu fordern.*

Art. 49. *Der Inhaber eines Mangels-Zahlung protestirten Wechsels kann die Wechselklage gegen alle Wechselverpflichteten oder auch nur gegen einige oder*

nie tracąc przez to roszczenia do tych zobowiązanych, których nie zaskarżył.

Nie wiąże go porządek następstwa indosów.

Art. 50. Zwrotne roszczenia posiadacza, który założył protest z powodu niezapłaty, ograniczają się do:

1. niezapłaconej sumy wekslowej wraz z odsetkami po sześć od sta rocznie, począwszy od dnia zapadłości,

2. kosztów protestu i innych wydatków,

3. prowizyi $\frac{1}{3}$ od sta.

Jeżeli zwrotnie zobowiązany mieszka w innym miejscu, niż w miejscu płatności, natenczas kwoty powyższe musi się zapłacić wedle tego kursu, jaki ma weksel za okazaniem, ciągniony z miejsca płatności na miejsce zamieszkania zwrotnie zobowiązanego.

Jeżeli w miejscu płatności nie istnieje kurs na

einen derselben ausstellen, ohne dadurch seinen Anspruch gegen die nicht in Anspruch genommenen Verpflichteten zu verlieren.

Derselbe ist an die Reihenfolge der Indossamente nicht gebunden.

Art. 50. Die Regressansprüche des Inhabers, welcher den Wechsel Mangels-Zahlung hat protestiren lassen, beschränken sich auf:

1. die nicht bezahlte Wechselsumme nebst 6 Procent jährlicher Zinsen vom Verfalltage ab,

2. die Protestkosten und andere Auslagen,

3. eine Provision von $\frac{1}{3}$ Procent.

Die vorstehenden Beträge müssen, wenn der Regresspflichtige an einem andern Orte als dem Zahlungs-orte wohnt, zu demjenigen Course gezahlt werden, welchen ein vom Zahlungsorte auf den Wohnort des Regresspflichtigen gezogener Wechsel auf Sicht hat.

Besteht am Zahlungsorte kein Cours auf jenen

owo miejsce zamieszkania, należy przyjąć kurs wedle tego miejsca, które leży najbliżej miejsca zamieszkania zwrotnie zobowiązanego.

Na żądanie zwrotnie zobowiązanego należy kurs wykazać zapomocą ceduły kursowej, wystawionej pod powagą publiczną, albo zapomocą poświadczenia zaprzysiężonego stręczyciela, lub w razie braku tychże przez poświadczenie dwu kupców.

Art. 51. Indosant, który weksel wykupił lub otrzymał jako rymesę*), ma prawo żądać od poprzedniego indosanta lub od wystawcy:

1. zapłaconej przez siebie lub rymesą wyrównanej sumy, wraz z 6 procentami rocznych odsetek od dnia zapłaty,

2. poniesionych kosztów,

3. prowizyi $\frac{1}{3}$ od sta.

Wohnort, so wird der Cours nach demjenigen Platze genommen, welcher dem Wohnorte des Regresspflichtigen am nächsten liegt.

Der Cours ist auf Verlangen des Regresspflichtigen durch einen, unter öffentlicher Autorität ausgestellten Courszettel oder durch das Attest eines vereideten Mäklers, oder in Ermangelung derselben durch ein Attest zweier Kaufleute zu bescheinigen.

Art. 51. Der Indossant, welcher den Wechsel eingelöst oder als Rimesse erhalten hat, ist von einem früheren Indossanten oder von dem Aussteller zu fordern berechtigt:

1. die von ihm gezahlte oder durch Rimesse berichtigte Summe nebst 6 Procent jährlicher Zinsen vom Tage der Zahlung,

2. die ihm entstandenen Kosten,

3. eine Provision von $\frac{1}{3}$ Procent.

*) Przyjął go w zapłacie, jako zwrotnie zobowiązany (Remboursregress).

Jeżeli zwrotnie zobowiązany mieszka w innym miejscu, niż zwrotnie poszukujący, natenczas kwoty powyższe zapłacić należy wedle tego kursu, jaki ma weksel za okazaniem, ciągniony z miejsca zamieszkania zwrotnie poszukującego na miejsce zamieszkania zwrotnie zobowiązanego.

Jeżeli w miejscu zamieszkania zwrotnie poszukującego nie istnieje kurs na miejsce zamieszkania zwrotnie zobowiązanego, należy przyjąć kurs wedle tego miejsca, które leży najbliżej miejsca zamieszkania zwrotnie zobowiązanego.

Co do wykazania kursu ma zastosowanie postanowienie art. 50.

Art. 52. Postanowienia art. 50. i 51. l. 1. i 3. nie wykluczają przy regresie na miejsce zagraniczne policzenia wyższych kwot, tam dopuszczalnych.

Art. 53. Zwrotnie poszukujący może na zwrotnie

Die vorstehenden Beträge müssen, wenn der Regresspflichtige an einem andern Orte als der Regressnehmer wohnt, zu demjenigen Course gezahlt werden, welchen ein vom Wohnorte des Regressnehmers auf den Wohnort des Regresspflichtigen gezogener Wechsel auf Sicht hat.

Besteht im Wohnorte des Regressnehmers kein Cours auf den Wohnort des Regresspflichtigen, so wird der Cours nach demjenigen Platze genommen, welcher dem Wohnorte des Regresspflichtigen am nächsten liegt.

Wegen der Bescheinigung des Courses kommt die Bestimmung des Artikels 50. zur Anwendung.

Art. 52. Durch die Bestimmungen der Art. 50. und 51. Nr. 1. und 3., wird bei einem Regresse auf einen ausländischen Ort die Berechnung höherer, dort zulässiger Sätze nicht ausgeschlossen.

Art. 53. Der Regressnehmer kann über den Betrag seiner Forderung einen Rückwechsel auf den Regresspflichtigen ziehen.

zobowiązanego ciągnąć weksel zwrotny, opiewający na kwotę swojego rozszczenia.

Do rozszczenia przyrastają w tym wypadku należytości stręczyciela za pozbycie weksla zwrotnego, jakoteż możliwe należytości stempłowe.

Weksel zwrotny musi być płatny za okazaniem i wystawiony bezpośrednio (a drittura).

Art. 54. Zwrotnie zobowiązany ma obowiązek uiścić zapłatę jedynie za wydaniem weksla, protestu i pokwitowanego rachunku zwrotnego.

Art. 55. Każdy indosant, który zaspokoił jednego ze swoich następców, może wykreslić swój własny indos, jak i indosy swoich następców.

IX. Wyręczenie (interwencya).

1. Przyjęcie przez wyręczenie (dla honoru).

Art. 56. Jeżeli na wekslu, zaprotestowanym z powodu nieprzyjęcia, znajduje się adres w potrzebie, opiewający na miejsce płatności, natenczas

Der Forderung treten in diesem Falle noch die Maklergebühren für Negocirung des Wechsels, sowie die etwaigen Stempelgebühren hinzu.

Der Rückwechsel muss auf Sicht zahlbar und unmittelbar (a drittura) gestellt werden.

Art. 54. Der Regresspflichtige ist nur gegen Auslieferung des Wechsels, des Protestes und einer quittirten Retourrechnung Zahlung zu leisten verbunden.

Art. 55. Jeder Indossant, der einen seiner Nachmännern befriedigt hat, kann sein eigenes und seiner Nachmänner Indossament austreichen.

IX. Intervention.

1. Ehrenannahme.

Art. 56. Befindet sich auf einem Mangels Annahme protestirten Wechsel eine auf den Zahlungsort lautende Nothadresse, so muss, ehe Sicherstellung verlangt werden kann, die Annahme von der Nothadresse gefordert werden.

zanim żądać będzie można zabezpieczenia, domagać się należy przyjęcia od adresata w potrzebie. Z pomiędzy wielu adresatów w potrzebie pierwszeństwo należy się temu, którego zapłata uwalnia największą ilość zobowiązanych.

Art. 57. Posiadacz nie ma obowiązku zezwolić na przyjęcie przez wyřęczenie ze strony osoby, nie wymienionej na wekslu jako adresat w potrzebie.

Art. 58. Przyjemca przez wyřęczenie musi postarać się, aby mu wydano za zwrotom kosztów protest z powodu nieprzyjęcia, a w dodatku do niego, by uwidocznił przyjęcie przez wyřęczenie.

O dokonaniem wyřęczeniu winien zawiadomić wyřęzonego, przesyłając mu protest, a zawiadomienie to, wraz z protestem, oddać na pocztę w przeciągu dwu dni po dniu założenia protestu.

Jeżeli tego zaniedba, odpowiada za szkodę, wynikłą z zaniedbania.

Unter mehreren Nothadressen gebührt derjenigen der Vorzug, durch deren Zahlung die meisten Verpflichteten befreit werden.

Art. 57. Die Ehrenannahme von Seiten einer nicht auf dem Wechsel als Nothadresse benannten Person braucht der Inhaber nicht zuzulassen.

Art. 58. Der Ehrenacceptant muss sich den Protest Mangels-Aannahme gegen Erstattung der Kosten aushändigen und in einem Anhang zu demselben die Ehrenannahme bemerken lassen.

Er muss den Honoraten unter Übersendung des Protestes von der geschehenen Intervention benachrichtigen und diese Benachrichtigung mit dem Proteste innerhalb zweier Tage nach dem Tage der Protesterhebung zur Post geben.

Unterlässt er dies, so haftet er für den durch die Unterlassung entstehenden Schaden.

Art. 59. Jeżeli przyjemca przez wyřęczenie omieszkał zauważyć przy swoim przyjęciu, dla czyjzego honoru przyjmuje, uważa się wystawcę za wyřęzonego.

Art. 60. Przyjemca przez wyřęczenie staje się przez przyjęcie wekslowo zobowiązanym wobec wszystkich następców wyřęzonego. Zobowiązanie to gaśnie, jeżeli przyjemcy przez wyřęczenie nie przedłoży się weksła do zapłaty najpóźniej w drugim dniu powszednim po dniu płatności.

Art. 61. Jeżeli adresat w potrzebie lub inny interwenient przyjmie weksel przez wyřęczenie, natenczas ani posiadacz, ani następcy wyřęzonego nie mają prawa zwrotnego poszukiwania zabezpieczenia.

Prawo to służy natomiast wyřęzonemu i tegoż poprzednikom.

Art. 59. Wenn der Ehrenacceptant unterlassen hat in seinem Accepte zu bemerken, zu wessen Ehren die Annahme geschieht, so wird der Aussteller als Honorat angesehen.

Art. 60. Der Ehrenacceptant wird den sämmtlichen Nachmännern des Honoraten durch die Annahme wechselmässig verpflichtet. Diese Verpflichtung erlischt, wenn dem Ehrenacceptanten der Wechsel nicht spätestens am zweiten Werktag nach dem Zahlungstage zur Zahlung vorgelegt wird.

Art. 61. Wenn der Wechsel von einer Nothadresse oder einem anderen Intervenierten zu Ehren angenommen wird, so haben der Inhaber und die Nachmänner des Honoraten keinen Regress auf Sicherstellung.

Derselbe kann aber von dem Honoraten und dessen Vormännern geltend gemacht werden.

2. Wypłata przez wyřczenie.

Art. 62. Jeżeli na wekslu nie wykupionym przez przekazanego lub na odpisie znajdują się adresy w potrzebie, albo przyjęcie przez wyřczenie, opiewające na miejsce zapłaty, wtedy posiadacz weksla musi przedstawi go do zapłaty wszystkim adresatom w potrzebie, oraz przyjemcy przez wyřczenie najpzniej w drugim dniu powszednim po dniu płatności, a wynik tego uwidoczni w proteście załoonym z powodu niezapłaty lub w dodatku do niego.

Jeżeli tego zaniedba, traci prawo zwrotnego poszukiwania przeciw adresantowi lub wyřczonemu i ich następcom.

Jeżeli posiadacz weksla odrzuci ofiarowaną mu przez innego interwenienta zapłat przez wyřczenie, traci prawo zwrotnego poszukiwania przeciw następcom wyřczonego.

Art. 63. Płaccemu przez wyřczenie musi

2. Ehrenbezahlung.

Art. 62. *Befinden sich auf dem von dem Bezogenen nicht eingelösten Wechsel oder der Copie Nothadressen oder ein Ehrenaccept, welche auf den Zahlungsort lauten, so muss der Inhaber den Wechsel spätestens am zweiten Werktag nach dem Zahlungstage den sämmtlichen Nothadressen und dem Ehrenacceptanten zur Zahlung vorlegen, und den Erfolg im Proteste Mangelszahlung oder in einem Anhang zu demselben bemerken lassen.*

Unterlässt er dies, so verliert er den Regress gegen den Adressanten oder Honoraten und deren Nachmänner.

Weist der Inhaber die von einem anderen Intervenienten angebotene Ehrenzahlung zurück, so verliert er den Regress gegen die Nachmänner des Honoraten.

Art. 63. *Dem Ehrenzahler muss der Wechsel und*

by za zwrotem kosztw wydany weksel i protest załoony z powodu niezapłaty.

Przez zapłat przez wyřczenie wstępuje on w prawa posiadacza weksla (art. 50. i 52.) przeciw wyřczonemu, tegoż poprzednikom i przyjemcy.

Art. 64. Z pomiędzy więcej osób ofiarujących zapłat przez wyřczenie, pierwszeństwo przysłuza tej, której zapłata uwalnia największą ilość wekslowo zobowiązanych.

Wyřczajcy, który płaci mimo, że z weksla lub protestu widocznym jest, iż kto inny, mający przed nim pierwszeństwo, gotów był weksel zapłaci, nie ma żadnego regresu do tych indosantów, którzy byliby uwolnieni przez zapłat ofiarowaną przez tego innego.

Art. 65. Przyjemca przez wyřczenie, który nie doszedł do uiszczenia zapłaty z powodu, że za-

der Protest Mangels-Zahlung gegen Erstattung der Kosten ausgehndigt werden.

Er tritt durch die Ehrenzahlung in die Rechte des Inhabers (Art. 50. und 52.) gegen den Honoraten, dessen Vormänner und den Acceptanten.

Art. 64. *Unter Mehreren, welche sich zur Ehrenzahlung erbieten, gebührt Demjenigen der Vorzug, durch dessen Zahlung die meisten Wechselverpflichteten befreit werden.*

Ein Intervenient, welcher zahlt, obgleich aus dem Wechsel oder Proteste ersichtlich ist, dass ein Anderer, dem er hiernach nachstehen müsste, den Wechsel einzulösen bereit war, hat keinen Regress gegen diejenigen Indossanten, welche durch Leistung der von dem Anderen angebotenen Zahlung befreit worden wären.

Art. 65. *Der Ehrenacceptant, welcher nicht zur Zahlungsleistung gelangt, weil der Bezogene oder ein anderer Intervenient bezahlt hat, ist berechtigt, von dem Zahlenden eine Provision von $\frac{1}{3}$ Procent zu verlangen.*

płacił przekazany lub inny wyręczający, ma prawo żądać od płażącego prowizyi $\frac{1}{3}$ od sta.

X. Powielenie weksla.

1. Wtóröpisy weksla.

Art. 66. Wystawca weksla przekazowego jest obowiązany wydać wekslobiercy na żądanie więcej równobrzmiących egzemplarzy.

W osnowie muszą one być oznaczone jako prima, secunda, tertia i t. d., w przeciwnym bowiem razie każdy egzemplarz będzie uważany za weksel samoistny (Sola Wechsel).

Także indosataryusz może żądać wtóröpisu weksla. W tym celu musi się on zwrócić do swego bezpośredniego poprzednika, który znowu udać się musi do swego poprzednika, aż wezwanie dojdzie do wystawcy. Każdy indosataryusz może żądać od swego poprzednika, aby na wtóröpisie powtórzono dawniejsze indosy.

X. Vervielfältigung eines Wechsels.

1. Wechselduplicate.

Art. 66. Der Aussteller eines gezogenen Wechsels ist verpflichtet, dem Remittenten auf Verlangen mehrere gleichlautende Exemplare des Wechsels zu überliefern.

Dieselben müssen im Contexte als Prima, Secunda, Tertia u. s. w. bezeichnet sein, widrigenfalls jedes Exemplar als ein für sich bestehender Wechsel (Sola Wechsel) erachtet wird.

Auch ein Indossatar kann ein Duplicat des Wechsels verlangen. Er muss sich dieserhalb an seinen unmittelbaren Vormann wenden, welcher wieder an seinen Vormann zurückgehen muss, bis die Anforderung an den Aussteller gelangt. Jeder Indossatar kann von seinem Vormanne verlangen, dass die früheren Indossamente auf dem Duplicat wiederholt werden.

Art. 67. Jeżeli zapłacono jeden z kilku wystawionych egzemplarzy, inne tracą przez to moc swoją.

Jednak z innych egzemplarzy pozostają odpowiedzialnymi:

1. indosant, który więcej egzemplarzy tego samego weksla indosował na rozmaite osoby, oraz wszyscy późniejsi indosanci, których odpisy znajdują się na egzemplarzach, nie oddanych przy zapłaćie — ze swoich indosów;

2. przyjemca, który przyjął więcej egzemplarzy tego samego weksla, odpowiada z akceptów, znajdujących się na egzemplarzach, przy zapłaćie nie zwróconych.

Art. 68. Kto jeden z kilku egzemplarzy weksla przesłał do przyjęcia, musi na pozostałych egzemplarzach zauważyć, u kogo można zastać egzemplarz posłany przez niego do przyjęcia. Opuszczenie tej uwagi nie odbiera jednak wekslowi mocy wekslowej.

Art. 67. Ist von mehreren ausgefertigten Exemplaren das eine bezahlt, so verlieren dadurch die anderen ihre Kraft.

Jedoch bleiben aus den übrigen Exemplaren verhaftet:

1. Der Indossant, welcher mehrere Exemplare desselben Wechsels an verschiedene Personen indossirt hat, und alle späteren Indossanten, deren Unterschriften sich auf den, bei der Zahlung nicht zurückgegebenen Exemplaren befinden, aus ihren Indossamenten.

2. Der Acceptant, welcher mehrere Exemplare desselben Wechsels acceptirt hat, aus den Accepten auf den bei der Zahlung nicht zurückgegebenen Exemplaren.

Art. 68. Wer eines von mehreren Exemplaren eines Wechsels zur Annahme versandt hat, muss auf den übrigen Exemplaren bemerken, bei wem das von ihm zur Annahme versandte Exemplar anzutreffen ist. Das

Przechowca egzemplarza przysłanego do przyjęcia jest obowiązany wydać go temu, kto jako indosataryusz (art. 36.) lub w inny sposób wykaże swoje prawo do odbioru.

Art. 69. Posiadacz wtóropisu, na którym podano, u kogo znajduje się egzemplarz przesłany do przyjęcia, nie może zwrotnie poszukiwać zabezpieczenia z powodu nieprzyjęcia, lub zwrotnie poszukiwać zapłaty z powodu niezapłaty, dopóki nie stwierdzi protestem:

1. że przechowca nie wydał mu egzemplarza przesłanego do przyjęcia;

2. że także na wtóropis nie można było uzyskać przyjęcia lub zapłaty.

2. Odpisy weksla.

Art. 70. Kopie weksla muszą zawierać odpis weksla i znajdujących się na nim indosów i uwag,

Unterlassen dieser Bemerkung entzieht jedoch dem Wechsel nicht die Wechselkraft.

Der Verwahrer des zum Accepte versandten Exemplares ist verpflichtet, dasselbe Demjenigen auszuliefern, der sich als Indossatar (Art. 36.) oder auf andere Weise zur Empfangnahme legitimirt.

Art. 69. *Der Inhaber eines Duplicates, auf welchem angegeben ist, bei wem das zum Accepte versandte Exemplar sich befindet, kann Mangels-Annahme desselben den Regress auf Sicherstellung und Mangels-Zahlung den Regress auf Zahlung nicht eher nehmen, als bis er durch Protest hat feststellen lassen:*

1. dass das zum Accepte versandte Exemplar ihm vom Verwahrer nicht verabfolgt worden ist, und

2. dass auch auf das Duplicat die Annahme oder die Zahlung nicht zu erlangen gewesen.

2. Wechselcopien.

Art. 70. *Wechselcopien müssen eine Abschrift des Wechsels und der darauf befindlichen Indossaments und*

oraz zaopatrzone być wiuny oświadczeniem: „dotąd odpis (kopia)“, lub innem podobnem określeniem.

Na odpisie należy zauważyć, u kogo można znaleźć oryginał weksla, przesłany do przyjęcia. Opuszczenie tej uwagi nie odbiera jednak indosowanej kopii jej mocy wekslowej.

Art. 71. Każdy oryginalny indos, znajdujący się na kopii, zobowiązuje indosanta tak samo, jak gdyby znajdował się na oryginalnym wekslu.

Art. 72. Przechowca oryginalnego weksla jest obowiązany wydać go posiadaczowi kopii, zaopatrzonej jednym lub więcej oryginalnymi indosami, skoro tenże jako indosataryusz lub w inny sposób wykaże swoje prawo do odbioru.

Jeżeli przechowca nie wyda oryginalnego weksla, to posiadacz odpisu weksla może tylko po założeniu wymienionego w art. 69. l. 1. protestu zwrotnie poszukiwać zabezpieczenia, a po nadejściu

Anmerkungen enthalten und mit der Erklärung: „bis hieher Abschrift (Copie)“ oder mit einer ähnlichen Bezeichnung versehen sein.

In der Copie ist zu bemerken, bei wem das zur Annahme versandte Exemplar des Wechsels anzutreffen ist. Das Unterlassen dieser Bemerkung entzieht jedoch der Indossirten Copie nicht ihre wechselfähige Kraft.

Art. 71. *Jedes auf einer Copie befindliche Original-Indossament verpflichtet den Indossanten ebenso, als wenn es auf einem Original-Wechsel stände.*

Art. 72. *Der Verwahrer des Original-Wechsels ist verpflichtet, denselben dem Besitzer einer mit einem oder mehreren Original-Indossamenten versehenen Copie auszuliefern, insofern sich derselbe als Indossatar oder auf andere Weise zur Empfangnahme legitimirt.*

Wird der Original-Wechsel vom Verwahrer nicht ausgeliefert, so ist der Inhaber der Wechselcopie nur nach Aufnahme des im Art. 69. Nr. 1. erwähnten Pro-

podanego w kopii dnia płatności zwrotnie poszukiwać zapłaty na tych indosantach, których oryginalne indosy znajdują się na kopii.

XI. Weksle zaginione.

Art. 73. Właściciel weksła zaginionego może w sądzie miejsca płatności podać wniosek na jego umorzenie.

Sąd, do którego wniesiono podanie o umorzenie weksła, ma na to wydać edykt z wezwaniem do posiadacza weksła, aby go sądowi przedłożył, wyznaczyć w tym celu termin 45 dni i oznaczyć jego początek, jeżeli weksel jeszcze nie jest płatny, na pierwszy dzień po czasie zapadłości weksła.

Po wdrożeniu postępowania amortyzacyjnego i po zapadłości weksła, może właściciel weksła żądać od przyjemcy zapłaty, jeżeli da zabezpieczenie aż do umorzenia weksła. Bez dania takiego zabezpie-

testes Regress auf Sicherstellung und nach Eintritt des auf der Copie angegebenen Verfalltages Regress auf Zahlung gegen diejenigen Indossanten zu nehmen berechtigt, deren Original-Indossamente auf der Copie befindlich sind.

XI. Abhanden gekommene Wechsel.

Art. 73. Der Eigenthümer eines abhanden gekommenen Wechsels kann die Amortisation desselben bei dem Gerichte des Zahlungsortes beantragen.

Das Gericht, bei welchem ein Gesuch um Amortisation eines Wechsels überreicht worden ist, hat hierüber ein Edict mit der Aufforderung an den Inhaber des Wechsels, denselben dem Gerichte vorzulegen, zu erlassen, darin die Frist auf 45 Tage zu bestimmen, und den Anfang derselben, wenn der Wechsel noch nicht fällig ist, auf den ersten Tag nach der Verfallzeit des Wechsels festzusetzen.

Nach Einleitung des Amortisationsverfahrens und nach der Verfallzeit des Wechsels kann der Eigenthümer

czenia ma on tylko prawo domagać się złożenia sumy dłużnej z przyjęcia w depozycie sądowym.

Art. 74. Od posiadacza weksła wylegitymowanego, stosownie do postanowień art. 36., tylko wtedy domagać się można jego wydania, jeżeli on nabył weksel w złej wierze, lub przy nabyciu weksła zawinił grubym niedbalstwem.

XII. Weksle fałszywe.

Art. 75. Nawet jeżeli podpis wystawcy weksła jest podrobiony lub sfalszowany, prawdziwe przyjęcie i prawdziwe indosy zatrzymują skuteczność weksłowa.

Art. 76. Z weksła, opatrzonego podrobieniem, albo sfalszowaniem przyjęciem lub indosem, pozostają weksłowo zobowiązanymi poszczególni indosanci i wystawca, których podpisy są prawdziwe.

vom Acceptanten Zahlung fordern, wenn es bis zur Amortisation des Wechsels Sicherheit bestellt. Ohne eine solche Sicherstellung ist er nur die Deposition der aus dem Accepte schuldigen Summe bei Gericht zu fordern berechtigt.

Art. 74. Der nach den Bestimmungen des Art. 36. legitimirte Besitzer eines Wechsels kann nur dann zur Herausgabe desselben angehalten werden, wenn er den Wechsel in bösem Glauben erworben hat, oder ihm bei der Erwerbung des Wechsels eine grobe Fahrlässigkeit zur Last fällt.

XII. Falsche Wechsel.

Art. 75. Auch wenn die Unterschrift des Ausstellers eines Wechsels falsch oder verfälscht ist, behalten dennoch das echte Accept und die echten Indossamente die wechselmässige Wirkung.

Art. 76. Aus einem mit einem falschen oder verfälschten Accepte oder Indossamente versehenen Wechsel bleiben sämtliche Indossanten und der Aussteller, deren Unterschriften echt sind, wechselmässig verpflichtet.

XIII. Przedawnienie wekslowe.

Art. 77. Roszczenie wekslowe przeciw przyjemcy przedawnia się w trzech latach, licząc od dnia zapadłości weksla.

Art. 78. Zwrotne roszczenia posiadacza (art. 50.) przeciw wystawcy i innym poprzednikom przedawniają się:

1. w trzech miesiącach, jeżeli weksel był płatny w Europie, z wyjątkiem Islandyi i wysp Faröer;

2. w sześciu miesiącach, jeżeli weksel był płatny w krajach nadbrzeżnych Azji i Afryki, wzdłuż morza śródziemnego i czarnego, albo na należących do nich wyspach tychże mórz;

3. w ośmnastu miesiącach, jeżeli weksel był płatny w innym nieeuropejskim kraju, albo w Islandyi lub na wyspach Faröer.

Przedawnienie rozpoczyna się przeciw posiadaczowi z dniem założenia protestu.

XIII. Wechselverjährung.

Art. 77. Der wechselfässige Anspruch gegen den Acceptanten verfährt in drei Jahren, vom Verfalltage des Wechsels an gerechnet.

Art. 78. Die Regressansprüche des Inhabers (Art. 50.) gegen den Aussteller und die übrigen Vormänner verjähren:

1. in drei Monaten, wenn der Wechsel in Europa, mit Ausnahme von Island und den Faröern, zahlbar war;

2. in sechs Monaten, wenn der Wechsel in den Küstenländern von Asien und Afrika, längs des mittelländischen und schwarzen Meeres, oder in den dazu gehörigen Inseln dieser Meere zahlbar war;

3. in achtzehn Monaten, wenn der Wechsel in einem anderen aussereuropäischen Lande oder in Island oder den Faröern zahlbar war.

Die Verjährung beginnt gegen den Inhaber mit dem Tage des erhobenen Protestes.

Art. 79. Zwrotne roszczenia indosanta (art. 51.) przeciw wystawcy i innym poprzednikom, przedawniają się:

1. w trzech miesiącach, jeżeli zwrotnie poszukujący mieszka w Europie, z wyjątkiem Islandyi i wysp Faröer;

2. w sześciu miesiącach, jeżeli zwrotnie poszukujący mieszka w nadbrzeżnych krajach Azji i Afryki, wzdłuż morza śródziemnego i czarnego, lub na należących do nich wyspach tych mórz;

3. w ośmnastu miesiącach, jeżeli zwrotnie poszukujący mieszka w innym kraju pozaeuropejskim, albo w Islandyi lub na wyspach Faröer.

Jeżeli indosant uiscił zapłatę przed wytoczeniem mu skargi wekslowej, to przedawnienie przeciw niemu biegnie od dnia zapłaty, we wszystkich zaś innych wypadkach od dnia dokonanego doręczenia mu skargi lub wezwania.

Art. 79. Die Regressansprüche des Indossanten (Art. 51.) gegen den Aussteller und die übrigen Vormänner verjähren:

1. in drei Monaten, wenn der Regressnehmer in Europa, mit Ausnahme von Island und den Faröern wohnt;

2. in sechs Monaten, wenn der Regressnehmer in den Küstenländern von Asien und Afrika, längs des mittelländischen und schwarzen Meeres oder in den dazu gehörigen Inseln dieser Meere wohnt;

3. in achtzehn Monaten, wenn der Regressnehmer in einem anderen aussereuropäischen Lande oder in Island oder den Faröern wohnt.

Gegen den Indossanten läuft die Frist, wenn er, ehe eine Wechselklage gegen ihn angestellt worden, gezahlt hat, vom Tage der Zahlung, in allen übrigen Fällen aber vom Tage der ihm geschehenen Behändigung der Klage oder Ladung.

Art. 80. Przedawnienie (art. 77—79) przerywa się tylko przez doręczenie skargi i tylko odnośnie do tego, przeciw komu skargę skierowano.

Zawiadomienie o sporze, uskutecznione przez pozwanego, zastępuje jednak w tym względzie miejsce skargi.

XIV. Prawo skargi wierzyciela wekslowego.

Art. 81. Zobowiązanie wekslowe ciąży na wystawcy, przyjemcy i indosantach weksla, jakoteż na każdym, kto współpodpisał weksel, odpis weksla, przyjęcie lub indos nawet wtedy, gdyby przytem nazwał się tylko ręczycielem (per aval).

Zobowiązanie tych osób obejmuje wszystko, czego posiadacz weksla może żądać z powodu niedopełnienia zobowiązania wekslowego.

Posiadacz weksla może dochodzić całej swej wierzytelności na jednym; od jego wyboru jednak

Art. 80. Die Verjährung (Art. 77—79) wird nur durch Behändigung der Klage unterbrochen und nur in Beziehung auf Denjenigen, gegen welchen die Klage gerichtet ist.

Jedoch vertritt in dieser Hinsicht die von dem Beklagten geschehene Streitverkündigung die Stelle der Klage.

XIV. Klagerecht des Wechselgläubigers.

Art. 81. Die wechelmässige Verpflichtung trifft den Aussteller, Acceptanten und Indossanten des Wechsels, sowie einen Jeden, welcher den Wechsel, die Wechselcopie, das Accept oder das Indossament mitunterzeichnet hat, selbst dann, wenn er sich dabei nur als Bürge (per aval) benannt hat.

Die Verpflichtung dieser Personen erstreckt sich auf alles, was der Wechselinhaber wegen Nichterfüllung der Wechselverbindlichkeit zu fordern hat.

Der Wechselinhaber kann sich wegen seiner ganzen Forderung an den Einzelnen halten; es steht in seiner

zależy, kogo z wekslowo zobowiązanych naprzód ma zapozwać.

Art. 82. Dłużnik wekslowy może się bronić tylko takimi zarzutami, które wynikają z samego prawa wekslowego lub służą mu bezpośrednio przeciw każdorazowemu powodowi.

Art. 83. Jeżeli wekslowe zobowiązanie wystawcy lub przyjemcy zgłosił skutek przedawnienia, albo skutek tego, że zaniechano przedsięwzięcia czynności, ustawowo przepisanych dla zachowania prawa wekslowego, natenczas pozostają oni wobec posiadacza tylko o tyle zobowiązani, o ileby się z jego szkodą wzbogacili.

Przeciw indosantom, których wekslowe zobowiązanie zgłosił, roszczenie takie nie istnieje.

XV. Ustawodawstwo zagraniczne.

Art. 84. Zdolność cudzoziemca do zaciągania

Wahl, welchen Wechselverpflichteten er zuerst in Anspruch nehmen will.

Art. 82. Der Wechselschuldner kann sich nur solcher Einreden bedienen, welche aus dem Wechselrechte selbst hervorgehen oder ihm unmittelbar gegen den jedesmaligen Kläger zustehen.

Art. 83. Ist die wechelmässige Verbindlichkeit des Ausstellers oder des Acceptanten durch Verjährung oder dadurch, dass die zur Erhaltung des Wechselrechtes gesetzlich vorgeschriebenen Handlungen verabsäumt sind, erloschen, so bleiben dieselben dem Inhaber nur so weit, als sie sich mit dessen Schaden bereichern würden, verpflichtet.

Gegen die Indossanten, deren wechelmässige Verbindlichkeit erloschen ist, findet ein solcher Anspruch nicht Statt.

XV. Ausländische Gesetzgebung.

Art. 84. Die Fähigkeit eines Ausländers, wechelmässige Verpflichtungen zu übernehmen, wird nach den

wekslowych zobowiązań, ocenia się wedle ustaw tego państwa, do którego on należy. Jednak cudzoziemiec wedle ustaw swojej ojczyzny wekslowo niezdolny, staje się przez przyjęcie zobowiązań wekslowych w tutejszym kraju zobowiązany, jeżeli tylko wedle tutejszych ustaw jest wekslowo zdolny.

Art. 85. Istotne wymogi weksla wystawionego za granicą, jakoteż każdego innego za granicą oddanego oświadczenia wekslowego, ocenia się wedle ustaw tego miejsca, gdzie oświadczenie nastąpiło.

Jeżeli jednak oddane za granicą oświadczenia wekslowe odpowiadają wymogom ustawy tutejszo-krajowej, natenczas stąd, że one wedle zagranicznych ustaw są wadliwe, nie można żadnego zaczerpnąć zarzutu przeciw prawnej mocy oświadczeń, później w tutejszym kraju na wekslu umieszczonych.

Również oświadczenia wekslowe, mocą których krajowiec zobowiązuje się za granicą wobec dru-

Gesetzen des Staates beurtheilt, welchem derselbe angehört. Jedoch wird ein nach den Gesetzen seines Vaterlandes nicht wechselfähiger Ausländer durch Übernahme von Wechselverbindlichkeiten im Inlande verpflichtet, insofern er nach den Gesetzen des Inlandes wechselfähig ist.

Art. 85. Die wesentlichen Erfordernisse eines im Auslande ausgestellten Wechsels, sowie jeder anderen im Auslande ausgestellten Wechselerklärung werden nach den Gesetzen des Ortes beurtheilt, an welchem die Erklärung erfolgt ist.

Entsprechen jedoch die im Auslande geschehenen Wechselklärungen den Anforderungen des inländischen Gesetzes, so kann daraus, dass sie nach ausländischen Gesetzen mangelhaft sind, kein Einwand gegen die Rechtsverbindlichkeit der später im Inlande auf den Wechsel gesetzten Erklärungen entnommen werden.

Ebenso haben Wechselklärungen, wodurch sich ein Inländer einem anderen Inländer im Auslande verpflichtet,

giego krajowca, mają moc wekslową, jeżeli tylko odpowiadają wymogom tutejszego ustawodawstwa.

Art. 86. O sposobie czynności, mających się przedsięwziąć z wekslem na miejscu zagranicznym, celem wykonania lub zachowania prawa wekslowego, rozstrzyga prawo, tamże obowiązujące.

XVI. Protest.

Art. 87. Każdy protest musi być sporządzony przez notaryusza lub urzędnika sądowego.

Nie potrzeba do tego ani przybrania świadków, ani protokolanta.

Art. 88. Protest musi zawierać:

1. dosłowny odpis weksla lub kopii i wszystkich znajdujących się tam indosów i uwag;
2. nazwisko i firmę osób, dla których i przeciw którym protest się zakłada;
3. żądanie postawione osobie, przeciw której

Wechselkraft, wenn sie auch nur den Anforderungen der inländischen Gesetzgebung entsprechen.

Art. 86. Über die Form der mit einem Wechsel an einem ausländischen Platze zur Ausübung oder Erhaltung des Wechselrechtes vorzunehmenden Handlungen entscheidet das dort geltende Recht.

XVI. Protest.

Art. 87. Jeder Protest muss durch einen Notar oder einen Gerichtsbeamten aufgenommen werden.

Der Zuziehung von Zeugen oder eines Protokollführers bedarf es dabei nicht.

Art. 88. Der Protest muss enthalten:

1. eine wörtliche Abschrift des Wechsels oder der Copie und aller darauf befindlichen Indossamente und Bemerkungen;
2. den Namen oder die Firma der Personen, für welche und gegen welche der Protest erhoben wird;
3. das an die Person, gegen welche protestirt wird,

zakłada się protest, jej odpowiedź lub uwagę, że żadnej odpowiedzi nie dała, lub że jej nie można było zastać;

4. podanie miejsca, jakoteż dnia kalendarzowego, miesiąca i roku, w którym wezwanie (l. 3.) nastąpiło, lub w którym je bez skutku usiłowano;

5. w razie przyjęcia przez wyłączenie lub zapłaty przez wyłączenie wzmiankę, kto, za kogo i jak je ofiarował i uskutecznił;

6. podpis notaryusza lub urzędnika sądowego, który protest założył, z dodaniem pieczęci urzędowej.

Art. 89. Jeżeli ma się żądać świadczenia wekslowego od więcej osób, to co do kilkakrotnych wezwań potrzeba tylko jednego dokumentu protestowego.

Art. 90. Notaryusze i urzędnicy sądowi są obowiązani wpisywać sporządzone przez siebie protesty w całej ich osnowie, dzień po dniu i w po-

gestellte Begehren, ihre Antwort oder die Bemerkung, dass sie keine gegeben habe oder nicht anzutreffen gewesen sei;

4. die Angabe des Ortes, sowie des Kalendertages, Monates und Jahres, an welchem die Aufforderung (Nr. 3.) geschehen oder ohne Erfolg versucht worden ist;

5. im Falle einer Ehrenannahme oder einer Ehrenzahlung die Erwähnung, von wem, für wen und wie sie angeboten und geleistet wird;

6. die Unterschrift des Notars oder des Gerichtsbeamten, welcher den Protest aufgenommen hat, mit Beifügung des Amtssiegels.

Art. 89. *Muss eine wechselrechtliche Leistung von mehreren Personen verlangt werden, so ist über die mehrfache Aufforderung nur eine Protesturkunde erforderlich.*

Art. 90. *Die Notare und Gerichtsbeamten sind schuldig, die von ihnen aufgenommenen Proteste nach deren ganzem Inhalte Tag für Tag und nach Ordnung*

rządku dat, do osobnego rejestru, zaopatrzonego karta za kartą liczbami bieżącymi.

XVII. Miejsce i czas przedstawienia, oraz innych czynności zdarzających się w obrocie wekslowym.

Art. 91. Przedstawienie do przyjęcia lub zapłaty, założenie protestu, żądanie wydania wtóropisu weksła, jakoteż wszystkie inne u pewnej osoby przedsięwziąć się mające czynności, muszą być dokonane w jej lokalu, przeznaczonym do załatwiania interesów, a w razie braku takiego, w jej mieszkaniu. Na innym miejscu, n. p. na giełdzie, może się to stać tylko za obopólnem porozumieniem.

Niemożność wyszukania lokalu, przeznaczonego do załatwiania interesów lub mieszkania, należy uważać za stwierdzoną dopiero wtedy, gdy takie wywiady, przedsięwzięte w tej mierze u miejscowej władzy policyjnej, przez notaryusza lub urzędnika

des Datums in ein besonderes Register einzutragen, das von Blatt zu Blatt mit fortlaufenden Zahlen versehen ist.

XVII. Ort und Zeit für die Präsentation und andere im Wechselverkehre vorkommenden Handlungen.

Art. 91. *Die Präsentation zur Annahme oder Zahlung, die Protesterhebung, die Abforderung eines Wechsel-Duplicates, sowie alle sonstigen, bei einer bestimmten Person vorzunehmenden Acte müssen in deren Geschäftslocal, und in Ermangelung eines solchen in deren Wohnung vorgenommen werden. An einem anderen Orte, z. B. an der Börse, kann dies nur mit beiderseitigem Einverständnisse geschehen.*

Dass das Geschäftslocal oder die Wohnung nicht zu ermitteln sei, ist erst alsdann als festgestellt anzunehmen, wenn auch eine dieshalb bei der Polizeibehörde des Ortes geschehene Nachfrage des Notars oder des

sądowego, pozostały bez skutku, co w proteście musi być zaznaczonem.

Art. 92. Jeżeli weksel zapada w niedzielę lub w święto powszechne, to najbliższy dzień powszedni jest dniem płatności. Także wydania wtóropisu weksła, oświadczenia co do przyjęcia i każdego innego oświadczenia żądać można tylko w dniu powszednim. Jeżeli ostateczny czas do przedsięwzięcia jednej z powyższych czynności przypada na niedzielę lub powszechne święto, czynności tej żądać się musi w najbliższym dniu powszednim.

To samo postanowienie stosuje się także do założenia protestu. (Uwaga do art. 92. patrz str. 190).

Art. 93. Jeżeli na pewnym miejscu (w wekslu wymienionem) istnieją powszechne dnie rozpłaty (dnie kasowe), to zapłata weksła zapadłego w czasie między dniami kasowymi, może być uiszczoną do

Gerichtsbeamten fruchtlos geblieben ist, welches im Proteste bemerkt werden muss.

Art. 92. Verfällt der Wechsel an einem Sonntage oder allgemeinen Feiertage, so ist der nächste Werktag oder Zahlungstag. Auch die Herausgabe eines Wechsel-Duplicates, die Erklärung über die Annahme, sowie jede andere Erklärung, können nur an einem Werktag gefordert werden. Fällt der Zeitpunkt, in welchem die Vornahme einer der vorstehenden Handlungen spätestens gefordert werden musste, auf einen Sonntag oder allgemeinen Feiertag, so muss diese Handlung am nächsten Werktag gefordert werden.

Dieselbe Bestimmung findet auch auf die Protest-erhebung Anwendung.

Art. 93. Bestehen an einem Wechselplatze allgemeine Zahlungstage (Cassiertage), so braucht die Zahlung eines zwischen den Zahltagen fällig gewordenen Wechsels erst am nächsten Zahltag geleistet zu werden, sofern nicht der Wechsel auf Sicht lautet.

piero w następnym dniu rozpłaty, o ile weksel nie opiewa na okazanie.

Nie można jednak przekroczyć terminu, zakreślonego w art. 41. dla założenia protestu z powodu niezapłaty.

XVIII. Podpisy wadliwe.

Art. 94. Oświadczenia wekslowe, stwierdzone krzyżami lub innymi znakami zamiast nazwiska, mają tylko wtedy moc wekslową, jeżeli znaki te sądownie lub notaryalnie uwierzytelniono.

Art. 95. Kto podpisuje oświadczenie wekslowe jako pełnomocnik drugiej osoby, nie mając do tego pełnomocnictwa, odpowiada osobiście w taki sam sposób, jakby odpowiadał ów rzekomy mocodawca, gdyby pełnomocnictwa był udzielił.

To samo dotyczy opiekunów i innych zastępców, którzy wystawiając oświadczenia wekslowe, przekraczają swoje uprawnienia.

Die im Artikel 41. für die Annahme des Protestes Mangels-Zahlung bestimmte Frist darf jedoch nicht überschritten werden.

XVIII. Mangelhafte Unterschriften.

Art. 94. Wechselklärungen, welche statt des Namens mit Kreuzen oder anderen Zeichen vollzogen sind, haben nur dann, wenn diese Zeichen gerichtlich oder notariell beglaubigt worden, Wechselkraft.

Art. 95. Wer eine Wechselklärung als Bevollmächtigter eines Anderen unterzeichnet, ohne dazu Vollmacht zu haben, haftet persönlich in gleicher Weise, wie der angebliche Machtgeber gehaftet haben würde, wenn die Vollmacht erteilt gewesen wäre.

Dasselbe gilt von Vormündern und anderen Vertretern, welche mit Überschreitung ihrer Befugnisse Wechselklärungen ausstellen.

O wekslach własnych.

Art. 96. Istotne wymogi weksła własnego (suchego) są:

1. w samym wekslu umieszczone oznaczenie go jako weksel, lub jeżeli weksel jest wystawiony w obcym języku, wyrażenie odpowiadające temu oznaczeniu w obcym języku;
2. podanie zapłacić się mającej sumy pieniężnej;
3. nazwisko osoby lub firma, której lub na której zlecenie wystawca chce uiścić zapłatę;
4. oznaczenie czasu, w którym ma nastąpić zapłata (Art. 4. l. 4.);
5. podpis wystawcy jego nazwiskiem lub jego firmą;
6. podanie miejsca, dnia, miesiąca i roku wystawienia.

DRITTER ABSCHNITT.

Von eigenen Wechseln.

Art. 96. Die wesentlichen Erfordernisse eines eigenen (trockenen) Wechsels sind:

1. die in den Wechsel selbst aufzunehmende Bezeichnung als Wechsel oder, wenn der Wechsel in einer fremden Sprache ausgestellt ist, ein jener Bezeichnung entsprechender Ausdruck in der fremden Sprache;
2. die Angabe der zu zahlenden Summe;
3. der Name der Person oder die Firma, an welche oder an deren Ordre der Aussteller Zahlung leisten will;
4. Die Bestimmung der Zeit, zu welcher gezahlt werden soll (Art. 4. Nr. 4.);
5. die Unterschrift des Ausstellers mit seinem Namen oder seiner Firma;
6. die Angabe des Ortes, Monatstages und Jahres der Ausstellung.

Art. 97. Miejsce wystawienia uważać należy za miejsce płatności weksła własnego, o ile nie podano osobnego miejsca płatności, a zarazem za miejsce zamieszkania wystawcy.

Art. 98. Następujące przepisy, podane w niniejszej ustawie dla weksli przekazowych, odnoszą się także do weksli własnych:

1. art. 5. i 7. o formie weksła;
2. art. 9—17 o indosie;
3. art. 19. i 20. o przedstawieniu weksli płatnych w pewien czas po okazaniu z tą zmianą, że przedstawia się je wystawcy;
4. art. 29. o zwrotnem poszukiwaniu zabezpieczenia z tą zmianą, że dochodzić go można w razie niepewnej wypłacalności wystawcy;
5. art. 30—40 o zapłacie i uprawnieniu do złożenia płatnej kwoty wekslowej w przechowanie

Art. 97. Der Ort der Ausstellung gilt für den eigenen Wechsel, insofern nicht ein besonderer Zahlungsort angegeben ist, als Zahlungsort und zugleich als Wohnort des Ausstellers.

Art. 98. Nachstehende, in diesem Gesetze für gezeigte Wechsel gegebene Vorschriften gelten auch für eigene Wechsel:

1. die Art. 5. und 7. über die Form des Wechsels;
2. die Art. 9—17 über das Indossament;
3. die Art. 19. und 20. über die Präsentation der Wechsel auf eine Zeit nach Sicht mit der Massgabe, dass die Präsentation dem Aussteller geschehen muss;
4. der Art. 29. über den Sicherheitsregress mit der Massgabe, dass derselbe im Falle der Unsicherheit des Ausstellers Statt findet;
5. die Art. 30—40 über die Zahlung und die Befugnis zur Deposition des fälligen Wechselbetrages mit der Massgabe, dass letztere durch den Aussteller geschehen kann;

sądowe z tą zmianą, że to ostatnie uczynić może wystawca;

6. art. 41. i 42., jakoteż art. 45—55 o regresie z powodu niezapłaty przeciw indosantom;

7. art. 62—65 o zapłacie przez wyřczenie;

8. art. 70—72 o odpisach;

9. art. 83—76 o wekslach zaginionych i fałszywych z tą zmianą, że w przypadku art. 73. zapłatę uiścić ma wystawca;

10. art. 78—96 o ogólnych zasadach wekslowego przedawnienia, o przedawnieniu zwrotnych roszczeń do indosantów, o prawie skargi wierzyciela wekslowego, o zagranicznym ustawodawstwie wekslowem, o proteście, o miejscu i czasie przedstawienia i innych czynnościach, zdarzających się w obrocie wekslowym, jakoteż o wadliwych podpisach.

Art. 99. Weksle własne umiejscowione przedstawić należy do zapłaty wskazanemu w umiejscowieniu lub, jeżeli takiego nie wymieniono, samemu

6. die Art. 41. und 42., sowie die Art. 45—55 über den Regress Mangels-Zahlung gegen die Indossanten;

7. die Art. 62—65 über die Ehrenzahlung;

8. die Art. 70—72 über die Copien;

9. die Art. 73—76 über abhanden gekommene und falsche Wechsel mit der Massgabe, dass im Falle des Art. 73. die Zahlung durch den Aussteller erfolgen muss;

10. die Art. 78—96 über die allgemeinen Grundsätze der Wechselverjährung, die Verjährung der Regressansprüche gegen die Indossanten, das Klagerecht des Wechselgläubigers, die ausländischen Wechselgesetze, den Protest, den Ort und die Zeit für die Präsentation und andere im Wechselverkehre vorkommende Handlungen, sowie über mangelhafte Unterschriften.

Art. 99. Eigene domicilirté Wechsel sind dem Domiciliaten, oder, wenn ein solcher nicht benannt ist, dem Aussteller selbst an demjenigen Orte, wohin der Wechsel domicilirt ist, zur Zahlung zu präsentiren und, wenn

wieniu lub, jeżeli takiego nie wymieniono, samemu wystawcy w tem miejscu, gdzie weksel umiejscowiono i tamże założyć protest, jeżeli zapłata nie nastąpi. Jeżeli omieszka się założyć protest we właściwym czasie u wskazanego w umiejscowieniu, traci się skutek tego roszczenie wekslowe do wystawcy i indosantów (oprócz tego przypadku do zachowania prawa wekslowego przeciw wystawcy nie potrzeba ani przedstawienia w dniu płatności, ani założenia protestu *).

Art. 100. Wekslowe roszczenie przeciw wystawcy weksla własnego przedawnia się w trzech latach, licząc od dnia zapadłości weksla.

die Zahlung unterbleibt, dort zu protestiren. Wird die rechtzeitige Protesterhebung beim Domiciliaten verabsäumt, so geht dadurch der wechselfässige Anspruch gegen den Aussteller und die Indossanten verloren; (ausserdem bedarf es zur Erhaltung des Wechselrechtes gegen den Aussteller weder der Präsentation am Zahlungstage, noch der Erhebung des Protestes).

Art. 100. Der wechselfässige Anspruch gegen den Aussteller eines eigenen Wechsels verjährt in drei Jahren vom Verfallstage des Wechsels an gerechnet.

*) Obacz uwagę przy art. 4.

O stemplach i należnościach w sprawach wekslowych.

Aczkolwiek każdy weksel z reguły podlega obowiązkowi stemplowemu, to jednak ważność weksla weclie nie zależy od dopełnienia tego obowiązku. Obowiązek stemplowania weksli i opłacania należności w sprawach wekslowych nałożona ustawa na strony działające ze względów czysto skarbowych.

USTAWA STEMPOWA

z dnia 8. marca 1876 Dz. u. p. Nr. 26.

opiewa następująco:

§ 1. zawiera zmianę dawnej skali stemplovej I. Wedle tego paragrafu i rozp. ces. z 21. września 1899 Dz. u. p. Nr. 176., należność stemplovej od weksli wraz z dodatkiem wynosi:

Skala I.

Do kwoty	150 kor.	— kor.	10 hal.
nad 150 kor. do 300 "	—	—	20 "
" 300 " " 600 "	—	—	40 "
" 600 " " 900 "	—	—	60 "
" 900 " " 1200 "	—	—	80 "
" 1200 " " 1500 "	1	—	— "
" 1500 " " 1800 "	1	—	20 "
" 1800 " " 2100 "	1	—	40 "
" 2100 " " 2400 "	1	—	60 "
" 2400 " " 2700 "	1	—	80 "
" 2700 " " 3000 "	2	—	— "
" 3000 " " 6000 "	4	—	— "
" 6000 " " 9000 "	6	—	— "
" 9000 " " 12000 "	8	—	— "
" 12000 " " 15000 "	10	—	— "
" 15000 " " 18000 "	12	—	— "
" 18000 " " 21000 "	14	—	— "
" 21000 " " 24000 "	16	—	— "
" 24000 " " 27000 "	18	—	— "
" 27000 " " 30000 "	20	—	— "
" 30000 " " 33000 "	22	—	— "

i tak dalej od każdego 3000 koron o 2 korony więcej, przyczem kwotę resztującą, niższą od 3000 koron, należy liczyć za pełne 3000 koron.

II. Uiszczanie należności od weksli.

§ 2. Przez wyraz „kraj” rozumieć należy w następujących paragrafach obszar, w którym niniejsza ustawa obowiązuje i dlatego każdy weksel,

wystawiony poza granicami tego obszaru, należy uważać za weksel zagraniczny.

Co do weksli, wystawionych w krajach korony węgierskiej, pozostają nadal w mocy przepisy rozporządzenia z 2. października 1868 Dz. u. p. Nr. 135., a w szczególności §§: 26., 27. i 28. i dlatego też od należności przypadającej od takich weksli wedle niniejszej ustawy, potrącić należy tę kwotę, co do której udowodnionem jest, że ją przy wystawieniu weksla zapłacono, stosownie do przepisu, król. skarbowi węgierskiemu zapomoćą znaczków stemplovech lub bezpośrednio.

§ 3. Oznaczone w tej ustawie czasokresy miesięczne należy obliczać podług art. 32. ust. weksli., t. zn. w taki sposób, że czasokres kończy się z tym dniem ostatniego miesiąca, który swą liczbą odpowiada początkowemu dniowi czasokresu, jeżeliby zaś w ostatnim miesiącu dnia takiego nie było, z ostatnim dniem tego miesiąca.

Czasokresy dzienne należy liczyć wedle kalendarza; przyczem jednak nie wlicza się tego dnia, od którego czasokres biec zaczyna.

§ 4. Weksle przekazowe i własne, wystawione w kraju, płatne w kraju lub zagranicą w powymym oznaczonym czasie, za okazaniem, lub w pewien oznaczony czas po okazaniu, podlegają opłacie od takiej sumy, na jaką weksel opiewa, o mianowicie:

a) wedle skali I., jeżeli z samego weksla nie wynika, że zapłacono nastąpić ma później, niż w sześć miesięcy po dniu wystawienia i jeżeli nie zachodzi przypadek przewidziany w ostatnim zdaniu tego paragrafu;

b) wedle skali II., jeżeli już z samego weksla wynika, że zapłacono nastąpić ma później, niż za sześć miesięcy po dniu wystawienia.

Skala II. (należność z dodatkiem)

wedle § 2. ces. rozp. z 8. lipca 1858 Dz. u. p. Nr. 102., ces. rozp. z 17. maja 1859 Dz. u. p. Nr. 89., ust. z 13. grudnia 1862 Dz. u. p. Nr. 89., i rozp. ces. z 21. września 1899 Dz. u. p. Nr. 176.

Do kwoty	40 kor.	— kor.	14 hal.
nad 40 kor. do 80 "	—	—	26 "
" 80 " " 120 "	—	—	38 "
" 120 " " 200 "	—	—	64 "
" 200 " " 400 "	1	—	26 "
" 400 " " 600 "	1	—	88 "
" 600 " " 800 "	2	—	50 "
" 800 " " 1600 "	5	—	— "
" 1600 " " 2400 "	7	—	50 "
" 2400 " " 3200 "	10	—	— "
" 3200 " " 4000 "	12	—	50 "
" 4000 " " 4800 "	15	—	— "
" 4800 " " 6400 "	20	—	— "
" 6400 " " 8000 "	25	—	— "
" 8000 " " 9600 "	30	—	— "
" 9600 " " 11200 "	35	—	— "
" 11200 " " 12800 "	40	—	— "
" 12800 " " 14400 "	45	—	— "
" 14400 " " 16000 "	50	—	— "

Nad 16000 koron opłacie należy od każdego 800 koron nadwyżkę w kwocie 2 koron 50 hal., przyczem kwotę resztującą, niższą od 800 koron, liczy się za pełnych 800 koron.

Oplacie wedle skali II. podlega weksel bez względu na czas zapadłości także i wtedy, gdy w samej jego osnovie udzielono zezwolenia na wpis lub ostrzeżenie na nieruchomości.

Wszystkie dalsze wtóropisy weksła (secunda, tertia i t. d.), jak również wszystkie indosowane odpisy weksła, podlegają tej samej należyłości, co pierwszy egzemplarz. Z kilku egzemplarzy jednego weksła wolny jest jednak od należyłości stemplowej ten, który wyłączenie przeznaczono do uzyskania przyjęcia od wskazanego, znajdującego się poza granicami monarchii austro-węgierskiej, jeżeli na pierwszej stronie tego egzemplarza dodane są słowa: „przeznaczony tylko do przyjęcia” i jeżeli jego odwrotna strona w ten sposób jest przekreślona, że wykluczoną jest możliwość indosowania lub kwitowania.

§ 5. Do weksli, objętych § 4a, płatnych za okazaniem lub w pewien oznaczony czas po okazaniu, należy w pierwszym dniu po upływie sześciu miesięcy od dnia wystawienia dopłacić taką kwotę, jakiej brakuje do należyłości wedle skali II., jeżeli weksel nie został jeszcze przedstawiony do zapłaty.

Jeżeli weksle, objęte § 4a, płatne w pewnym oznaczonym czasie po upływie sześciu miesięcy od dnia wystawienia, pożywa się dalej, należy przed pozyciem uiszczyć należyłość brakującą do wyrównania skali II.; pozyciem takim nie jest jednak indos de incasso, lub per procura, w myśl art. 17. ust. weksli.

Jeżeli takie pozycie odnosi się tylko do części sumy wekslowej, a weksel w czasie wystawienia był wolny od opłaty, należy zapłacić należyłość wedle skali II., odpowiadającą wysokości sumy odstąpionej; jeżeli zaś w tym przypadku weksel już pierwotnie podlegał opłacie, należy uiszczyć różnicę, wypadającą z obliczenia między należyłością od sumy odstąpionej wedle skali II., a należyłością odpowiadającą tejże sumie wedle skali I., która obowiązywała w czasie wystawienia weksła.

§ 6. Każda pisemna prolongacja weksła krajowego podlega należyłości, a to wedle skali I., jeżeli przedłużenie terminu nie przekracza sześciu miesięcy, wedle skali II. we wszystkich innych przypadkach.

Czas prolongacji należy obliczać nie od dnia, w którym złożono oświadczenie prolongacyjne, ale od dnia, w którym upływa pierwotny termin zapłaty.

§ 7. Jeżeli weksel podaje się celem uzyskania wpisu lub prenotacji prawa zastawu lub nadzastawu na nieruchomości, należy przed podaniem uiszczyć opłatę w wymiarze wedle skali II., lub uzupełnić ją aż do tej wysokości, jeżeli weksel przy wystawieniu zupełnie nie podlegał opłacie, lub podlegał mniejszej, a uzupełnienie opłaty do wysokości, przypadającej wedle skali II., nie nastąpiło już przed podaniem na podstawie § 5.

Jeżeli wpis odnosi się tylko do części należyłości wekslowej, należy odpowiednio zastosować postanowienia ostatniego ustępu § 5.

§ 8. Weksle zagraniczne (§ 2.) podlegają opłacie (§ 13.) z reguły (§ 9.) już przed samo wprowadzenie ich do kraju, i to:

a) wedle skali I., jeżeli z samego weksła nie jest widoczne, że zapłata ma nastąpić później, niż w dwanaście miesięcy po dniu wystawienia;
b) wedle skali II., jeżeli już z samego weksła wynika, że zapłata ma nastąpić później, niż w dwanaście miesięcy po dniu wystawienia.

Do weksli takich i do prolongacji zamieszczonych na nich w kraju, stosować należy postanowienia § 4. ust. przedost., oraz §§ 5., 6. i 7. z tą jednak odmianą, że oznaczone w §§ 5. i 6. czasokresy sześciomiesięczne, przedłużają się co do takich weksli na 12 miesięcy.

§ 9. Wyjątek od zasady, przyjętej w § 8., stanowią tylko weksle zagraniczne, płatne wyłącznie za granicą. Od weksli takich opłacie trzeba

należyłość dopiero wtedy, gdy się je w kraju puszcza w obieg (§. 10.), a jeżeli ten przypadek nastąpi, wtedy od takich weksli i od prolongacji zamieszczonych na nich w kraju, przypada należyłość z reguły tylko w kwocie czterech halerzy od każdego dwustu koron sumy wekslowej, przyciem resztę, niższą od dwustu koron, liczyć należy za pełne dwieście koron.

Jeżeli następnie weksel taki stanie się płatnym w kraju, lub jeżeli się z niego ma w kraju zrobić użytek przed sądem, wtedy w chwili, kiedy nastąpiła zmiana miejsca płatności, względnie przed zrobieniem sądowego użytku, należy uzupełnić opłatę aż do wysokości należyłości przypadającej na podstawie § 8.

W szczególności zachodzi obowiązek od takiego uzupełnienia opłaty w tym przypadku, gdy weksel taki podany został do wpisu lub prenotacji prawa zastawu lub nadzastawu na nieruchomości (§ 7.).

§ 10. Weksel uważa się za puszczonego w obieg, jeżeli go ktokolwiek zaopatrzył przyjęciem, poręczeniem lub indosem i w ogóle weksel ten na swój własny lub cudzy rachunek nabywa, pożywa, zastawia lub jako zabezpieczenie przyjmuje; jeżeli do przyjęcia lub do zapłaty przedstawia, zapłatę zaś uiszcza lub przyjmuje, zakłada protest z powodu nieprzyjęcia lub niezapłaty, albo robi z niego użytek urzędowy, bez względu na to, czy na wekslu jest lub nie jest umieszczone jego nazwisko lub jego firma.

§ 11. Akcepty umieszczone na wekslu, z wyjątkiem przypadków, wymienionych w § 12., wolne są od opłaty, bez względu na to, czy weksel jest wolny od należyłości, czy też podlega opłacie skali I., albo niższej lub wyższej należyłości.

Również nie podlegają opłacie indosy wraz z indosami per procura, de incasso i t. p. (art. 17. u. w.), tudzież poręczenia i poświadczenia odbioru, umieszczone na wekslach wolnych od należyłości lub podlegających opłacie wedle skali I., albo niższej, z wyjątkiem przypadku, wymienionego w § 12.

Natomiast podlegają opłacie indosy, poręczenia i poświadczenia odbioru, jeżeli zostały umieszczone na wekslu podlegającym opłacie wedle skali II., albo jeżeli je zamieszczono na innym wekslu w takim czasie, kiedy należyłość od tego weksła winna już była wedle niniejszej ustawy być uzupełnioną aż do wysokości skali II., lub wreszcie, jeżeli indos umieszczono w takim czasie, że z powodu tego umieszczenia należy uzupełnić należyłość do wysokości skali II.

Jeżeli w takich razach zaistnieje obowiązek uiszczenia należyłości, to:

a) indosy podlegają należyłości wedle skali I.; indosy na weksłach wpisanych do ksiąg gruntowych lub zawierających hipoteczne oświadczenie, — należyłości wedle skali II. od sumy odstąpionej; indosy zaś, zawierające wyrażenie: „do inkasa”, „per procura” lub inny zwrot, wyrażający pełnomocnictwo (art. 17. u. w.), — należyłości przypadającej od umów o pełnomocnictwo (poz. tar. 111. ust. z 9. lutego 1850. Dz. u. p. Nr. 50.);

b) poręczenia podlegają należyłości wedle skali II. od sumy poręczonej;

c) poświadczenia odbioru wreszcie podlegają należyłości wedle skali II. od kwoty, której odbiór się kwituje.

§ 12. Jeżeli się na wekslu umieści zezwolenie na wpis lub na prenotację prawa zastawu lub nadzastawu na nieruchomości, albo też oświadczenie, uznające dokonaną już prenotację za usprawiedliwioną, natenczas czy to nastąpi w formie osobnego dodatku, czy też w połączeniu z przyjęciem lub z innym oświadczeniem wekslowym, należy uiszczyć za to opłatę wedle skali II. od wartości wierzytelności, dla której ustanowiono hipotekę lub uznano prenotację za usprawiedliwioną.

Taką samą należyłość należy uiszczyć od zwykłego przyjęcia w przypadku, gdy w osnovie weksła mieści się wezwanie do przyjęcia, by na

pewnej oznaczonej nieruchomości ustanowił prawo zastawu lub nadzastawu. Jedyne w razie, gdy za sam indos lub poręczenie przypada już opłata wedle skali II. (§ 11.), zawarte w ich omówieniu zezwolenie na wpis lub prenotacyę, oraz uznanie usprawiedliwiający — nie podlega żadnej dalszej należytosci.

§ 13. Należyżość od weksli, wystawionych w kraju, winna być uiszczoną przed umieszczeniem podpisu strony na papierze przeznaczonym na weksel, — od weksli zaś wystawionych za granicą — przed puszczeniem ich w obieg (§ 10.) w kraju, a jeżeli weksel taki nie jest wyłącznie płatny za granicą, w każdym razie przed upływem 14 dni po wprowadzeniu weksla do kraju.

§ 14. Należyżość stempłową od weksli uiszczyć można tylko w sposób następujący:

A) przez użycie stempłowanych blankietów urzędowych;

B) w razie użycia blankietów urzędowych, nie pokrywających całkowicie kwoty należytosci, oraz innych blankietów, albo w razie wystawienia weksla bez użycia blankietu, uiszczą się tę należytosć w ten sposób, że przed wygotowaniem weksla przytwierdza się na odwrotnej stronie papieru, który ma być użyty na weksel, znaczki stempłowe, odpowiadające należytosci, przypadającej do uiszczenia lub dopłaty, a znaczki te przed wygotowaniem weksla daje się do przestemplowania pieczęcią urzędową temu urzędowi, który jest do tego upoważniony.

Jeżeli daty tego przestemplowania (obliterowania) nie można rozpoznać z odcisku pieczęci, natenczas urząd stempłujący wypisze tę datę cyframi na każdym znaczku.

Urzędowego przestemplowania skutecznie nie można, jeżeli na danym papierze znajduje się już podpis wystawcy, przyjmcy lub indosanta, albo wogóle którejkolwiek strony; każdy inny sposób uiszczenia należytosci zapomocą znaczków stempłowych, nie odpowiadający przepisom punktu B. (z wyjątkiem przypadków oznaczonych w niniejszym paragrafie pod lit. F.), w szczególności przestemplowanie znaczków znajdujących się na tej stronie w taki sposób, ażeby ponad znaczkami nie pozostało wolne miejsce, nadające się do umieszczenia indosu lub innego zapisku, — następnie zaś postarzą się we właściwym czasie (§ 13.) o urzędowe przestemplowanie tych znaczków w sposób wymieniony pod lit. B. tego paragrafu.

C) Jeżeli idzie o uiszczenie należytosci od weksli wystawionych za granicą, należy znaczki stempłowe wartości odpowiadającej wysokości należytosci przykleić na odwrotnej stronie weksla i to na górnym jej kraju, jeżeli odwrotna strona nie jest jeszcze zupełnie zapisaną, — w przeciwnym zaś razie tuż pod ostatnim zagranicznym zapiskiem znajdującym się na tej stronie w taki sposób, ażeby ponad znaczkami nie pozostało wolne miejsce, nadające się do umieszczenia indosu lub innego zapisku, — następnie zaś postarzą się we właściwym czasie (§ 13.) o urzędowe przestemplowanie tych znaczków w sposób wymieniony pod lit. B. tego paragrafu.

D) Jeżeli idzie o uzupełnienie należytosci od weksla pierwotnie od niej wolnego lub podpadającego niższej należytosci (§§ 5., 7., 8. i 9.), należy znaczki stempłowe, odpowiadające dodatkowej należytosci, przykleić na odwrotnej stronie weksla przed zrobieniem użytku uzasadniającego obowiązek uzupełnienia należytosci, albo przed nadejściem okoliczności, względnie chwili powodującej obowiązek uzupełnienia opłaty; jeżeli uzupełnienie opłaty uzasadnione jest skutkiem podania weksla do sądu (§§ 7. i 9.), przestemplowania urzędowego dokonają na sąd; w innych zaś przypadkach strona jest obowiązana pod własną odpowiedzialnością postarzą się jeszcze przed zrobieniem użytku pociągającego za sobą obowiązek uzupełnienia należytosci, względnie przed zajęciem okoliczności lub nadejściem chwili uzasadniającej obowiązek uzupełnienia opłaty, — o przestemplowanie znaczków w myśl ustępu B, przez urząd do tego upoważniony.

E) Jeżeli uiszczyć się mająca należytosć, względnie należytosć uzupełniająca przewyższa kwotę 50 koron, można ją zapłacić przed upływem

terminów zakreślonych w § 13., lub przed zajęciem okoliczności, względnie nadejściem chwili, od których rozpoczyna się obowiązek dopłaty (§§ 5., 7., 8. i 9.), bezpośrednio w jednym z urzędów przeznaczonych do wymiaru należytosci, w którym to razie urząd taki potwierdza zapłatę na wekslu, względnie na papierze na weksel przeznaczonym.

F) Należyżość od prolongacji (§ 6.) oraz od dodanych na wekslu oświadczeń, podlegających obowiązkowi stempłowemu (§§ 11. i 12.) — jeżeli nie uiszczono jej bezpośrednio w myśl ustępu E. z powodu jej wysokości, przenoszącej 50 koron, — należy zapłacić albo w sposób podany w ustępie B, albo też w myśl ogólnego przepisu § 3. rozp. z 28. marca 1854 Dz. u. p. Nr. 70., t. j. w ten sposób, że odpowiadające należytosci znaczki stempłowe jeszcze przed napisaniem prolongacji lub innego oświadczenia przytwierdza się na wekslu w miejscu, gdzie ma się umieścić prolongacyę; lub inne oświadczenie, a zabarwione pole dolnej części znaczka stempłowego przepisuje się pierwszym wierszem oświadczenia, który w prostej linii biegnie dalej lub też, jeżeli całe oświadczenie składa się tylko z jednego wiersza, tegoż częścią; nigdy jednak nie można przepisywać tytułem oświadczenia lub jego podpisem.

Wycięnięcie na znaczkach prywatnej pieczęci zamiast przepisania i w tym razie nie ma znaczenia.

G) Rozporz. min. skarbu z 23. lutego 1900. Dz. u. p. Nr. 36., dozwala od 1. kwietnia 1900 w przypadku B uiszczać należytosć bezpośrednio na wycięnięciem znaczków stempłowych na niezapisanym jeszcze papierze lub blankiecie. Upoważnienie do tego posiadają przewodzącym centralny urząd stempłowy we Wiedniu, w Galicyi zaś c. k. główny Urząd cłowy we Lwowie; ten ostatni jednak wyciskać może tylko znaczki stempłowe od 2 do 50 halerzy.

§ 15. Zezwolenie na drukowanie odrębnych blankietów, zaopatrzonych urzędowymi znaczkami stempłowymi dla pojedynczych firm i t. p., pozostawia się uznaniu zarządu skarbowego. Do blankietów takich stosują się przepisy wydane dla blankietów urzędowych (§ 14. A i B).

§ 16. Za należytosć od weksli, wystawionych w kraju i od znajdujących się na nich oświadczeń (prolongacji, indosów i t. p.), odpowiadają do niepodzielnej ręki (solidarnie), z uwzględnieniem chwili, w której powstał obowiązek uiszczenia opłaty, wystawca, podpisujący lub współpodpisujący przyjęcie, indosant lub podpisujący inne oświadczenie zamieszczone na wekslu, — w ogóle każdy, kto przez jedną z czynności w § 10. wymienionych brał udział w obiegu weksla, dalej ten, kto założył protest, nie doniósłszy o przekroczeniu i wreszcie posiadacz weksla.

Jeżeli jednak jeden z tych zobowiązanych zapłacił należytosć, która miała być uiszczona jeszcze przed chwilą, w której puseł weksel w obieg lub zaprotestował, wówczas może poszukiwać zwrotu na tych poprzednikach, oświadczeni o ponoszenia należytosci nie uwolnionych, którzy przed nim obowiązani byli do zapłaty należytosci.

§ 17. Do zapłaty należytosci od weksli zagranicznych, oraz od oświadczeń umieszczonych na takich wekslach w kraju, obowiązane są do niepodzielnej ręki te wszystkie osoby, które przedsięwzięły w kraju jedną z czynności pociągających za sobą w myśl § 10. obowiązek uiszczenia opłaty, następnie osoby, które w czasie powstania zobowiązania do opłaty weksel posiadały (§ 13.), wreszcie ten, kto założył protest, nie doniósłszy o przekroczeniu w sposób przepisany.

Ostatni ustęp § 16. ma i tu odpowiednie zastosowanie.

§§ 20. do 27. zawierają postanowienia karne, t. zn. szczegółowe przepisy o szkodliwych skutkach przekroczenia tej ustawy.

Należności notaryusza za sporządzenie protestu wekslowego unormowane są ust. z 13. grudnia 1862. Dz. u. p. Nr. 80. poz. tar. 116. g., oraz § 7. tar. notar. z 25. lipca 1871. Dz. u. p. Nr. 75.

Wysokość i rodzaje należności, względnie opłat w sporze wekslowym do zapłaty przypadających, normują: § 19 a) ust. z 29. lutego 1864. Dz. u. p. Nr. 20., poz. tar. 20., §§ 1., 3. i 6. ces. rozp. z 26. grudnia 1897. Dz. u. p. Nr. 305., oraz §§ 1., 2. i 4. rozp. min. skarbu i sprawiedl. z 28. grudnia 1897. Dz. u. p. Nr. 306.

Uwaga do art. 92.

Ustawa z 9. marca 1903. Dz. u. p. Nr. 60 poleca ministrowi sprawiedl. by w porozumieniu z ministrem handlu, a po zasięgnięciu opinii izb przemysłowych i handlowych wyznaczył w drodze rozporządzenia dla poszczególnych okręgów administracyjnych (kraje, powiaty lub miejscowości) pory dnia, w których ze skutkiem prawnym można będzie zakładać protesty wekslowe (art. 1). Dotąd wyszło dopiero rozporz. minist. sprawiedl. i handlu z 16. marca 1903. Dz. u. p. Nr. 63 dotyczące Wiednia. Opiewa ono:

Na podstawie art. I. ust. z 9. marca 1903 Dz. u. p. Nr. 60. . . . postanawia się, że protesty wekslowe z powodu niezapłaty zakładać można we Wiedniu w dniu płatności od godz. 2 do 6 po poł., a w dwu dniach powszednich następujących po dniu płatności — od godz. 9 rano do 6 po poł. Po za tym czasem można protestować jedynie za zgodą protestata; o tej zgodzie należy w proteście wyraźnie nadmienić.

TREŚĆ.

Wstęp	Str.		str.
Historia weksla	3	Prawo skargi wierzyciela wekslowego. Skarga wekslowa	99
O powstaniu austriackiej ustawy wekslowej.	8	Skarga regresowa	103
Źródła austriackiego prawa wekslowego	10	Zarządy przystępujące do dłużnikom wekslowym	111
Literatura prawa wekslowego	12	Proces wekslowy w praktyce	119
Cześć pierwsza.		Cześć czwarta.	
Pojęcie, rodzaje i istota weksla	14	Powszechna ustawa wekslowa z 25. stycznia 1850. Dz. u. p. Nr. 51.	124
Podpis na wekslu	18	ROZDZIAŁ I. O zdolności wekslowej	127
O formalnościach weksla	21	ROZDZIAŁ II. O wekslu przekazowym	128
Skutki braku formalności wekslowych	26	I. Wymogi weksla przekazowego	128
O nieistotnych częściach weksla	30	II. Zobowiązanie wystawcy	132
O pomnażaniu weksli	33	III. Indos	132
O zdolności do działań wekslowych	40	IV. Przedstawienie do przyjęcia	136
O t. zw. krokach pilności	44	V. Przyjęcie (akcept)	139
Miejsce i czas czynności wekslowych	47	VI. Zwrotne poszukiwanie zabezpieczenia	141
Cześć druga.		VII. Wypełnienie zobowiązania wekslowego	146
O wekslach przekazowych w szczególności	49	VIII. Zwrotne poszukiwanie z powodu niezapłaty	151
O stosunkach prawnych zachodzących między osobami działającymi w wekslu przekazowym	50	IX. Wyłączenie (interwenycja)	159
O wekslu własnym w szczególności	60	X. Powielenie weksla	164
O indosie	63	XI. Weksle zaginione	168
Istota prawna indosu	66	XII. Weksle fałszywe	169
O stosunkach prawnych powstających z weksla indosowanego	69	XIII. Przedawnienie wekslowe	170
Indos a wtóropisy i kopie weksla	75	XIV. Prawo skargi wierzyciela wekslowego	172
O wypełnieniu zobowiązania wekslowego	77	XV. Ustawodawstwo zagraniczne	173
O wekslach zaginionych	82	XVI. Protest	175
O zleceniach pocztowych	84	XVII. Miejsce i czas przedstawienia, oraz innych czynności zdarzających się w obrocie wekslowym	177
O wyłączeniu czyli interwenycji	85	XVIII. Podpisy wadliwe	179
O adresie w potrzebie	87	ROZDZIAŁ III. O wekslach własnych	180
O przyjęciu przez wyłączenie w ścisłym znaczeniu	90	O stemplach i należnościach w sprawach wekslowych	184
Zapłata przez wyłączenie	91	Ustawa stemplowa z 8 marca 1876 Dz. u. p. Nr. 26	184
O awalu	96		
O przedawnieniu wekslowem	97		
Cześć trzecia. Proces wekslowy.			

REJESTR ABECADŁOWY DO CZĘŚCI CZWARTEJ.

(Cyfry oznaczają stronice).

Adres w potrzebie 159, 162
 adresant 162
 adresat w potrzebie 145, 154, 160, 161
 a drittura 159
 Afryka 170, 171
 akcept 139, 165, 186
 alonge 133
 amortyzacyjne postępowanie 168
 a piacere 129
 areszt osobisty 145
 " wekslowy 127, 128
 aval 131, 172
 a vista 129
 Azya 170, 171
 Blankiet urzędowy 187, 189
 Bozen 125
 Cedufa kursowa 157
 cesarstwo austriackie 124
 codice di commercio 125
 cudzoziemiec 173, 174
 cyfry 130, 188
 Czechy 125
 Data 138, 147, 187
 depozyt sądowy 169
 dłużnik 127, 150, 155, 173
 dni kasowe 178
 dni rozpłaty 178
 dni względności 148
 dokument protestowy 178
 doręczenie skargi 171, 172
 dzielnice 127
 dzień płatności 146, 153, 162, 168,
 178, 183
 dzień wystawienia 129
 " zapadłości 125, 142, 156
 " zapłaty 146, 171
 Edykt 168
 effectiv 150
 egzekucya 145
 Europa 170, 171
 Fawier wyspy 170, 171
 firma 129, 130, 133, 139, 175, 180
 formalny rygor wekslowy 128

Galicya 189
 giełda 177
 gloski 130
 gotówka 142
 Jarmark 125, 130, 136, 148
 indos 131, 132, 134, 137, 143, 149,
 156, 159, 164, 166, 169, 175,
 181, 186, 189
 indos de incasso 186
 " in bianco 133, 149
 " właściwy 136
 " zastępczy (in procura) 135,
 136, 186
 indosant 133, 135, 137, 141, 146,
 151, 155, 159, 163, 167, 170,
 172, 182
 indosataryusz 132, 135, 142, 145,
 149, 154, 164, 166
 interwencya 159
 interwenient 161, 162
 Islandya 170, 171
 Konkurs 144
 kopia 166, 168, 175
 korporacya 127
 koszta 154, 155, 157, 160, 163
 koszta protestu 152, 156
 kraj 148, 174, 184, 189
 krajowice 174
 Kroacya 124
 krzyż 179
 kupiec 157
 kurs 156, 158
 Legitymacya 150
 list 154
 lokal 177
 Lwów 189
 Majątek 127, 144
 miejsce wystawienia 131, 181
 " zagraniczne 158, 175
 " zamieszkania 156
 " zapłaty (płatności) 140, 150,
 156, 159, 162, 168, 181
 miejscowość 155
 mieszkanie 177

mocodawca 179
 moneta 150
 morze czarne 170, 171
 " śródziemne 170, 171
 Należitości stempłowe 159
 " wekslowe 184, 187
 następcza 143, 159, 161
 nazwisko 129, 130, 132, 139, 149,
 175, 179, 180
 niedbalstwo 169
 niedziela 178
 nieruchomości 186
 notaryusz 175, 176, 190
 Obliterowanie 188
 odpis weksla 133, 151, 162, 166,
 172, 175, 182
 odsetki 131, 154, 155, 157
 oficer 127
 ojezyczna 174
 okazanie 129, 137, 146, 179, 185
 opiekun 179
 ordynacya wekslowa 125
 osoba 127
 osoba prawnicza 127
 ostrzeżenie 186
 Pełnomocnictwo 145, 179
 pełnomocnik 179
 pieczęć urzędowa 176, 187
 poczta 154, 160
 podpis 128, 130, 165, 169, 189
 podpis wadliwy 179, 182
 pokwitowanie 181
 poprzednik 135, 143, 145, 153, 155,
 161, 164, 170, 189
 poręka 133, 186
 postępowanie amortyzacyjne 168
 poświadczenie pocztowe 154
 powielenie weksla 164
 powód 173
 pozwany 172
 prawo skargi wierzyciela weksl.
 172, 182
 prawo zastawu 142, 186
 prawo zwrotnego poszukiwania
 134, 141
 prenotacya 125, 186
 proces wekslowy 143
 prolongacya 186, 189
 protest 134, 136, 138, 142, 145,
 151, 153, 156, 159, 162, 167, 170,
 175, 182, 189
 protest z powodu nieprzyjęcia 160,
 186

protest z powodu niezapłaty 162
 protokolant 155
 prowizya 156, 157, 163
 przechowca 166, 167
 przedawnienie 170, 171, 173, 182
 przedstawienie 125, 137, 152, 177,
 183
 przekazany 130, 132, 136, 139, 163
 przedłużek 132
 przyjęcie weksla 125, 131, 134,
 137, 140, 144, 147, 150, 160, 166,
 169, 186
 przyjęcie przez wyreczenie (dla
 honoru) 159, 162, 176
 przyjęcia 132, 138, 144, 151, 163,
 168, 172, 186
 przyjęcia przez wyreczenie 161,
 163
 Rachunek zwrotny 159
 ręczyciel 172
 regres 134, 141, 158, 163
 rejestr (protestów) 177
 remittent 129
 rymesa 157
 Sąd 142, 151, 168, 188
 sądowy depozyt 169
 sądowy urzędnik 175, 176
 Siedmiogród 124
 skala stempłowa 184, 185
 skarga 143
 skarga wekslowa 155, 171
 Sławonia 124
 spółka akcyjna 127
 spór wekslowy 190
 statut targowy 125
 stempło 184, 187
 stręczyciel 157, 159
 świadek 175
 święto 178
 szkoda 154, 160, 173
 Targ 125, 130, 136, 148
 trasant 130
 trasant 130
 Umiejscowienie weksla 152, 183
 umorzenie weksla 168
 umowa 127, 136, 142
 upadłość 144
 urzędnik sądowy 175
 ustawodawstwo zagraniczne 173,
 182
 Waluta rachunkowa 150
 Węgry 124

- weksel datowy 129, 148
 " dniowy 129
 " domicylowany (umiejscowiony) 140, 152
 " fałszywy 169, 182
 " jarmarczny 125, 130, 136, 148
 " okazowy 129, 156, 158
 " przekazowy 128, 131, 164, 181, 185
 " targowy 125, 130, 136, 148
 " terminowo-okazowy 129
 " własny (suchy) 131, 180, 185
 " umiejscowiony 182
 " na własne zlecenie 131
 " zaginiony 168, 182
 " zagraniczny 185, 189
 " zwrotny 159
 weksłobierca 129, 131, 142, 149, 164
 Wiedeń 189
 władza policyjna 177
 wskazany w umiejscowieniu 153, 182
 wóropis weksła 164, 166, 177
 wypł ta przez wyreżenie 162
 wyreżenie 159
 wystawca 130, 132, 137, 140, 146, 150, 153, 157, 161, 169, 172, 183
 wystawienie weksła 137, 146
 Zabezpieczenie 142, 144, 160, 167, 181
 zabezpieczenie z powodu nieprzyjęcia 166
 zagraniczne ustawodawstwo 173, 182
 zamieszkanie 130, 140, 158, 81
 zapadłość weksła 144, 146, 168, 170, 186
 zapłata 125, 129, 132, 144, 166, 182
 zapłata częściowa 150
 " przez wyreżenie 163, 182
 zarzuty 143, 173
 zastępca 127, 179
 zawiadomienie 154
 zawiadomienie o sporze 172
 zdolność weksłowa 127
 zła wiara 169
 znaczki stemplowe 187
 znak ręki 179
 zobowiązanie weksłowe 127, 131, żołnierz 127
 zwrotne poszukiwanie zabezpieczenia 141, 161, 181
 zwrotne poszukiwanie z powodu niezapłaty 151
 zwrotne poszukiwanie zapłaty 166
 zwrotne roszczenia 156, 182
 zwrotnie poszukujący 143, 158
 zwrotnie zobowiązany 144, 156, 158
 żyro 132.

~~95493~~

102 144